DR. TIHAMER TOTH.

Jaunuolio kovos

KAUNAS

DR. TIHAMER TOTH.

Jaunuolio kovos

(Skaistus jaunuolio brendimas).

Vertė *A. Maceina.*

II laid.

KAUNE

Pirmoji laida buvo:
„JAUNIMO KOVOS“

ĮVADAS.

„Norėčiau, kad nebūtų gyvenama tarp dešimtųjų ir dvidešimt trečiųjų metų, arba kad šį laikotarpį jaunimas pramiegotų“, — pasakė anglų rašytojas Šekspyras, tuo apibūdindamas brendimo amžių. Ir tikrai, kai kam atrodo, kad šis laikas yra pilnas nepadorumų, piktadarybių ir įvairiausio sugedimo. Bet gilesnis supratimas parodo visai ką kita. Mes negalime brendimo laiko taip niekinti! Tiesa, tai yra sumišimų ir audrų metai; jauno žmogaus siela tuomet yra sujudinta ligi pat gelmių: ji visa dega ir ūžia; daug tada pasitaiko purvo, bet yra ir brangių perlų. Brendimo laikas yra perėjimas iš vaiko į vyrą, tai kova vieno su antruoju. Josios tikslas yra vyro laimėjimas. Ir vargas, jei kartais vaikas laimėtų.

Šiame trečiajame (14—21 metų) gyvenimo septinmetyj jaunas žmogus turi vispusiškai subręsti.

Pirmiausiai bręsta sielos gyvenimas. Jaunikaitis šiuo metu pasidaro labai jautrus, dažnai nuliūdęs ir ligūstai smalsus. Pasak **Alban Stolz'o**, pasitaiko jaunuolių, kurių visa būtybė brendimo laiku yra lyg viena atvira žaida. Bet šis nieku nepasitenkinamas, toks sunkus kitiems, labai dažnai

esti karžygiškumo motina, gimdanti pasiaukojimą, džiaugsmą ir veiklumą.

Jaunas protas rimtėja, pameta kūdikišką mąstymą ir smarkiai veržiasi susidaryti vyrišką pasaulėžiūrą. Vaikas savo vaizduote laksto po visą pasaulį: jis nuskrenda į saulę, į mėnulį; aplanko visas žvaigždes; pakyla net ligi dangaus vartų. Tuo tarpu bręstąs jaunikaitis nori žingsnis po žingsnio pereiti pasaulį, nusileisti ligi pat jo gelmių, ištirti galutines jo priežastis ir suprasti jo esmę. Pavojingas noras! Ir kaip daugelis, suklaidinti netikrų pranašų, įklimpsta į medžiagiškumą (materializmas), į neaiškų gamtos dievinimą (panteizmas) arba pabaigia visišku susipainiojimu ir abejojimu (skepticizmas). Bet laimingas tas, kuris nugali šias kliūtis ir išeina į tikrąjį kelią.

Valios gyvenimas taip pat bręsta. Aiškiais dėsniais jaunuolis nori padaryti savo veikimą patvarų ir savarankišką; nori tik savo pačio jėgomis pasiekti galutinį tikslą, nes tėvai ir auklėtojai kas kartas vis labiau nebetenka jam reikšmės. Kovodamas su bundančiais geiduliais, jis išsiugdo stiprų, vyrišką charakterį.

Subrendus protui ir sutvirtėjus valiai, jaunas žmogus išmoksta valdyti savo jausmus, subręsta ir socialiai. Artimo meilės įsakymą dabar jis jau supranta ne tik teoretiškai, kaip kūdikis, bet taip, jog ši meilė pasidaro panaši į Dievo meilę, kuriai Išganytojas reikalavo sielos, širdies ir visų jėgų.

Religinis subrendimas taip pat pasi-

reiškia šiais metais. Vaikiškas tikėjimas dabar virsta vyrišku. Protas pasidaro tiek gilus, širdis tiek užsidegusi, jog jaunikaitis visus savo darbus pradeda kreipti religinių idealų linkme.

Kartu su sielos brendimu eina ir k ū n o vystymasis; rodos, pati gamta norėtų klausti ir atsakyti: „Kas yra vertas nešti toliau gyvybės žibintą, kurį turi paėmęs iš tėvų rankų? Tik tas, kuris jau yra subrendęs ir dvasiškai, ir doriškai, ir religiškai!"

Bet ar mes tinkamai įvertiname šį gyvenimo laikotarpį? Ar nepasitaiko kartais sudužėlių? Taip, pasitaiko! Bet vis dėlto šis laikas turi gilios prasmės. Argi mes sprendžiame apie medį iš nukritusių sukirmijusių vaisių? Ne! Tik iš sveikųjų, nors šių ir nedaug būtų palikę.

Taip, iš tikrųjų, šis trečiasis žmogaus gyvenimo septinmetis yra ver sacrum — š v e n t a s i s p a v a s a r i s. Jis panašus į žmogaus tvėrimo laiką. Iš betvarkių c h a o s o jėgų kyla k o s m o s — vertinga asmenybė; pasidaro š v i e s a — tai brėsta protas; atsiranda t v i r t u m a — jaunas žmogus pajunta savyj kažin kokį skilimą, kažin kokį dvejopą įstatymą; jis ilgisi ir trokšta idealų, o čia žemesnieji geiduliai vis traukia jį į žemę. S a u s u m a atsiskiria nuo ūžiančios jūros — tai laikas, kada susidaro dėsniai, rodą mintims kelią ir slopiną įsisiūbavusias aistras. Sublizga idealų ž v a i g ž d ė s ir tarnauja visam jaunuolio veikimui. Dabar turi jau prasidėti v a i s i n g a s gyvenimas. Taip, dabar jau laikas kilti ir ž m o g u i pagal Dievo paveikslą ir panašumą.

Ši didžioji gyvenimo savaitė (nes susideda iš septynerių metų) yra didi ir šventa, rimta ir labai atsakominga, nes tuoj po jos eina Didysis Šeštadienis. Ko nebus padaryta šioj tvėrimo savaitėj, niekuomet nebus padaryta. „Sakoma patarlėje: Jaunikaitis, įpratęs į savo kelią, ir pasenęs nuo jo neatsitraukia“ (Patarl. 22, 6).

Pučia gaivus pavasario vėjas. Jau praėjo tie laikai, kada mūsų jaunuomenė juokėsi iš idealų. Dabar ji pradeda jų vis labiau ir labiau išsiilgti. Kaip vedėjas prie idealo gali būti ir ši garbingo vengrų jaunimo mylėtojo knygutė. Josios pasisekimas Vakarų Europoj buvo didelis: vienas leidimas ėjo paskui kitą. Tikimės, kad ir mūsų jaunuomenė mielai priims ją ir pasisems iš josios naudingų minčių. Bet ne tik jaunuomenė. Ja galės pasinaudoti tėvai ir auklėtojai, kad labiau pažintų jaunuolių sielą ir pasimokytų sėkmingiau jiems vadovauti. Brendimo metai yra tiltas, per kurį visi eina, bet ant kurio niekas negyvena. Šio laiko įspūdžiai labai greitai išdyla iš atminties. Todėl ir auklėtojai tuoj pradeda nesuprasti jauno žmogaus širdies ir, žinoma, negali jai padėti tada, kai ji labiausiai pagalbos reikalinga.

Ši knygelė, skiriama brėstančiai jaunuomenei, duoda daug gerų dalykų, vertų gilaus svarstymo ir supratimo. Ji užpildys ne vieną spragą, juo labiau, kad šiuo klausimu literatūros per daug niekuomet neturėsime. Auklėjimo knygų tarpe šis Thoto veikalėlis užima anaiptol ne paskutinę vietą.

Prof. Linus Bopp.

Freiburg im Breisgau, 1923 m. liepos mėn.

JAUNASIS MANO DRAUGE!

Prie rašomojo mano stalelio dažnai sėdi jauni moksleiviai. Prasidėjus mokslo metams, prasideda ir jų atsilankymai. Jie nedrąsiai barškina į duris, prašomi įeina, sėdasi, ir čia — mano kambario tylumoj — atsiveria tūkstančiai jaunos širdies slėpinių.

Jie pasakoja man savo skausmus, kurie juos slėgia lyg milžiniški kalnai; jie pasineria savo rūpesčiuose, išpažįsta man savo širdies audras ir kankinančius klausimus. Tai padarę, žiūri giliomis, klausiančiomis akimis: „Ką aš turiu daryti? Duok man patarimą!“ Ir šituose šventuose akymirksniuose man vis ateina mintis, kad kiekvieno jaunuolio siela yra brangių deimantų laukas, kad ji yra pavasaris pilnas begalinių vilčių ir galimumų. Jai padėti išsiauklėti ir nusistoti yra šventa kiekvieno suaugusio pareiga.

Kas stovi toli nuo jaunimo, tas, tur būt, nė nenujaučia, kokiose kovose, sumišimuose, o dažnai ir puolimuose atsiduria jauna siela brendimo laikotarpyj. O reikia žinoti, kad gyvenimo laivelis reiklauja tvirtos ir įgudusios rankos, kuri jį laimingai pervestų per pavasario audras.

Todėl aš ir noriu pas mane ateinantiems jau-

niesiems ištiesti pagalbos ranką, sustiprinti juos kovoje ir nuraminti audringą jų sielą; noriu išspręsti jų abejones ir išvaduoti jų širdis nuo nepakeliamų slogučių. Bet aš vaizduojuos ne vieną jaunikaitį, sėdinti šalia manęs, bet tūkstančius, kurių sielos pilnos varginančių klausimų, kurie tyliai, bet ryškiai reikalauja atsakymo; reikalauja paguodos ir suraminimo savo varguose.

Tam ir atsirado ši knygutė.

Gerai žinau, kad spausdintas žodis neturi tokios jėgos, kaip gyva kalba, vis dėlto maniau kai kam būsiant naudinga, jei surašysiu tas mintis, kurias dalinausi su savo studentais. Aš tavęs nepažįstu, mielas skaitytojau! Tavo vardas man nežinomas! Nežinau, ar tu lankai gimnaziją, ar mokytojų seminariją, ar amato mokyklą, o gal jau net ir universitetą. Viena man tik aišku, kad esi jaunas žmogus, kurio sieloje yra įrašytas visos mūsų tautos likimas.

Nieko nėra šiame pasaulyj kilnesnio, kaip trokštančiai širdžiai parodyti tikrosios tiesos šaltinį. Įsteigti valstybę yra didelis dalykas, pastatyti bažnyčią yra kilnus darbas. Bet dar didesnis ir kilnesnis — bent vieną vienintelę jauną sielą, tą tautos viltį, tą „gyvąją Dievo šventyklą", apsaugoti nuo pražūties. Kiekvienas šios knygelės žodis yra kilęs iš įsitikinimo, kad nuvargusią jauną širdį atgaivinti kilniais idealais — yra begalinės vertės darbas. Ši mano meilė bent tiek užsipelno, kad tu susipažintum su veikalėlio turiniu.

Autorius.

DU EŽERU.

Savo mokslo metais dažnai mėgdavau nueiti prie vieno kalnų ežero. Tai buvo puiki vieta. Ant lygaus, kaip veidrodis, vandens paviršiaus linksmai žaidė saulės spinduliai. Gelmėse narstė ežero gyventojai ir džiaugėsi šiltomis vasaros dienomis. Pakraščiais, lyg sargybiniai išsirikiavusios, stovėjo vandens lelijos. Ant kranto, nuleidę garbingas galvas, snaudė seni gluosniai, žiūrėdami į atsimušusį vandenyj savo paveikslą. Gaivus vėjelis lingavo pūkuotomis savo galvutėmis. Ežeras buvo lyg šventas sielos gyvenimas, lyg nekaltos kūdikio akutės.

Po daugelio metų aš vėl aplankiau savo mėgstamąją vietą.

Ir pasibaisėdamas žiūrėjau, kas pasidarė iš mano mielo ežero! Tik gelsvai žalios varlių pelkės! Jų vanduo buvo tamsus ir nešvarus. Gelmės uždengtos samanomis ir žole, o užnuodintas oras aiškiai liudijo, kad jų viduryj pilna biauriausių puvėsių. Išpūstomis akimis varlės lipo iš dumblo ir vertė praeivį nusigręžti nuo tokio reginio; baisūs ropliai šokinėjo į tirštą vandenį ir nėrėsi į žalią dumblą.

Kur yra lelijos, kurios čia taip didingai stovėjo?
Kur dingo svyruojantieji gluosniai?
Kur išnyko šypsanti dangaus mėlynė, taip puikiai spindėjusi vandens paviršiuj?
Visa žuvo! Nenaudingos nendrės apaugo krantus, svyra nuo mažiausio vėjo pūstelėjimo pelkių žolės. Visur tik puvėsiai, tuštumas ir nešvarumai.
Man pasidarė skaudu! Tai buvo puikus mano jaunystės ežeras!

* *
*

Kiekvieno jaunuolio siela yra dar puikesnis ir skaidresnis kalnų ežeras!
Bet kaip dažnai jis pavirsta dvokiančiomis pelkėmis!

* *
*

Kad tu, mano Drauge, visuomet išlaikytum skaisčią savo sielą, aš ir parašiau šią knygutę.

TVĖRĖJO PLANAI

„Ir sutvėrė Dievas žmogų į savo paveikslą; į Dievo paveikslą jį sutvėrė. Sutvėrė juodu vyriškį ir moteriškę. Ir Dievas juodu palaimino ir tarė: veiskitės ir dauginkitės ir pripildykite žemę ir ją pavergkite... (Gen. 1, 27—28).

Tūkstančius metų skrido žemė savo keliu apie saulę. Josios viduriuose dar žėravo ugninė lava, kartais su milžiniškais griausmais pramušdama viršutinį sluoksnį. Bet įkaitusi medžiaga vis aušo ir aušo.

Ant viso žemės rutulio žaliavo tamsūs miškai. Pavasaris ateidavo begalinėse grožybėse. Linksmi paukščių balsai virpino gaivų ir gryną orą. Gyvybė ir jėga buvo tuomet viskas. Ir vis dėlto kažin ko dar trūko.

Trūko to, kam čiulbėjo lakštingalos, kam žydėjo gėlės ir krito išnokusieji vaisiai. Trūko protingos būtybės, kuri nepasitenkina tik būti akla dalele milžiniško gamtos rato; trūko būtybės, kuri suprastų pasaulio puikumą, bičių ūžimą, gėlių kvapus, audros trenksmus — ir už visa tai pasiskubintų padėkoti Tvėrėjui; Jį pagarbinti ir pašlovinti.

Pirmoji žmonių pora.

Tuomet Dievas sutvėrė pirmąją žmonių porą, sutvėrė vyrą ir moterį. Kiekvienas jų atskirai yra tobulas, bet vis dėlto dar vienas kitą papildo.

Vyro žymės yra kūrybinis veiklumas, drąsa ir jėga. Jo valia yra stipri, būdas griežtas; savo darbuose jis pastovus; jo džiaugsmas — veržtis per tūkstančius gyvenimo kliūčių ir laimėti. Kovose jis randa nusiraminimo ir paguodos.

Moteris nėra skirta vesti sunkią gyvenimo kovą: joje ji greitai žūtų. Jos gyvenimas yra pašvęstas jaukiam šeimynos rateliui, kuriame ji su nenuilstančia meile ir beribiu atsidėjimu auklėja grįžusį vyrą.

Dievas, tverdamas dvi lytis, suteikė žmonėms gražiausių idealų. Kūrybinis veiklumas, moters ir kūdikių meilė, ilgėjimasis tėvynės, o iš dalies ir pati tėvynės meilė, — visa tai yra pagrįsta lyčių skirtumu. Pasauliui reikia ir vyro ir moters. Ir koks suderinimas, kada šalia vyro stiprumo ir geležinės jėgos stovi moters švelnumas, meilė ir kuklesni jausmai. Juodu vienas antram padeda, vienas antrą papildo. Todėl ir Tvėrėjas pirmąją moterį pastatė šalia pirmojo vyro ir patį žmonijos gyvenimo rytmetį įsteigė šeimyną.

Tvėrėjo planai.

Bet Dievo turėta dar ir šventesnis tikslas. Su lytimi Jis ir žmogui davė kūrybinių jėgų.

Jis norėjo, kad ir žmonės dalyvautų tveriamajam Jo darbe, kad jie užpildytų tas spragas, kurias mirtis padaro žmonijoj. Toks buvo kilnus ir slaptingas Tvėrėjo įsteigtas moterystės tikslas. Jaunikaitis ir mergaitė, nokindami savo jaunas jėgas šventoje skaistybėje, tuo ir įkūnija Dievo numatytą tvėrimo mintį.

Ar įsižiūrėjai, mano Drauge, bent kartą į pumpurus, kurie nedrąsiai pradeda sprogti iš pabudusio po ilgo žiemos miego medžio? Kiekvienas pumpurėlis yra mažutis lizdelis, iš kurio išaugs žiedas, vaisius, o toliau ir jaunas medelis. Jis tik laukia pavasario saulės pabučiavimo ir tuoj sukraus žiedą. O šis savo ruožtu lauks vėjo pūtimo ar vabzdžių atsilankymo, kurie nešioja vyriškąsias žiedų dulkeles ir gegužio mėnesyj jas išbarsto ant atvirų akučių. Tą akymirksnį, kada dulkelės patenka į akeles, užsimezga vaisius, iš dienos į dieną auga, kol galop išsirpęs nukrinta mums po kojų. Jame irgi glūdi sėkla su naujos gyvybės diegeliais. Taip tad pasirūpino Tvėrėjas, kad gamta pati galėtų atsinaujinti.

Gyvybės šaltinis.

Lygiai taip Dievas rūpinasi ir žmonių giminės palaikymu. Kūrybinių jėgų Jis davė ir žmogui. Vyras turi gyvybės sėklų, o moteris mažučių diegelių, iš kurių susivienijimo ir kyla nauja būtybė — kūdikis. Šios kuriamosios jėgos — sėklos ir diegeliai — vaikystės metu žmoguje miega, kaip me-

džio pumpurai žiemą. Bet ateina gyvenimo pavasaris, vaikas, išauga į vyrą, mergaitė į moterį; saulės spinduliai pralaužia žiemos ledus: jaunikaitis pamyli mergaitę, ją veda ir tampa, kaip sako Šv. Raštas, viena. Ši vienijančioji meilė pripildo abiejų širdis džiaugsmu ir pažadina snaudžiančias jėgas. Jos nubunda, pradeda veikti, augti, bręsti; sustiprėję atsiskiria nuo maitinusios motinos ir išeina į gyvenimą. Tada mes sakome, kad naujas žmogus atėjo į pasaulį. Kūdikis nėra nei tėvas, nei motina, tik visai naujas, trečias žmogus. Bet jo gyvenimas yra labai glaudžiai surištas su garbingais ir nuodėmingais tėvų elgesiais. Todėl nėra didesnės pasaulyj meilės, kaip ta, kuria tėvai myli savo vaikus, nes šie yra iš jų kūno ir iš jų kraujo.

Štai koki nuostabūs ir šventi yra Tvėrėjo planai! Dievas taip pasitiki žmogumi, jog net leidžia jam tvėrimo darbuose dalyvauti! Ar mes neturime už tai jam padėkoti! Bet iš kitos pusės yra taip pat griežtas ir neatšaukiamas jo įsakymas: tas kūno jėgas, kurios tarnauja žmonių giminės palaikymui, niekur kitur nevartoti, tik teisėtoj moterystėj, vieno vyro su viena moterim.

Čia mes turime reikalo, mano Drauge, su rimtais ir šventais dalykais. Tad tu nieku būdu negali apie juos nerimtai kalbėti arba galvoti, o dar labiau ką nors nepadoru daryti savo arba kito kūnui. Čia yra aiškus Tvėrėjo noras, kad žmogus išlaikytų skaisčią sielą ir nesuteptą kūną ligi mote-

rystės, arba ligi karsto, jei jis atsisako vesti, kaip kad daro katalikų kunigai, vaduodamies kilnesniais idealais.

Dviejų lyčių susivieninijimą Dievas leidžia tik tvirtoje, per visą gyvenimą tveriančioje moterystėje, ir tiktai tuo tikslu, kad žmonės bendradarbiautų Jo tvėrimo veiksme. Tad, kas savo kūno jėgas, vienas arba su kitu, naudoja tik tam, kad patenkintų nešvarias užgaidas, tas sunkiai nusideda prieš save patį, prieš visuomenę ir prieš šventus Tvėrėjo tikslus.

Kas su nešvariais norais paliečia savo kūną, kas kėsinasi ant mergaitės nekaltybės, tas yra savo ir kito garbės žiaurus žudytojas.

Nuodėmingi darbai.

Tur būt, nėra nė vienos Dievo dovanos, kurios žmogus nebūtų piktam panaudojęs. Bet susigėdę turime prisipažinti, kad joki Tvėrėjo planai taip nėra iškraipyti, kaip tie, kurie surišti su lyčių skirtumu. Dievo tikslas, rodos, labai aiškus. Jis nori, kad vyras ir moteris susivienytų tam, kad papildytų žmoniją naujais nariais. Tuo tarpu teatras, knygos, paveikslai, klaidingi pranašai skelbte skelbia, kad, girdi, žmogus galįs ir net turįs savo kūną naudoti gašlumui patenkinti ne tik moterystėj, bet ir dar prieš moterystę ir paskui šalia moterystės. Kaip sugedusios sielos žmonės valgyje ir gėrime ieško tik smagumo, o ne kūno sustiprinimo, taip lygiai daugelis norėtų ir iš lyties jėgų pasidaryti tik sma-

gumų šaltinį, visai be noro šventoje moterystėje dovanoti žemei naujų gyventojų.

Mano Drauge! Gal ir tu kartais norėjai paklausyti šių vylingų sirenų balsų! Visur tu matei — ir gatvėje ir draugijose — baisų Tvėrėjo planų iškraipymą ir išjuokimą. Ši baisiausia nuodėmė veržiasi iš visur ir į visur. Baisus gašlumo slibinas puola ir tave. Jis siūlo tau šiais nuodais persisunkusių knygų, jis veda tave į nepadorų teatrą, jis vilioja į draugystę tų žmonių, kurių širdyse tik jis vienas viešpatauja. Prie tavęs artinasi pikti draugai, kurie, girdamiesi savo dideliu žinojimu, nori tavyj sužadinti gašlių norų, nori tau papasakoti apie gyvybės pradžią ir kūdikių gimimą. Jie yra suėsti baisaus šių laikų vėžio ir todėl stengiasi net Tvėrėjo planus į purvą suminti.

Šventoji paslaptis.

Bet tu jau žinai, kad jie yra tik pasigailėjimo verti sutvėrimai. Nes, jei jiems būtų žinomi kilnieji tikslai, kuriems skirtos mūsų kūno jėgos, jie tikrai taip begėdiškai apie juos nekalbėtų. Jau žinai, koks didis pašaukimas tavęs laukia, jei pagal Dievo norą eisi moterystėn. Žinai, kad kiekvienam jaunikaityj slepiasi tėvas, o kiekvienoj mergaitėj — motina; kad esi pašauktas pažadinti miegančių gyvybės diegelių. Tu taip pat jauti ir tą baisų atsakymą, kuris gula ant tavo pečių ir kuris reikalauja ligi to švento laiko saugoti kūną ir sielą tobuloje skaistybėje. Tavo kilni širdis supranta, kad, tenkindamas savo jausmus nemoterystėj, pražudysi visą savo

žmogišką kilnybę. Visuomet turėk prieš akis tą tiesą, kad nuodėmės prieš moterystę yra labai skaudžiai baudžiamos moterystėje.

Atsimink, kad ištisų kartų likimas pareina nuo to, ar skaistus įeisi į Dievo pagelbininkų eiles. Todėl niekados su savo draugais nekalbėk apie šitos daiktus iš smalsumo: ką Dievas paslėpė, to žmogus teneatidengia. Su savo kūnu elkis droviai ir padoriai. Saugokis, kad nesukeltum nuodėmingų norų, kurie galėtų suteršti ir tavo garbę ir padaryti nusikaltėliu Dievo akyse. Ne vis tiek, ar tu jaunystę šiaip praleisi, ar kitaip. Nuo to kentėsi ne tik tu, bet ir visi tavo įpėdiniai. Taigi neklausyk vylingų balsų, vis tiek ar jie eitų iš knygų, ar iš paveikslų, nes gerai žinai, kad klaidinga šviesa ne vieną keleivį nuveda į bedugnę. Niekuomet neužmiršk, mano Drauge, kad tūkstančiai aklų gimusių, silpnapročių, paliegėlių, idiotų keikia savo tėvų jaunystės nuodėmes.

Tavo valia, kuri dabar dar galinga, tavo pažiūros bus viliojamos pasaulio linksmybių, tavo pačio jaunystės ugnies ir turės iškęsti daugybę sunkių bandymų. Atvirukai, visoki išstatymai ant langų, laikraščių skiltys norės tau įkalbėti: „Ei, nebūk davatka! Nebūk bailys ir mažas vaikas! Kvailas tik laukia ligi moterystės. O tu naudokis, kol galima!"

Taigi, mano Drauge, tu dabar atsidūrei kryžkelėj. Ir kyla klausimas, kuris būtinai reikalauja atsako: „Į kurią pusę eiti?"

KRYŽKELĖJ.

„Būk savo noro viešpats ir savo proto tarnas“ (Eb. Eschenbach).

Ar tu žinai legendą apie mitologinį graikų didvyrį Herkulą? Jis buvo vyriškos jėgos ir kilnumo idealas. Dar lopšyj begulintį norėjo priešai jį nužudyti ir todėl paguldė šalia jo dvi nuodingas gyvates. Bet drąsus vaikas, pastebėjęs pavojų, nusmaugė piktus gyvūnus ir tuo išsigelbėjo nuo baisios mirties. Tolimesnis jo gyvenimas buvo ištisa grandinė visokių visokiausių didvyriškų darbų. Jis užmušė devyngalvį Lernos slibiną, nugalėjo Kretos baisenybę, užkariavo amazonių šalį ir parnešė auksinį obuolį iš hesperidžių sodo. Bet, nepaisant to, ir šis didvyris turėjo pereiti didelį ir sunkų bandymą, nuo kurio niekas negali pabėgti. Kai priėjo gyvenimo kryžkelę, ir jis turėjo labai rimtai savęs paklausti:

Į kurią pusę eiti?

Būdamas jau didelis, sėdėjo kartą susimąstęs ir staiga pamatė prieš save dvi moteris. Viena jam sakė: „Aš matau, Herkulai, kad galvoji, kuriuo keliu tau reikia eiti. Jei paimsi mane vedėja, aš vesiu tave gėlėtu keliu; džiaugsmai pasitiks mudu, ir jokių vargų neturėsime. Visas rūpestis bus

žinoti, ko nori gerti, ko valgyti; ko trokšta tavo jausmai. Jei būsi mano, visi smagumai ateis be darbo ir vargo!"

„O kuo tu vardu, moteriške?" — paklausė Herkulas.

„Mano draugai vadina mane l a i m e, o priešai — n u o d ė m e!"

Tada prisiartino antroji. „Nenoriu tavęs apgaudinėti", — pradėjo kalbėti. — „Pasakysiu atvirai: su didybe ir džiaugsmu dievai sujungė darbą ir prakaitą. Jei su manim eisi, turėsi dirbti. Jei nori, kad visa Graikija garbintų tavo gerumą, tai pats j a i padaryk gero; nori, kad tavo laukai neštų gausių vaisių, įdirbk juos savo veiklumu ir stropumu; jei nori kare gauti laurų vainiką, pirma laimėk kumščių rungtynes; nori būti stiprus, palenk savo kūną proto nurodymams ir pripratink jį prie darbo ir vargo".

Tuomet ją pertraukė pirmoji: „Girdi, Herkulai, kokiu sunkiu keliu ji žada tave vesti! Aš tuo tarpu vesiu tave džiaugsmo keliais!"

„Vargše!" — tarė jai D o r y b ė. — „Ką tu gali gero duoti? Sakyk, ar tu turi nors truputį tikrosios laimės? Ar tu bent rūpiniesi ją pasiekti? Tu geri ir valgai, nežiūrėdama, ar dar bent kiek yra. Vasaros metu tu ilgiesi sniego ir ledo. Išsimiegojusi pavargsti ne nuo darbo, bet nuo tinginiavimo. Savo sekėjus per anksti įpainioji meilėn. Brėstančius jaunikaičius išmokini nedorybių ir vedi juos į pražūtį. Nakties tamsoj jie dirba nešvarių darbų, o dieną miega. Nemirtinga tu esi, nuodėme, bet

dievai išstūmė tave iš savo draugijos, ir dori žmonės taip pat tave paniekino. Tavo draugai jaunystės metu nuklimpsta į nešvarių geidulių pelkes ir, atėjus senatvei, dejuodami velka paliegusį kūną. Jie gėdisi ankstybesnių savo darbų, o išsekusios jėgos neduoda pasidžiaugti laiminga amžiaus pabaiga. — Tuo tarpu mano vieta yra tarp dievų! Dorų žmonių rateliuose aš esu laukiama viešnia. Visa, kas mūsų žemėj yra kilnu ir gražu, visa pareina nuo manęs. Menininkai mane myli ir manyje įžiūri savo padėjėją, šeimynos tėvai mane vadina savo namų angelu sargu. Valgis ir gėrimas mano draugams yra malonus daiktas, nes juo jie naudojasi tik kada reikia. Jie miega daug saldžiau, negu tie, kurie, nieko neveikdami ir per visą dieną žiovaudami, nė naktį negauna ramybės. Pareigos jiems yra šventas dalykas, ir jų jie niekuomet neapleidžia. Draugai juosius myli, tėvynė brangina, o kai išmuša paskutinė jų gyvenimo valanda, jie nepaskęsta užmiršimo tamsybėse, bet gyvena ateinančių kartų širdyse. O, Herkulai, garbingų tėvų sūnau, jei ir tu taip pasielgsi, tavo likimas bus amžinai garbingas!"

*

Tokia yra Herkulo legenda. Aš čia ją išrašiau iš senovės graikų rašytojo Ksenofonto knygos **„Anabasis"**, lydimas minties, kad ir tu esi priėjęs kryžkelę, kad ir tave vilioja visoki pasaulio žibučiai, žadėdami daug džiaugsmo ir laimės. Kur tad pasukti, kuriuo keliu tau reikia eiti, apie tai mes dabar ir pakalbėsime.

IŠ VAIKO Į VYRĄ.

Pasiekęs keturioliktuosius ar penkioliktuosius metus, pastebi, kad tavyje pradeda kažin kas darytis. Jauti kažin kokias nesuprantamas permainas. Tavo prote atsiranda naujų pažiūrų, naujų ir drąsių sumanymų; tavo širdis pradeda kažin ko ilgėtis ir trokšti. Su tavim atsitinka taip, kaip ir su vynuogių sultimis, kurios supiltos į indus rūgsta ir keičiasi, kol galop pasidaro geras vynas. Jei tai pastebėjai, žinok, kad atėjo tavo brendimo laikas. Pirmiau buvai dar vaikas, o dabar turi pasidaryti jau vyras!

Šis svarbus persilaužimas yra surištas su didelėmis permainomis, kurios sujudina tavo kūną ligi mažiausios gyslelės. Aš galėčiau tiesiog pasakyti: tavyje dabar kovoja vaikas su vyru. Pirmas, aišku, turi žūti, o antras laimėti. Kaip pavasarį bundąs gyvenimas iš naujo pažadina sustingusius medžių syvus, o šakas papuošia rausvais ir gležniais pumpurais, taip lygiai dabar dedasi ir tavyje. Karštas kraujas dega net ir mažiausiose gyslelėse, nervai įtempti, mintys susipynusios, jausmai neranda to, ko jie ieško. Visur tik audra ir kovos.

Ir tu?

Tu stovi sumišęs, gėdydamasis savęs pačio, naujų savo jausmų; stovi ir pats savęs pradedi nepažinti. Tau atsitiko, kaip anam paukšteliui, kurį pirmutinis rudens saulės spindulys nukrėtė drugiu ir šiurpuliais.

Sakyk, mano Drauge, argi ne taip yra?

Kūnas bręsta.

Tavo kūnas dabar pradeda pamesti kūdikišką išvaizdą ir įgauti vyrišką. Pirmiau nežinojai, ką gi tu veiksi su taip ilgomis rankomis, o dabar matai, kaip visas pratįsai į aukštį, jog net kelnaitės pasidarė per trumpos. Iš kiekvieno tavo draugo, su kuriuo prieš porą metų žaidei akmenėliais, dabar išaugo liekni, grakštūs jaunikaičiai. Ir tavo pačio veidas prasiplėtė, kauluose atsirado stiprumo, krūtinė pasidarė apvali. Pirmiau tavo veidas buvo lygus, bejausmis, o dabar jame atsiranda kas kartas vis daugiau vyriškų bruožų, kurie kalbėte kalba apie gilius vidaus pergyvenimus. Kai niekas nemato, tu žiūri į veidrodį ir glostai viršutinę savo lūpą, ar nesučiupsi kartais kokio prasikalusio pūkelio.

Visa tai parodo, kad jau atėjo tavo gyvenimo pavasaris, Bet žinok, kad tai yra labai vertingas laikas, tai sėjos metai. Jei pavasaris nėra tinkamai panaudojamas, tai vasaros piūtis būna menka ir ruduo labai liūdnas.

Su išviršiniu tavo išvaizdos pakitėjimu žengia ir vidujinių organų keitimasis. Širdis, smegenis, visa nervų sistema stiprėja ir bręsta.

Perėjimas iš vaiko į vyrą labai dažnai pasireiškia kaip tikra audra, kaip vispusiškas sukrėtimas. Dažnai užeina galvos skausmai, kažin koks lyg apsvaigimas; kai kada vėl kraujas bėga iš nosies, širdis pradeda smarkiai mušti. Bet nebijok! Vis tai yra paprasti pasireiškimai, lydį brėstančią jaunikaičio prigimtį. Tinkamas maistas ir pakankamas poilsis yra geriausi nuo to vaistai.

Vieną daiktą tik noriu tau pasakyti: atsimink, kad šiš laikotarpis, kurį mes vadiname brendimo metais, yra svarbiausias visame tavo gyvenime. Bet kaip daugelis jį, nežinodami ir iš lengvapėdiškumo, blogai išnaudoja ir pražudo visa, ką jis turi duoti; pražudo savo ateitį, o su ja ir savo laimę.

Kaip svetima dvasia...

Tavo nuotaika dabar pasidaro prislėgta, surūgusi; tu esi kaž kuo nepatenkintas, greitai užpyksti; esi palinkęs save tyrinėti, labai aukštai statytis ir nenusileisti. Kitų žmonių nuomones pradedi niekinti ir jomis nepasitikėti: autoritetas nustoja tau reikšmės. Visa nori patirti pats, nori įgyti garbės ir palankumo. Savo sieloje jauti didžiulės jėgos, kuria, rodos, į dangų galėtum nuskristi, galėtum, kaip šv. Kristoforas, visas pasaulio nuodėmes ant savo pečių pakelti. Tavyje atsiranda noro žygiuoti į tolimus kraštus, ieškoti nuotykių ir padaryti ten karžygiškų darbų. Kas gi čia būtų? Į tai atsakyk ir išsiaiškink pats.

Kas nesupranta brėstančio žmogaus sielos, tas lengvai pasijuoks iš visų šitų tavo svajonių ir sapnų. Tai bus skaudžiausias tavo įžeidimas, juo labiau, kad tu pats savęs dar gerai nesupranti ir nežinai, iš kur gi visa tai pareina. Bet nenusimink! Tau reikia gero draugo ir patarėjo. Tokį susirasti reikia kuo greičiausiai. Ir laimingas tas, kuris šiuo metu randa savo sielai vadovą. O kaip pasigailėjimo verti yra tie, kurie patenka į sugedusių draugų rankas, kurie į visus kankinančius klausimus duoda tik šlykštų ir grubų atsakymą. Nelaimingi jaunikaičiai! Švenčiausi jų jausmai išniekinti iš pat pradžios!

Naujos mintys, nesuprantamas ilgesys.

Tu stengiesi vis labiau į save įsigilinti. Tavo sielos gelmėse, kur ligi šiol buvo tik maloni saulės šviesa ir ramus, be jokių rūpesčių gyvenimas, dabar vyksta dideli pasikeitimai. Naujos mintys, iš kažin kur atklydęs ilgesys visiškai supainioja tavo jausmus. Liūdnomis akimis žiūri į prabėgusius kūdikystės metus, kada tavo siela buvo toki rami, kaip kalnų ežero paviršius. O dabar ji nuvargusi, išsiblaškiusi; nežino, nei kur eiti, nei ką bedaryti. Ir kyla tavo sąmonėj bailus klausimas: „Argi jau būčiau blogesnis pasidaręs?“

Bet būk ramus! Visa tai dar nepadaro žmogaus nė kiek blogesnio.

Dar kartą tau sakau: visa tavo ateitis pareis nuo to, kaip praleisi bren-

dimo metus. Dabar pasirodys, kas tavo sieloj paims viršų: ar gyvuliški palinkimai, ar dvasios ir širdies reikalai; ar tu tapsi kilniu ir garbingu karžygiu, ar savo aistrų vergu.

Bet kas gi yra šitie naujumai, kurie dabar tavyj atsiranda?

Šiuo laikotarpiu tu vis dažniau ir dažniau imi galvoti, kad visa žmonija susideda iš dviejų lyčių: iš vyro ir moters. Tiesa, šį dalyką esi jau seniai pastebėjęs, bet tau nė į galvą neatėjo juo susidomėti. Pirmiau, ar berniukas ar mergaitė, tau buvo vis tiek. Bet štai dabar jau visa virto kitaip: anie laikai prabėgo, ir jau niekuomet nebegrįš.

Kai dabar eini su mergaitėmis žaisti, tavė pagauna kažin koks nedrąsumas; šilta srovelė perbėga per visą tavo kūną ir labai dažnai pasijunti, kad jau paraudęs. Sąmoningai ar nesąmoningai nori joms padaryti gero įspūdžio, parodyti savo dorybes ir sugebėjimus. Vaikiškų juokavimų vietą dabar užima vyriški elgesiai. Drąsus ir pasitikėdamas savo jėgomis, pasisiūlai joms patarnauti, lyg būtum koks viduramžių riteris. Na, o jei jos tavo pasiūlymus priima ir dar pasitenkina, sakyk, argi nesijauti esąs laimingiausias žemėj žmogus?

Pirmoji meilė.

Grįžęs namo, sėdi prie stalo pasilenkęs ant knygos ir jauti, kad reikia didelio įsitempimo ir prisivertimo, kad išmoktum rytojaus dienos pamokas. Suraukęs kaktą, braižai geometrijos braižinius, rašai ir sprendi algebros formulas — ir žiūri, kad prieš

tave žiba dvi tyros akutės ir šypsosi malonus, rausvas veidas. Matematikos formulos nyksta, o vietoj jų stovi jaunutė, grakšti mergaitė.

Greitai griebiesi gimtosios kalbos vadovėlio ir ieškai taisyklių, kaip reikia rašyti eiles. Bandai! Strofa eina po strofos, žodžiai, rodos, patys byra iš po plunksnos; galop pabaigei. Ką? Pirmąją savo meilės dainą!

Tokių vaizdų imi vis dažniau patirti. Pamažu jie užvaldo visą tavo sielą, ir dabar jau supranti, kad tai yra pirmoji tavo meilė. Širdis pilna džiaugsmo, ir tu kasdie kartoji su mylimu poetu: „O, kad amžinai pasiliktų tie skaistūs pirmosios meilės laikai!" (Šileris). Juo toliau, juo labiau pradedi savęs nebepažinti. Ir nustebęs klausi pats save: „Ir kas gi čia pasidarė?"

Brendimas yra Tvėrėjo noras.

Bet aš tau dar kartą sakau: būk ramus. Tavo susirūpinimas yra visai nereikalingas. Visas šis perversmas yra paprastas reiškinys. Kad paaiškinčiau tavo būklę, aš tiesiog pasakysiu: lytinio gyvenimo atbudimas, šitų jausmų bangavimas yra Tvėrėjo planų pasireiškimas. Atsimink, ką pirmiau esu pasakęs. Tu jau žinai, kad daugumas žmonių yra pašaukti papildyti ir panaujinti žmonių giminę. Jau girdėjai, kaip išmintingas Dievas tuo pasirūpino. Jo yra toks noras, kad subrendęs vyras ir subrendusi moteris abipusėj meilėj sudarytų šeimą ir tuo duo-

tų pasauliui naujų gyventojų — kūdikių. Tuo būdu yra užpildomos mirties padarytos spragos. Taigi šie naujieji tavo jausmai atsirado visai pagal gamtos įstatymą. Bet gamtos įstatymai yra šventi ir tokie palieka tol, kol nuodėmė jų nesubiaurina. Pagal juos tik ir atsiranda jaunikaičio palinkimas prie mergaitės ir atvirkščiai. Tu taip pat kada nors turėsi išsirinkti gyvenimo draugę; iš didelio jų skaičiaus išsirinkti vieną, kuriai atiduosi savo širdį ir savo jaunų metų darbus. Taigi šitie palinkimo jausmai anąiptol nėra nuodėmė, žinoma, jeigu jie dėl vietos ir laiko aplinkybių nėra sąmoningi ir nesudaro pavojaus. Kitaip jie labai lengvai gali jauną žmogų pražudyti.

Būk atsargus!

Nors žmogaus mintys keičiasi, kaip jūrų vilnys, nors jo nusistatymai yra labai dažnai nepastovūs, bet Dievo Valia yra amžina. Ji stovi nepajudinama lyg uola, nors aplinkui bangos ir ūžia ir šniokščia. O ta Valia sako, kad jausmai, atsiradę brendimo metu, gali būti patenkinti tik moterystėj, kurią Tvėrėjas yra įsteigęs žmonių giminei palaikyti.

Taigi tavo šventa pareiga rūpintis šį ilgesį išlaikyti skaistų, kol išauš diena, kada savo nekaltą sužieduotinę nusivesi prie altoriaus. Prieš moterystę tau nevalia nieku būdu šių palinkimų patenkinti: nei vienam, nei su kitu — niekaip! Visa, kas šioje srityj padaroma laisva valia ir su nešvariais norais, — visa yra sunki nuodėmė.

Bet, jei sukilusiems geismams nepritarsi, būk ramus, nors nešvarios mintys tave užpultų lyg bičių spiečius. Tik, žinoma, rūpestingai saugok savo jausmus. Brendimo laikotarpyj tu niekad negausi ramybės. Mintis lėks po minties, paveikslas po paveikslo, įjudintas kraujas šėls ir degs, lyg ugninis. Bet visuomet turėk prieš akis šį sakinį: kol prieš altorių sužieduotinei neprisiekiau amžinos meilės, tol šiems palinkimams laisvės duoti negaliu! Taigi ugnimi įrašyk šitą dėsnį į savo širdį ir jo laikykis. Tada būsi tikras, kad eini geru keliu.

Pakartoju, ką esu sakęs: šitie visi sujudimai, nauji sapnai ir jausmai jauname žmoguje visuomet atsiranda. Jie neturi nieko klaidinti. Tai yra tik ženklas, kad pradėjai bręsti, kad tavo kūne renkasi jėgos, kurias vėliau panaudosi, įvykdydamas Tvėrėjo norą. Tik saugokis, — tai tavo šventa pareiga, — kad skaitydamas nedoras knygas, žiūrėdamas į gašlius vaizdus, nešvariai kalbėdamas ir galvodamas, nesukeltum savyj dar didesnės audros. Tu kovoji pats su savim, taigi neduok priešui įsigalėti; nemesk į ugnį sausų malkų, jei nori ją užgesinti. Jėgų semkis iš šios minties: man Dievas pavedė atlikti svarbų ir kilnų darbą. Todėl turiu prie jo ir ruoštis. Brėstančios mano jėgos yra šventos, nes turės dalyvauti Dievo tvėrimo darbe.

Audroj ir varguose.

Štai, mano Drauge, priėjai savo gyvenimo kryžkelę. Tau, kaip ir Herkului, pasirodo nuodėmė ir

dorybė, kiekviena viliodama savo keliu. Žavinčiais pažadais pirmoji siūlo kūno gėrybių, žada duoti viso, ko tik tavo geismai reikalaus.

Palinkimai, apie kuriuos ką tik kalbėjome, ilgainiui vis auga ir vis labiau neduoda ramybės. Kaip kraugerės hijėnos ar šakalai savo lojimu ir staugimu neduoda nuvargusiam tyrų keleiviui ramiai pasilsėti, taip lygiai ir žemesnieji geiduliai jaunystėj niekuomet nesiliauna maištą kėlę. Tave vilioja tos smagybės, kurių duoda gašlumo patenkinimas; aistringi gundymai traukia iš skaistybės kelio. Rodos, sielą būtų apglobusi savo sparnais kažin kokia pikta dvasia, kuri dabar tave stumia iš vienos abejonės į kitą, iš vieno jausmo į kitą; kuri nori įtraukti į netikrų draugų tarpą, apsvaiginti kūno džiaugsmais ir paskandinti geidulių jūroj.

Baisiam šios audros siutime tu nė nepastebi, kai prisiartina prie tavęs šviesus dorybės paveikslas ir tyliai tau sako: „Mano Drauge! Netikėk nuodėme! Saugok savo širdies tyrumą net nuo nuodėmingų minčių! Būk savo kūno ir sielos sargas ir išlaikyk save nekaltą būsimai savo gyvenimo draugei. Tikėk manim, tik šiuo būdu išaugsi tikrai tvirto būdo vyras!“

Bet audra nesiliauna! Tarp aštuonioliktų ir dvidešimt ketvirtų metų ji įtempia visas savo jėgas, kad tik nugalėtų tavo pasiryžimus. Bet tavo siela, Drauge, turi būti didvyriška. Net ir didžiausiam audrų siutime tu turi stovėti nepajudinamas, kaip uola! Žinok, kad čia kova dėl tavo ateities. Tad argi dar abejoji, kad turi laimėti. Lyg priekalo dū-

žiai, skamba šie liūdni, bet teisingi rymiečių poeto **Ovidijaus** žodžiai: „Nulla reparabilis arte laesa pudicitia est: deperit illa semel“ (Ov. Her. 5, 103)*). Tvirto būdo vyras išauga tik tas, kuris jaunystėj mokėjo gerai pažaboti savo aistras. Pulti galima lengvai, bet kaip sunku paskui atsikelti! Būk atsargus, mano Drauge, jei vėliau nenori savo laimės apverkti vokiečių poeto Grillparcerio žodžiais:

> „Piktybe! Sugrąžink mano sielai šventą ramybę! Sugrąžink gyvenimo laimę ir pražudytąją nekaltybę!“ (Die Ahnfrau VII. 109).

Ar dabar supratai, mano sūnau, kad šiame laikotarpyj kylantieji jausmai neturi jokių teisių būti patenkinti? Tai yra tik kūrybinių jėgų ženklas, apginkluojąs tave prieš sustingimą, duodąs drąsos atlikti Dievo pavestam darbui. Tad ar nori šį lėpų gėlių darželį apsaugoti nuo pavasario šalnų? Ar nori bundantiems gašlumo slibinams uždėti pančius? Ar nori savo minčių pasaulyj padaryti tvarką? Ar esi pasiryžęs ištesėti ir atstumti visokius viliojimus? Ar tvirtai nusistatęs žemesnius jausmus palenkti proto valdžiai, ypač tada, kai gyslose pradeda degti kraujas ir visą kūną apsupa gašlumo ugnys? Mano Drauge! Mano mielas Drauge! Ar nori savo jaunystės gyvenimą išlaikyti skaistų ir tyrą*).

„Sužeistos skaistybės nebeatitaisysi: ji žūsta tik kartą“.

O daugelis, — ak, kaip daugelis — n e n o r i! Jie eina, kaip gyvulėliai, be jokių minčių, be apsigalvojimo slidžiu keliu, kuris galop juos nuveda į pražūtį. Vargas tam, kuris pasuko sugedimo taku! Vargas tam, ant kurio sielos žiedų užkrito pavasario šalnos!

Į BEDUGNĘ.

„Integritas morum iuvenem facit esse decorum“.

„Nesužeista skaistybė yra gražiausias jaunimo papuošalas!“

Štai atsidūrei jau kryžkelėj. Tad būk atsargus, mano Drauge, kad kartais nesuklystum ir nenueitum netikru keliu, nes labai sunku yra išsigelbėti tam, kuris jau pirmą žingsnį žengė į pražūtingą sritį. Turėk visuomet prieš akis likimą tų nelaimingų jaunikaičių, kurie nuo jo netikros dorovės keliais.

Jų viduje vieną gražią dieną irgi pabudo geiduliai ir aistros, apie kurias ką tik buvo kalbėta. Juos apėmė smalsumas sužinoti žmogaus kilmės paslaptis. Nauji jausmai vertė ieškoti patenkinimo, ir jie nuėjo pasiteirauti pas tuos, kurie jau visa buvo išbandę. Bet sąžinės balsas jiems nuo pat pradžios kalbėjo, kad saugotųsi ir susilaikytų; tie ji nepaklausė. Sekliais pasiteisinimais — „aš jau nesu vaikas“, „mano amžiuj tai jau reikia žinoti“, „mane domina tik mokslinė tų dalykų pusė“ — jie norėjo užgniaužti tą balsą. Bet jis vis šnibždėjo ir šnibždėjo. Galų gale pradėjo tilti. Jo perspėjimai nuėjo niekais ir visai nutilo. Gili tyla — karsto tyla — dabar viešpatauja tokio jaunikaičio sieloj. Bet taip

jis pats norėjo. Jis tol nenurimo, kol pats puolė į „gyvenimo“ glėbį.

Klaidingu keliu.

Laikas bėga. Jaunikaitis klausinėja, skaito, žiūri ir daug ko patiria. Iš jo pasidaro, sakoma, „prityręs žmogus“. Visą laiką, kurį jis turėjo sunaudoti rimtam mokslui, praleidžia veltui, užsiimdamas nežabotos vaizduotės piešiamais paveikslais. Lygiai seklių ir tokių, koks pats, draugijoj jaučiasi esąs laisvas, galįs šnekėti apie visas paslaptis. Na, žinoma, ir šneka. Savo išsipuošimu tikisi padarysiąs kitam didelio įspūdžio. Bet, vargšas, užmiršta, kad jis patinka tik tokiems pat ištvirkėliams, kaip ir pats. O visi kiti šypsodamiesi šnibžda vienas kitam: „Tai mados karžygis! Margas kvailys!“ Tokių „draugų“ pasikalbėjimai yra tokie biaurūs, jog, tur būt, ir gyvuliai taip nešnekėtų, jeigu jie galėtų šnekėti. Vargas tai mergaitei, kuri turėjo nelaimės susitikti šiuos žmones. Jau iš tolo jie smeigia į ją savo gašlias akis, o praeidami neiškenčia nepadarę šlykščių pastebėjimų. Jie rankioja nedoras knygas ir paveikslus, jie lankosi smuklėse, jie geria ir rūko. Tuo būdu vidujinis geidulių sujudimas esti dar ir iš viršaus erzinamas. Su nuvargusiais nervais ir išblaškytomis mintimis grįžta toks nelaimingasis namo. Ir koks bus jo galas?

Krizis.

Miegas pabėga nuo vargšo jaunikaičio. Neišmoktos pamokos neduoda jam ramybės, nors jis

tuo nori pasiteisinti. Bet tai yra melas. Jo mintys iš tikrųjų yra užimtos tais darbais, kuriuos neseniai su savo draugais buvo padaręs. Naujenybės, kurias išgirdo, dabar jį vėl traukia ir įsisiūbavusiems jausmams neduoda nurimti. Audros greitumu lekia dabar per jo galvą tokios mintys, dėl kurių jis prieš mėnesį būtų visas paraudęs. Jo pulsas pakilęs, širdis smarkiai plaka, kraujas karštomis vilnimis eina per visą kūną. Jis dabar nori sužinoti, ar iš tikrųjų neapsakomo smagumo duoda tai, apie ką jam draugai yra kalbėję. Gašlių geismų liepsnos dega visose gyslose: aš esu vienas, nieks manęs nematys! Ką pakenks, jei aš savo paties kūnu išmėginsiu šltą smagumą! Tiesa, jis kadaise girdėjo, kad yra nuodėmių prieš Dievą, prieš patį save ir prieš žmogaus kilnybę. Bet kas jam dabar galvoj! dabar, kada akli geiduliai, lyg išalkę žvėrys, jį užpuolė.

Šventyklos išniekinimas.

Pirmoji nuodėmė jau padaryta. Tai buvo pirmas žingsnis į bedugnę, į kurią pats save įstūmė tada, kai, neklausydamas sąžinės, neklausydamas savo gėdos jausmo, patenkino suerzintus geidulius. Bet štai jo sieloj kažin kas pasikeitė. Pirmiau jis visai negirdėjo sąžinės balso. Bet dabar šis griaužiantis kirminas pabudo ir baisiai kankina jau ir taip išsiblaškiusią sielą. Pro pakrikusias mintis kyla pirmykštis jo sielos paveikslas, toks šviesus, nekaltas... O kas dabar iš jo beliko? Puvesiai ir krūva liūdnų nekaltybės griuvėsių. Nuodėmingas darbas palaidojo skaisčias dienas! Liūdnas ir susigriaužęs,

pilnas kažin kokio nepaprasto nerimo, jis vaikščioja ir bijo pažvelgti į savo sielos vidų. Ten visa sugriauta ir suardyta.

Taip jautėsi Napoleonas, keliaudamas sniego pūgoj per išdegusią Maskvą. Taip liūdėjo pranašas Jeremijas, verkdamas ant Jeruzalės ir Saliamono bažnyčios griuvėsių! Bet nusidėjęs jaunikaitis turi dar labiau verkti! Verkti kruvinomis ašaromis dėl savo sielos išniekinimo. Nes kas yra tūkstančiai bažnyčių prieš Gyvojo Dievo Bažnyčią — skaisčią sielą? Taip manė ir šv. Povilas, rašydamas Korintiečiams: „Ar nežinote, kad jūs esate Dievo bažnyčia ir Dievo Dvasia gyvena jumyse? Jei kas subiaurins Dievo Bažnyčią, tą Dievas sunaikins. Nes Dievo Bažnyčia šventa. Tai esate jūs“ (1 Kor. 3. 16—17).

Bet toks nusiminimas ir susigriaužimas traukiasi tiek keletą dienų. Tuoj vėl matome nelaimingąjį jaunikaitį senųjų draugų ratelyj. Čia jis dar daugiau sužino jam vis naujų, negirdėtų dalykų; jis uoliai lanko nešvarius susiėjimus ir žaidimus. Ir štai po savaitės savęs išniekinimo nuodėmė vėl pasikartoja. Toliau neištesi nė savaitės. Nusikaltimai darosi vis dažnesni ir dažnesni. Sąžinė įtempia visas savo jėgas: bara, šaukte šaukia, kankina baisiais prikaišiojimais. Bet neilgai. Dar vienas įspėjimas, dar vienas šviesesnis blykstelėjimas, ir visa nurimsta. Viešpatauja gili karsto tyla...

Pasigailėjimo vertas jaunikaiti! Štai tavo jaunystės jėgos, tavo valios stiprybė guli suminta ir paniekinta. Lošdamas šachmatais ir klaidingai pa-

stūmęs figūrą, gali ją vėl atstatyti. Bet neskaistaus žingsnio niekuomet nebepataisysi!

Slaptoji nuodėmė labiausiai pažemina žmogaus kilnybę. Gėda jaunikaitį verčia eiti į tas vietas, kur jo niekas nematys ir neras. Tik šis vienas jau noras pabėgti nuo kitų akių parodo, kad čia esama kažin ko negero. Bet veltui jis slepiasi! Sustingęs žvilgsnis, mėlyni ratai apie akis išduoda jo nusikaltimą. Kaip kirminas į medį, taip lygiai ir ši nuodėmė siurbiasi į jaunuolio sielą ir čiulpia jo smagenis.

Pažeminimas.

Pirmiausia ji suteršia jo būdą. Drąsumas, didžiadvasiškumas, tėvynės meilė, tėvų pagarba, graži savigarba, riteriškumas ir kiti jauno žmogaus papuošalai — visa, visa žūsta! O jų vietoj atsiranda niurumas, atšipimas, abejingumas ir visokių idealų nustojimas. Argi ne liūdna žiūrėti į tą jauną medelį, kuris, kirminų užpultas, dar gegužės mėnesį neteko lapų, žiedų ir stovi dabar plikas, barškančiais, sausais stagarais? Taip yra ir su jaunikaičiu, kuris dar pradžioj savo gyvenimo, patį pavasarį, tampa nevaldomų geidulių auka. Medis džiūsta tada, kai sunkiai sužeistas jo kamienas, nors būtų ir stipriausias buvęs. O kas pasidaro slaptosios nuodėmės vergu, to laukia panašus likimas. Ar girdėjai, mano Drauge, apie senovės moterį Pandorą, kuri, eidama moterystėn, su savo kraičiu atsigabeno ir auksinę dėžutę. Bet, kai kartą ją atidarė, iš josios išbėgo vargas, skausmas, visokios li-

gos ir išsisklaidė po pasaulį. Drauge! Slaptosios nuodėmės džiaugsmas yra panašus į aną dėžutę. Ir vargas tam jaunikaičiui, kuris ją atidaro!

Gal manai, kad jis gali būti laimingas ir neturėdamas sielos ramybės! Klysti! Kartą išjudintas gašlumas reikalauja vis daugiau ir daugiau; kūnas dega nuo sukilusių jausmų ir verčia juos patenkinti. Nuodėmė seka nuodėme, bet kūniškumo slibinui vis dar neužtenka. Kur čia gali būti laimė? Kur čia džiaugsmas? Anglų rašytojas Šekspyras gerai pažino žmonių sielas ir klausyk, ką jis apie šį dalyką sako:

„Geismai, nors būtų ir pasotinti, jie vis tiek dar troškta: net persisotinimu jie nepasisotinta“ (Cimb. I. 7).

Baisus yra geidulių vergo galas! Siela, sutverta kilniems ir aukštiems dalykams, dabar taip pažeminama, taip paniekinama, jog jai nieko kito nebelieka, kaip tik tamsybės, abejonės ir visiškas išsekimas. Demoniškos aistros įsitvirtino kūne ir padarė ją savo tarnaite. Štai kaip giliai žmogus gali įbristi! Gyvulys nepadaro jokių nedorybių. O žmogus, tas Dievo paveikslas, kaip dažnai subiaurina savo prigimtį ir savo laisvą valią. Kas tik truputį paragauna neskaistybės nuodų, tam atsitinka, kaip žiurkei, prarijusiai užnuodyto maisto. Baisiausia ugnis ima deginti vidurius; ji laksto po visus kampus, ryja visa, kas tik pasitaiko, kad numalšintų skausmą. Bet veltui! Nuodai veikia tol, kol nelaimingas gyvulėlis nusibaigia. Taip lygiai neužge-

sinama ir ta ugnis, kurią jaunikaitis uždegė nešvariais darbais. „Pradžia juokiasi, bet pabaiga dejuoja“, — sako patarlė. Šiandie tu skęsti smagumuose, bet toliau skęsi nelaimėse ir skausmuose. Ši nuodėmė, pasakė vienas gydytojas, yra tikriausias kelias į karstą.

Kelyje į visišką sugedimą.

Jeigu jaunuolis drįso taip save paženinti, taip toli nueiti sugedimo keliu, tai jame kyla noras žmogaus prigimties paslaptis ištirti ligi pat galo. Jis nori sužinoti visa, kas tik turi su lytiniu gyvenimu šiokio tokio sąryšio. Jis jaučiasi esąs pakankamai priaugęs patirti net tai, ką Tvėrėjas leidžia sužinoti tik šventoje moterystėj. O draugai jau moka jam padėti. Su velniška džiaugsmu jie veda nelaimingąjį į tuos namus, kur pasigailėjimo verti sutvėrimai — siela ir kūnu sugedusios mergaitės, — nedoriausiu būdu atskleidžia visas lytinio gyvenimo paslaptis.

Supuvimas vis gilyn ir gilyn leidžia pragaištingas savo šaknis. Liūdnas yra mūšio lauko vaizdas, liūdnas degančios bažnyčios reginys, bet nepalyginamai liūdnesnis reginys matyti biauriausiu būdu išniekintą ir priteršta jaunos sielos šventyklą, kurioje dar taip neseniai degė Dievo meilės ir malonės ugnis, kurioje skaidriai šviete kilnūs ir šventi idealai.

Taip, dabar jau nukrito uždanga nuo paskutinės paslapties. Visa jis jau yra matęs, girdėjęs ir

daręs... Jis dabar laimingas! Ar ne tiesa? Bet kodėl gi jo akys tokios liūdnos? Kodėl per jo veidą nuolat slankioja kažin koki šešėliai? Kodėl jis taip vengia aštresnio kitų žmonių žvilgsnio? Kodėl moksle jis pradeda vis labiau ir labiau atsilikti? Jo vaizduotė pamokų metu lakioja kažin kokiose tolumose. Jo akys pastyrę ir sustingę. Mokyklos draugų ratelyj jis jaučiasi lyg sugautas. Joki žaislai jo nevilioja. Iš kur visa tai ?Ar iš baimės? Iš kur vis toks didelis visu kuo nesidomėjimas. Pasiklauskite jį patį, jis visa juk jau žino!

Taip, jis visa žino, bet iš to žinojimo kaip tik ir pareina šis vidujinis tuštumas, šis abejingumas. O jis dieną ir naktį ieškojo laimės, nepaisydamas nei savo nekaltybės, nei garbės, nei būdo. Bet ieškojo ten, kur negalima josios rasti. Paėmę ant jūros kranto gulinčią sraigę ir prisidėję prie ausies, girdime josios tėviškės, amžinosios jūros ūžimą. Taip lygiai ir jaunikaičio sieloj susitelkimo valandėlėmis prabyla kilnūs idealai, tyri norai ir gilus kūdikystės skausmas. Bet jis, pakratęs galvą, vėl vaikosi apgaulingos laimės plaštakės, vėl svaigsta geidulinguose darbuose. Ir visa žūsta, kas buvo pradėję širdyje kilti, o nuodėmingose jo rankose lieka tik šalti pelenai.

Tuo tarpu plaštakė nuskrido tolyn, nusinešdama kartu jo ramybę, ateitį ir laimę.

B i a n k a, Prancūzijos karalienė, kalbėjo kartą savo sūnui šv. L i u d v i k u i: „Mano sūnau! Aš myliu tave labiau, kaip savo širdį! Tu esi vienintelė mano šioje žemėje paguoda! Tu esi šalies

viltis! Ir vis dėlto greičiau norėčiau tave matyti gulintį karste, negu girdėti, kad laisva valia esi padaręs sunkią nuodėmę!“

Taip! Geriau karstas, negu sunki nuodėmė! Kaip skaudžiai būtų sužeista gimdytojų širdis, kiek būtų širdgėlos motinai, koks baisus būtų tylus tėvo skausmas, jeigu jie žinotų, kokių nedorybių ir purvų banga yra užliejusi jų sūnų.

Bešir di jaunikaiti! Kodėl taip kankini geruosius savo gimdytojus? Kaip gali skausmo padaryti tiems, kurie niekuomet nesiliauna tavim rūpinęsi! Krikščionių kankinys Leonidas bučiavo savo miegančio sūnelio Origeno krūtinę, „nes šioje mažutėj, nekaltoj širdyj buvo Amžinasis apsigyvenęs“. O tu, nelaimingas jaunuoli, savo sieloj laikai puvėsius, kur dar neseniai žydėjo puikios skaistybės lelijos. Tu išniekinai gražiausią Dievo bažnyčią!

Bet tu vis toliau ir toliau brendi į sugedimo pelkes. Matyt, nori pasiekti patį dugną.

Patarlė sako: kur turkas žengė, ten žolė jau neaugs. Bet, kur ši nuodėmė perėjo, ten net žemė išdžiūsta. Jauna galva bejėgiškai svyra žemyn; linksta plieniniai pečiai; nuo veidų pranyksta raudonumas, o būdas pasidaro ištižęs ir pakrikęs. Kur turėjo viešpatauti žydinčioji, jaunoji gyvybė, ten dabar riogso tik šiurpūs griuvėsiai.

Mozūrų pelkės

Vienas iš baisiausių Didžiojo Karo mūšių buvo prie Možūrų ežerų. Rytų armijos vadas Hindenbur-

gas, labai gerai pažinęs visas šias apylinkes, privilioj̇o rusų kariuomenę prie šitų pelkių. Rusų eilės neišlaikė vokiečių puolimo ir leidosi bėgti. Prieš jų akis buvo tik klampūs ežerai, o užpakalyj — priešų ugnis. Ir štai pasirodė baisus reginys! Bėgantieji rusai užėjo ant samanų, kurios atrodė lyg kieta žemė, bet iš tiesų tai buvo tik plonas sluoksnis, užtraukęs apačioj esantį vandenį ir skystą purvą. Pasibaisėjimas paėmė vokiečius, kada šie pamatė, jog rusu pulkai skęsta pelkėse. Vieni buvo įklimpę ligi kelių, kiti jau baigė grimsti. Nesuskaitoma daugybę rankų kyšojo iš dumblo ir ieškojo, ar neras ko nors nusitverti. Mirties šauksmai sklaidėsi po orą. Pagalbos! Pagalbos! Bet purvinos bangos juos tuoj palaidojo.

Pagalvok, mano sūnau, kas bus su tuo jaunikaičiu, kuris įbrenda į nedoro gyvenimo pelkes!

BEDUGNĖJ.

„Paleistuvystė ir bet koks susitepimas ar godulystė tenebūna nė minimà jūsų tarpe, kaip pritinka šventiesiems; nei begėdystė, nei paikos šnekos, nei juokavimai, kas nepritinka, bet velyk dėkojimas“. (Efez. 5, 3-4)

„Paleistuviams... jiems dalis bus tvenkinyje, degančiame ugnimi ir siera“. (Apreišk. 21, 8)

Vargiai yra nors vienas jaunikaitis, kuris nebūtų buvęs kūniškų smagumų viliojamas. Bet jo protas, jo kilni siela, nekalta širdis, idealai, žodžiu sakant, viskas nori jį suturėti nuo klaidingo žingsnio. Jo sąžinė pakelia tikrą audrą, o širdyj kažkoks balsas nuolat šaukia: „Nedaryk taip, nedaryk!“ Bet, nepaisydamos visų šitų perspėjimų, pabudusio kūniškumo jėgos pamina nelaimingąjį po kojomis. Saldžių akimirksnio džiaugsmų atsiminimas atima jam atsparumą. Bet ar pagalvojai, kas toliau tavęs laukia Ar pagalvojai, kaip giliai gali nugrimsti? Kad šiais darbais sugadinsi savo nervus, susilpninsi būdą, tai tujų vylingų sirenų balsai tau nieko nesako. Tik šis vienas atsiminimas jau turėtų tave atitraukti nuo tokių pavojingų dalykų. Kaip judinamųjų paveikslų aparatas stipria savo šviesa nukreipia akis į drobę, ir mes tuo tarpu nieko nematome, taip lygiai ir kūniški smagumai apa-

kina jauną žmogų. Jis eina, nieko nežiūrėdamas, paskui savo geidulius, visą dėmesį sutelkęs į tą vieną tikslą — patenkinti gašlumą, — o visos kitos mintys jau tada neranda jo galvoj vietos. Ir jis jau žengia į pačią bedugnę. O nežino, kad pirmą žingsnį darydami mes esame dar laisvi, o antrą — jau vergai!

Džiūstąs ąžuolas.

Nėra pasauly nė vieno smagumo, kuris taip greit praeitų, kaip gašlumo patenkinimas. Bet iš kitos pusės nėra taip pat nė vieno, kuris taip apgaulingai žmogų viliotų, kaip šis. Aš noriu tau, mano Drauge, visai neperdėdamas nupiešti gašluman įklimpusio jaunikaičio paveikslą. Iš pirmų bruožų jis pasirodys tau tiesiog neįtikėtinas: manysi, kad jau per daug pavartojau tamsių dažų, ir kad ši nuodėmė negali turėti tokių baisių pasėkų. Mano drauge! Tikėk manimi! Visa, ką aš rašysiu, yra toli gražu dar netobulas paveikslas to vargo, to baisaus kūno ir dvasios skurdo, kurį ši nuodėmė užtraukia ant viso žmogaus gyvenimo, o neretai ir ant visos jo giminės likimo. Ir vis tai yra kerštas už neleistinus vienos minutės smagumus. Nenoriu tvirtinti, kad ji kiekvienam suardo sveikatą. Yra stiprių žmonių, kurių prigimtis gali ir labai ilgą laką spirtis prieš naikinantį jėgos įprotį. Bet yra tikra, kad, juo jaunesnis žmogus jį įgavo, juo dažniau jis nusideda, juo greičiau patirs baisias jo pasėkas.

O siela? Siela skaudžiai vaitoja, prislėgta sunkios nuodėmių naštos, visai nežiūrėdama, ar nusi-

dėjėlis yra tvirto kūno sudėjimo, ar ne. Neapsigauk, mano Drauge! Viršutinė nusidėjėlio išvaizda labai greit gali bet ką suklaidinti. Tegu jo veidas būna ir raudonas, tegu jo raumenys išlaiko pirmykštį stangrumą, bet jo dvasia t i k r a i silpnėja, jo atmintis t i k r a i bunka ir proto gabumai t i k r a i nyksta. Jo siela palaidota tarp šiurpių griuvėsių, o širdis, skirta karališkai valdžiai, vaitoja po baisiu kūno aistrų jungu. Slaptoji nuodėmė yra panaši į bailį, kuris savo auką visuomet puola iš užpakalio. Ji žada tau dangų ir žemę, kad eitum jai tarnauti. Bet, kai tik ji tave pasižabojo, tuoj nudrasko visus tavo sielos gražumynus, įstumia į dvasinį skurdą ir nusivylimą. Ar gali būti dar kas liūdnesnis: beveik niekas negali tau padėti, tavęs paguosti ir tavo žaizdų prižiūrėti. Kas ilgesnį laiką šiai nuodėmei vergavo, to siela taip atšimpa, jog jai nedaro jokios įtakos nei malonūs tėvų ar globėjų žodžiai, nei autoritetingi religijos mokytojo perspėjimai. Vargšas jaunikaitis! Jo negalima išgelbėti, nes jis pats to nenori!

Tik kartą.

Ankstesniuose skyriuose matei jaunikaitį, einantį pirmosios nuodėmės keliu. Labai galimas daiktas, kad jį ten nuvedė smalsumas, ir kad jis nori taip pasielgti tik kartą, tik vienintelį šį kartą. Bet vargšas nesuprato, kad pirmas kartas yra sunkiausias, o toliau jis jau pats, lyg audra, lėks į pražūtį.

Vargas tam, kuris taip pavojingai žaidžia su nuodėme prieš save patį, arba tik kartą nori padaryti tai, kas leidžiama tik moterystėje. Koks didelis skaičius jaunikaičių po pirmosios nuodėmės, verkdami iš gėdos ir dvasios skausmo, prisižadėjo nė už jokius pinigus daugiau taip nebesielgti. Jų nusistatymas buvo garbingas, bet jiems trūko valios. Užėjusios pagundos sutraukė visus pažadus, ir tie nelaimingieji vėl puolė. Ir kur bus galas?

Pirmoji klaida.

Bet ar galimas daiktas, kad jaunas žmogus taip toli nueitų? Taip, jis iš tikrųjų nuėjo. Jis neatsispyrė pirmajai pagundai! Nedorų knygų skaitymas, nešvarios kalbos vis dažniau ir dažniau pakartodavo, juo labiau ji jį pavergdavo. Iš įpročio įgeidžių griežtai pamesti šį įprotį, o toliau siela atšipo, sąžinės balsas nutilo, ir valia nebeteko jėgų atsispirti. O dabar jam reikia milžiniškų pastangų nuversti despotiškai kūno valdžiai. Ši nuodėmė taip sučiumpa savo auką, jog ji, net visas jėgas surinkusi, maža ką gali padaryti. Net ir tada, kai jaunikaitis, tikrai jau pasiryžęs susilaikyti ir gydytojo patariamas, susiriša nakčiai rankas, net ir tada šis velniškas įprotis teršia jo sielą begėdiškais vaizdais ir sapnais. Ir, juo dažniau jis slaptąją nuodėmę pakartodavo, juo labiau ji jį pavergdavo. Iš įpročio ji pavirto į būtinumą. Nelaimingas jaunikaitis linksta po prakeikimo našta. Gašlumas jam pasidarė gyvenimo reikalavimu, kaip alkoholis, nikotinas, opijus tiems, kurie į juos įpranta.

Baisi būklė:

nuodėmė yra gyvenimo būtinumas.

Pietų Afrikos keliautojai pasakoja apie vieną gyvačių rūšį, kuri tik vienu pažvelgimu prisivilioja paukštelį. Josios žvilgsnis sužadina paukščio širdyje kažin kokią nerimastį. Jis pradeda šokinėti nuo vienos šakelės ant kitos, pradeda lakioti, purtintis. Atsparumo jėgos vis mažėja, ir jis yra verste verčiamas pažvelgti į gyvatę. Slaptos jėgos traukiamas, vis artinasi prie baisenybės ir artinasi, kol galop ši pašoka ir sugriebia savo auką. Taip lygiai atsitinka ir su tuo, kuris turėjo nelaimę patekti į neskaistybės rankas.

Ir vis dėlto šis janikaitis su tuo nedoru įpročiu susipažino, gal būt, tik per neatsargumą ar nežinojimą. Lipdamas kopėčiomis, jodamas arba ant kartelės mankštindamasis, pirmą syk pajuto savo organų suerzinimą, o pražūtingos mintys pastūmėjo jį tai vėl pakartoti, ir tuo būdu įprato į nuodėmę. Nereteai čia prisideda ir sugedusieji draugai. Nekaltą jaunikaitį išmoko to, ko paskiau jis visą gyvenimą turi gailėtis. Iš pradžių drovumo jausmas jam sakė, kad kažin kas yra negera ir net nuodėminga, nes jis nieku būdu nedrįstų to daryti tėvo ar motinos akyse. Pati prigimtis jam šnibždėjo, kad ši nuodėmė turinti likti paslėpta. Ir jaunikaitis greičiau sutiktų duoti nukirsti sau ranką, negu savo darbus papasakoti tėvams ar broliams. O vis dėlto akimirksnio smagumai labiau jį patraukė, negu gė-

da ir sąžinės perspėjimai; jis neklauso jau jokių proto įrodinėjimų.

Jau mokykloje esi, mano Drauge, girdėjęs apie augalus, kurie maitinasi vabzdžiais. Nieko nenujausdamas, tyliai leidžiasi vabalėlis ant plaukais apaugusio lapo. Bet, vos spėjo nutūpeti, lapas susiglaudė, — ir vabalėlio nebėr. Po kelių dienų lapas vėl prasiskečia ir išmeta jau tik liekanas, visa kita auglas iščiulpė. Neskaistybės nuodėmė lygiai taip padaro su tuo jaunuoliu, kuris patenka į josios nagus.

Dvasinis suirimas.

Nuolatos kartodamas nešvarius darbus su pačiu savim, jaunikaitis išaiškvoja visas savo jėgas, kurias turėjo taupyti vėlesniam gyvenimui. Žymiai pasikeitęs jo būdas negali būti nieku būdu paslėptas nuo žvalių mokytojo arba draugų akių. Jie greit pastebi, kad iš vikraus, gyvo jaunikaičio pasidarė trumpu laiku dvasinis atsilikėlis ir dorinis paliegėlis. Jis nustebę mato, kaip gabus jaunikaitis staiga pradėjo apsileisti. Pirmiau jis buvo pirmoje vietoje ir gaudavo geriausius pažymius, o dabar džiaugiasi, kad dar šiaip taip į aukštesnę klasę įstengia persiristi. Rodos, ramiai sėdi pamokų metu, bet kas pažvelgia jam į akis, tas tuoj pamato, kad jo mintys klajoja kažin kur toli, kad žvilgsnis sustingęs ir įsmeigtas į vieną tašką, kad jis iš tikro nieko nemąsto ir nesvarsto. Jo galva užimta vakarykščiais smagumais. O kai mokytojas jį pašaukia, jis susigėsta ir nervingai pašoksta iš savo vietos, tartum pabudęs iš gilaus sapno. Aiškiai matyti, kad jo

mintys tik dabar sugrįžo į save. Net ir maži proto įtempimai jį tuoj nuvargina. Ankstyvesni santykiai su draugais jau nutraukti, pirmykščiai žaidimai jo jau nebevilioja; nekalčiausi pastebėjimai išstumia jį iš pusiausvyros, ir jis tuoj pradeda plūsti. Dabar jis turi tik du ar tris sau lygius ištikimus draugus, su kuriais pasidalina savo pergyvenimus ir sumanymus.

O jei kartais įsimaišo tarp jų nepageidaujamas asmuo, jie tuoj parodo savo nepasitenkinimą. Mokytojo pastabos ir pamokymai nedaro jiems nė kokios įtakos. Visas jų dėmesys nukreiptas kur kitur. Bet jie, kad ir norėtų susitelkti ir sekti tai, kas mokykloje aiškinama, tik jau nebegali; sielos jėgos baisiai išvargintos ir nusilpnintos. Visa klasė tuoj pastebi, kad jaunikaitis, kurį jį gerbė ir mylėjo, dabar dažnai sugaunamas į akis meluojant ir kitus apgaudinėjant. Jo sieloj gyvena didžiulė nuodėmė, tad kas jam mažos! Jis meluoja visai šaltai savo draugams, mokytojams ir net gimdytojams.

Su atvirumu žūsta ir kitos jaunystės dorybės, kaip noras patarnauti, kilnumas, dėkingumas, ištikimumas, palinkimas į grožį ir k. Dorybės buvimo įrodymas yra sielos nekaltumas. Be jo visi sielos turtai paverčiami niekais. Kam vertas raudonas obuolys, jei jo viduje tūno kirminas? Kas iš pauksuoto karsto, kurio vidus yra pilnas puvėsių? Be širdies skaistybės jaunikaičio siela pasidaro žiauri, palinkusi į visokias biaurybes ir doriškus nešvarumus. Tas puikumas, kuris pirmiau taip ją puošė, dabar žūsta, lyg rožės kvapas, kurią suspaudžia grubi ranka.

Čia yra priežastis, kad ant neseniai dar linksmo, kūdikiško veido užkrito juodas šydas. Jaunoje ir gyvenimo kovų nemačiusioje kaktoje atsirado gilių raukšlių. Kaip liūdnai atrodo puiki laumės juosta, kai josios spalvos jau pradeda nykti!

Nuosavybės slaptojo įpročio vergas taip pat pradeda nebegerbti. Jam reikia įsigyti nešvarių knygų, nueiti į teatrą, į kiną arba ir į smuklę. O visa tai juk kaštuoja! Ir štai žiūrėk — motina pradeda įtarinėti tarnus ir skųstis, kad jai kas savaitę prapuolą pinigų iš spintos.

Atmintis tokio jaunikaičio pasidaro visai silpna: rimti dalykai jo visai nebepatraukia. Dvasiškai atšipęs, jis nebepajėgia surasti gilesnių minčių ir kilnesnių jausmų, nebegali daryti pažangos kitados taip puikiai pradėtuose mokslo dalykuose. Jo jausmų pasaulyj viešpatauja nuodėmė ir nejsileidžia jokio tikro džiaugsmo ir sužiaurėja. Jis dabar gyvena tik abejonėmis ir nusivylimu, o visos atsparumo jėgos — jau žuvusios.

Mintys nuolat užimtos nešvariais paveikslais: apie ką nors kita jis visai nė nemąsto. Ir auga toks jaunikaitis bailus, užsidaręs, melagis ir visiškai nustojęs būdo. Tai baisu! Vagis apvagia kitus, o neskaistuo is — pats save; išplėšia savo sveikatą, savo gabumus, visas savo kūno ir dvasios jėgas.

„Geidulių glėbyje dorybės miršta,
Su skaistybe žūsta ir dvasia,
Kaip balzamas iš suspaustos rožės,
Kaip iš tūkstančių stygų garsai".
(Šileris).

Pražudęs visas savo gero būdo ypatybes ir išmainęs jas į blogas, jaunas žmogus brenda į visišką pražūtį: jis pradeda nebetikėti. Jei toks jo pasikeitimas nebūtų baisiai liūdnas, mes galėtume juoktis, kad tokios ketvirtos, penktos klasės gimnazistas jau kalba apie moralę, apie religiją, apie Dievą ir apie kitus dalykus, prieš kuriuos visa žmonija su pagarba lenkia savo galvą. Mokytojas jam gali kalbėti, ką tik nori, bet jo žodžiai nedaro jau jokio įspūdžio, mat, jau nukrito nuo akių lukštai, jau jis tiek knygų „išmoko". Dangus, pragaras, Dievas, nemirtinga siela — visa tai dabar jam tik pasakos.

Bet kokios gi tos knygos, kurias šis jaunikaitis skaitė? Koks gi tas jo mokslas, kuris visiškai nekreipia dėmesio į pirmuosius gamtos ir kitų mokslų girdėjus? Gal toki vyrai, kaip, Kepleris, Niutonas, Boyle, Linėjus, Heršelis, Leverrieras, Fresyelis, Fraunhoferis, Fukoltas, Faradėjus, Lavuasieras, Liepigas, Pascalis, Amperas, Galvani, Volta, Pasteris ir kiti mažiau žinojo, negu šis gimnazistukas? Ir vis dėlto šie vyrai, savo mokslo sričių vadai, buvo gilūs krikščionys. Argi dar tvirtinsi, kad mokslas nuvedęs tavo draugą į netikėjimą?

Iš tikrųjų! Argi daug „mokslo" gali būti penkiolikos metų vaikėzo galvoje? Tikrasis mokslas visuomet veda į Dievą. Tik sugedusi širdis stumia nuo Jo. Ši priežastis ir tavo draugą padarė neti-

kintį. Viso to eiga buvo šitokia: pirmiausia prieštaravimas tarp tikėjimo ir jo gyvenimo, toliau niekuomet nenutyląs sąžinės balsas, prikibusios abejonės, mintis: „o gal gi ir yra Dievas? Bet tada aš turėsiu duoti savo minčių ir darbų apyskaitą! Vargas man! Kaip būtų gera, kad Dievo visiškai nebūtų!.. O gal gi jo iš tikrųjų ir nėra? Taip, taip! Nėra. Tikrai nėra! Nėra jokio Dievo... — Jei protas kurios nors priežasties nežino, tad jos, sako Paskalis, reikia ieškoti širdyje. Tik sugedusi širdis gali privesti prie netikėjimo, bet niekuomet ne sveikas, blaivus protas. Ir tik tas pradeda Dievą neigti, kuriam jo buvimas yra labai nemalonus, kuris labai trokšta, kad jo visai nebūtų.

Taip ir yra! Kas neskaisčiai gyvena, tas pirmiausia pradeda nesimelsti, pradeda neatlikinėti religinių praktikų; tikėjimas pasidaro jam nebepakeliama sunkenybe, ir jis ją galop nusimeta. Jis turi ją nusimesti. Dorinį sugedimą, pripildžiusį visą jo vidų, jis bando dabar pateisinti visokiais išvadžiojimais, skaito knygų ir jose ieško savo darbams patvirtinimo. Netikėjimui apginti sugalvoja visokių teorijų, nors paprastame gyvenimverste priverčia savo protą netikėti, kad tik jis jiems nekalbėtų apie nuodėmingą jų gyvenimą. Kiek kartų girdėjau šnekant apie netikinčiųjų jaunuolių „subrendusį mąstymą", apie „įrodytus" jų sprendimus, visuomet prisimindavau šv. Augustino žodžius: „Nemo incredulus, nisi impurus" (Tik neskaistuolis netiki).

Ar tai yra laimė?

Bet esi jau laimingas, jaunasis mano Drauge? Už tai tu užmokėjai labai brangiai, na, bet tu laimingas! Sakyk, argi ne tiesa? Būk atviras ir pasakyk: a r e s i t u l a i m i n g a s? Pasakysi: „Aš daug ko iš gyvenimo išmokau!“ Bet mano, Drauge, pasvarstyk savo žodžius! Aš netikiu, kad tu laimingas! Ne! Šimtą kartų ne! Tu tik nori save apgauti. Argi galima būti laimingam tada, kai nuodėmė įsilaužia į sielos vidų, kai kartybių jūra užlieja dvasią? Ir manau, kad nėra tau nė vienos valandos, kuria galėtum pasidžiaugti. Kodėl gi tu taip dažnai sėdi prie knygos, o žvilgsnis klajoja kažkur tolumoj? Argi nekankina tavęs abejonės? Ką reiškia ši atsivėrusi tavo sieloj bedugnė, šis šaltas tavo nusivylimas? Kam gi šviesesniuose akymirksniuose pats skundiesi, jog tavo praeitis esanti be džiaugsmo, o ateitis — be vilties? Iš kur tai visa pareina? Kur dingo tavo gyvenimo kilnumas? Kur tavo anoji galybė, šnibždėjusi pirmiau į ausį: „Sutraukyk pančius! Juk tu dabar jau laisvas. Laisvas nuo Tvėrėjo įstatymų, bet vergas žemiausių savo geidulių. Mesk žvilgsnį į savo draugus! Kaip puikiai ir džiaugsmingai skamba jaunos jų dienos! O tu?...

...„Mano nekaltybe! Mano nekaltybe!“ — šauki su Šileriu („plėšikų“ 3 veiks. 2 scena) — „Štai visi išėjo pasidžiaugti pavasario saulės spinduliais, kodėl tik aš vienas geriu pragarą iš dangaus džiaugsmo?“ O reikėjo tik kartą būti drąsiam,

nugalėti save ir pasakyti, kad užgintame kelyje vietoj džiaugsmo visuomet tenka gerti tulžies kartybes.

„Iš viršaus yr gražus pasaulis:
Jis baltas, žalias ir raudonas;
O viduj gi tamsus, lyg mirtis,
Ir juodas, lyg pūnąs lavonas!"
(Walter von Vogelweide).

Tai yra tik pirmoji bausmė, einanti paskui neskaistybę, būtent: dvasios suirimas, kuris be išimties paliečia kiekvieną šios rūšies nusidėjėlį. Bet daugelį pasiekia ir kūno bausmės. Ir kaip daugelis, labai daugelis dėl šios nuodėmės nustoja sveikatos ir net gyvybės!

„Įsirašyk sau giliai į širdį: žemėje laimė yra tik viena: tyli sielos ramybė ir nekalta širdis. O ir didybė yra pavojingas, ir garbė tik tuščias žaislas. Ji reikalauja labai daug, o duoda — tik šešėlius".

(Grillparceris, „Gyvenimo sapnas" 8)

Graužiamas medis.

Jau žinai, mano Drauge, kad neskaistybė yra Tvėrėjo tikslų ir planų laužymas, sauvališkas šeimininkavimas sutvarkytame Dievo pasaulyje. Kas šiuo būdu nusideda, tas laužo net ir gamtos įstatymus. Ir, žinoma, visa tai negali apseiti be bausmės. Be savo pačio prigimties skriaudos šitų dėsnių dar niekam nepasisekė sulaužyti.

Čia ateina galvon ir tos baisios kūniškos pasėkos, kurios yra nedoro gyvenimo išdava. Kiekviena nuodėmė ne tik kad žemina žmogaus vertybę, bet labai dažnai suardo net ir sveikatą. Neskaistybė stovi šiuo atžvilgiu pirmoj vietoj. O kokios baisios yra josios bausmės! Baudžiamieji įstatymai ir žmonių teisingumas, palyginus su šios nuodėmės žiaurumu, yra labai atlaidūs. Gamta yra daug griežtesnė, negu žmonių teisėjai. Žilos senovės nuodėmingieji buvo tvano paskandinti, o Sodomos gyventojai už kūno nedorybes žuvo liepsnose. Bet koks didelis skaičius žmonių šiandien kenčia daug didesnes kančias, negu vandens ar ugnies baisumas. Jų skausmai beveik neišmatuojami; gyvi jų kūnai pūsta.

Mano sūnau! Kai pajusi, kad pagundos jau rengiasi tave nugalėti, kad geidulių audros jau baigia išstumti tave iš dorovės kelio, kad, rodos, netekai priemonių jomis nusikratyti, — prašau tave atsiminti šiuos žodžius, kuriuos ugnimi įrašau tavo sieloj: gamta žiauriausiu būdu keršina, kuris nešvariais darbais išniekina žmogaus lyties kilnumą ir josios paskyrimą. Neskaistus gyvenimas palaidoja kūno sveikatą ir priveda prie nelaimingo galo žmogų pačiame jaunystės žydėjime.

Kūno bausmė.

Kas drįsta Dievo planus panaudoti nešvarių geismų patenkinimui, tas tegu žino, kad už tai bausmės neišvengs! Žmogaus organizmas, kad tin-

kamai galėtų išaugti, reikalauja tam tikrų syvų, kurie esti pražudomi ankstyvais neskaisčiais veiksmais.

Dabar pamąstyk, mano Drauge, koks gali būti tolimesnis gyvenimas, jeigu jau tarp keturioliktų ir dvidešimtų metų pražudomos visos jėgos, kurias gamta taupė moterystės laikui. Žinok, kad šie naikinami syvai yra gaminami iš geriausių kraujo dalelių ir tarnauja smagenims ir nervams maitinti; kad tas didelis susijaudinimas, kurį ši nuodėmė sukelia jaunikaičio kūne, daro labai nesveikos įtakos visai nervų sistemai. Dabar tu suprasi, kokia yra to priežastis, kad dažnai tau tenka matyti jaunų žmonių įpuolusiais veidais, mėlynais ratais aplink akis, tamsiu nereikšmingu žvilgsniu, drebančiomis rankomis ir sulinkusiais pečiais. Visa jų išvaizda netur gaivumo ir kilnumo, tų širdies nekaltybės ženklų. Jų veide beveik nėra vyriškų bruožų, tik kažkas sena, nudėvėta. Oda pageltusi, akys įdubusios, miegūistos. Tokius jaunikaičius labai dažnai kankina smarkūs galvos skausmai ir nemiga, nors, kartais esti ir labai išvargę, o visiško nervų iškrikimo ir beprotybės pavojus vis artėja ir artėja.

Baisius ženklus ir žiaurius slaptosios nuodėmės bausmes jie nešioja savo akyse! Raidė po raidės įvyksta šv. Rašto žodžiai: „Tą dieną, kurią valgysi nuo šito medžio, mirte numirsi!"

Niekas taip greit neįvaro kūnui paliegio, kaip ši nuodėmė. Ji, lyg dėlė, iščiulpia iš kaulų smagenis, suėda visokį atsparumą, nuplėšia nuo veido raudonumą ir užgesina akių spindėjimą. Vis tai yra

šios nuodėmės teikiamo smagumo vaisiai. Aikvojamoji medžiaga, pasak gydytojų, yra reikalinga kūno atnaujinimui ir išūgdymui, raumenų tamprumui, kaulų stiprumui, akių žibėjimui, proto aiškumui ir greitam suvokimui. Todėl suprantama, kodėl šitie jaunikaičiai visuose dalykuose pradeda atsilikti. Jie panašūs į mašiną, kurios degamoji medžiaga ne dedama į krosnį, bet metama į šalį.

Pagal naujausius gydytojų nustatymus sielos būklė daro didelės įtakos ir kūno gyvenimui. Psichoterapija, remdamasi šiais daviniais, bando pritaikinti naujas gydymo priemones: grąžindama sielą į tvarkingą būklę, ji tuo pačiu ir kūną padaro ligoms ne taip greit prieinamą. Dabar aišku, kad prislėgta nusidedančio jaunikaičio siela kartu slėgia ir naikina kūną.

Nuolatinis nervų suerzinimas ir gyvenimui reikalingų jėgų aikvojimas negali ilgai trauktis be rimtų pasėkų. Kai kurį dar laiką bando kūnas pražudytąją medžiagą papildyti: pas tokius žmones pakyla noras daugiau valgyti. Bet šis papildymas eina su skriauda visam organizmui, nes visas beveik maistas tada eina atnaujinti išaikvotajai medžiagai, o kitoms sritims tenka jo po labai mažą kiekį. Toliau, niekas nedaro tokios blogos įtakos nervams, kaip lytiniai veiksmai.

Dažni erzinimai sujudina visą jaunikaičio organizmą ir silpnina jojo atsparumą. Jis pasidaro išbalęs mažakraujis, palinkęs į džiovą, kuri tiek daug aukų jaunuomenėj randa. Slaptojo įpročio tarnai metai po metų trumpina savo gyvenimą, o likusis

amžius dažniausiai esti tik ligos ir vargas, nes išniekinta ir pažeista prigimtis dabar už tai keršina. Kūno ir sielos suirimas, becharakterystė, gyvenimo apatija, dažnai taip pat plaučių ir nugaros smagenų džiova, toliau pamišėlių namai — štai tos baisios bausmės už išniekinimą jaunystės gyvenimo.

Bet su šiomis bausmėmis dar viskas nesibaigia. Nuodėmė nežino galo. Žvilgterėkim į šitą bedugnę.

Gyvo kūno puvimas.

Nedori santykiai su kita lytimi nusidėjėlį plaka ypatingai skaudžia rykšte. Mano Drauge! Plunksna dreba rankoj, kai reikia apie tai rašyti! Juk aš turiu papasakoti apie baisų žuvimą tūkstančių jaunuolių; turiu parašyti apie tokius dalykus, apie kuriuos, tur būt, nesi nė girdėjęs. Bet, nepaisydamas drįstu tai padaryti, kad žinotum, kur gali tave nuvesti vienas neapgalvotas žingsnis; kad tau nereiktų prakeikti to akymirksnio, kaip daugeliui kitų vargšų, kada jie pirmą kart su puolusiomis mergaitėmis patenkino nuodėmingus savo norus.

Taigi žinok, mano Drauge, kad lytiškai santykiaudamas su tais vargšais, sugedusiais sutvėrimais gali užsikrėsti liga — o pakanka vienos vienintelės nuodėmės — kurios plitimas pakerta visas kūno jėgas ir kuri yra beveik neišgydoma. Ji užnuodys tavo kraują, josios sėklos įsiskverbs į tavo kaulus ir, — jei sukursi šeimyną, — jomis užkrėsi savo gyvenimo draugę, savo vaikus, vaikų vaikus ir visas tolimesnes kartas. Vargšai kūdikiai ateis

į pasaulį jau užkrėsti ir visą gyvenimą keiks savo tėvą, kurio jaunystės nesusivaldymas padovanojo jiems tokį baisų palikimą.

Ar žinai, mano Drauge, kaip labai ši liga tarp žmonių išsiplatinusi? Ar žinai, kad šiandie net garbingų žmonių rateliai stengiasi rasti priemonių, kaip nuo josios apsisaugojus? Yra net kilęs sumanymas, kad gydytojai patikrintų visus žmones ir užkrėstiesiems išdegintų žymes, kad sveikieji galėtų jau iš tolo pažinti ir apsisaugoti. Ar žinai, kad vienas sifilis daugiau aukų randa, negu maras, cholera ir geltonasis drugys kartu? O su kokia baime mes mąstome jau tik apie vieną marą!

Susirgus sifiliu krečia smarkūs drebuliai, kūne atsiveria žaizdos, baisus skausmas eina per kaulus ir trauko raumenis. Dažni galvos skaudėjimai ligonies niekuomet nepalieka. Odos, akių, sąnarių uždegimai, vidurių ligos, galop bendras nusilpnėjimas ir visiška nemiga...

Toks žmogus pasidaro įvairių ligų žaislu, kurios visiškai sunaikina jo kūno atsparumą. O kai ši liga jau visiškai įsivyrauja, tuomet žaizdos suėda gomurį, supūsta nosis, ir visas sergančiojo veidas pasidaro nežmoniškas. Dažnai taip pat pasitaiko ir kaulų gedimas. Vargšas ligonis griebiasi visokių priemonių, kad tik atgautų prarastą sveikatą. Ir kartais, rodos, jau pasiseka. Net ir gydytojai suklysta. Bet štai perėjo metai kiti — ir baisioji liga, lyg kokia šmėkla, vėl pasirodo ir tai smarkesnė, negu pirmiau. Paskui ją eina nugaros smagenų džiova, paralyžius ir apakimas. Apie visišką išgi-

jimą čia negali būti nė kalbos. Ir žmogus, kuris mokslo metais buvo visų pasididžiavimas ir viltis, dabar yra tik savo šeimos sunkenybė ir žmonijos atmata.

Senas graikų padavimas pasakoja apie daugiagalvę žmogaus išvaizdos baisenybę, kurią Minosas uždarė Kretos salos urve. Kasmet jai reikėjo siųsti maistui septynis jaunikaičius ir septynias mergaites. Tai yra tik pasaka! Bet kokie maži būtų anos baisenybės padarytieji nuostoliai, jeigu ji būtų ir tikrai buvusi. Ir kokios didelės neskaistybės nuodėmės, kuri šiandien tūkstaničus jaunuolių stumia į neišlipamą bedugnę, į visišką sielos ir kūno supuvimą.

Ak, kad galėtų karstai kapinėse prabilti! Tūkstančių tūkstančiai šitų tylių kalnelių pasakytų, kiek daug jaunų gyvybių jie turi savo gelmėse paslėpę!

Užversk čia, mano Drauge, vieną akimirksnį šitą knygutę ir pasvarstyk savo mintyse šv. Rašto žodžius: „Jei kas subiaurins Dievo Bažnyčią, tą Dievas sunaikins. Nes Dievo Bažnyčia šventa. Tai esate jūs“ (1 Kor. 3, 17).

Baisus atsakingumas.

Nemanyk, kad tik tu vienas eini į pražūtį. Nes, kaip vienas vienintelis klaidingas žingsnis, vienas paragavimas užgintų smagumų užkrėtė tave ligos bakterijomis, taip lygiai ir tu, be sąžinės, nusidėjėli, gali užkrėsti kitus, visai nekaltus žmones. Šaukštu, kuriuo valgai, stiklu, kuriuo geri, rankšluosčiu, dantų šepetėliu gali labai greitai perduoti ir kitiems

ligos nuodų. Jei tavyje dar yra nors kibirkštėlė garbės jausmo, tu turi savo tikrąją motiną atstumti, šaukdamas: „Eik šalin nuo manęs! Neliesk manęs, nes aš nešioju savyje pragarą!“ Kai, iškeliaudamas mokyklon, norėsi atsisveikinti savo gerąją motutę ir prispausti savo nuodėmingas lūpas prie josios veido, paliksi jai baisią ligą, kurios sėklos buvo prikibusios prie tavo lūpų. Tu jomis užkrėsi savo motiną! Ar jauti baisų atsakingumą, kuris slėgia tavo sielą? — o, toji prakeiktoji pirmoji nuodėmės naktis!...

Vargšai kūdikiai!

O gal sirgdamas šia liga panorėsi šeimą sukurti? Pragariška ugnis turi deginti tavo sielą tik pamanius, kad tu, užkrėstas, prisiriši visam gyvenimui nekaltą mergaitę! Mergaitę, kuri per visas skaisčios savo jaunystės dienas svajojo ir ilgėjosi būsimo tvirto savo vyro — riterio, be baimės ir papeikimo. Ir tu, tu vyro griuvėsiai, paimsi šią skaisčią mergaitę ir, užkrėsdamas josios kraują baisia liga, padarysi ją nelaimingą visam gyvenimui.

Pagaliau sulauksi kūdikių. Vargšai sutvėrimai, jiems geriau būtų buvę saulės šviesos visiškai neišvysti. Jau antrą, trečią jų gyvenimo mėnesį pasirodo sifilio ženklai, o praėjus pusei metų, paprastai jie miršta. Bet tegu jie dar ir liktų, tai vis tiek juos ši liga pakirs tarp dešimtų ir dvidešimtų metų. Jie pasiliks neišsivystę, visuomet turės nesveikas akis, o silpnas, palieęs kūnas vargiai pakels gyvenimo sunkenybes. Jų vaikai ir vaikų vai-

kai paveldės šį baisų palikimą. Štai kokį prakeikimą užtraukei visai savo giminei nuodėmingu jaunystės gyvenimu! Nelaimingi pamišėlių namų gyventojai, ištisi būriai silpnapročių, išsigimusių, paliegusių kūdikių vis tai yra liūdni ir baisūs įrodymai, kokios pražūtingos jauno žmogaus nuodėmių pasėkos.

Sakyk, mano Drauge, argi vieno akymirksnio smagumas vertas šitų kruvinų pinigų?

Kaip teisingai kalbėjo Demostenis, atsakydamas norėjusiai jį suvilioti „puolusiai mergaitei": „Tanti poenitere non emo". — Už tokią atgailą neperku!"

Mokinys savižudys.

Štai visos puikios tavo ateities viltys subyrėjo į dulkes. Erelis, sutvertas lakioti padangių žydrynėj, dabar bejėgiškai draskosi dvokiančiam purve. Vyriškas būdas žuvęs, šviesus jaunystės gyvenimas apsiniaukęs... Štai jaunikaitis, kuris pirmiau norėjo pasaulį išlaisvinti, dabar pats dejuoja, sukaustytas nuodėmės retežiais. Ugninga ir veikli siela, kurioje degė troškimai įkūnyti ateityj kilnių idealų, grumiasi dabar su prakeiktu savo likimu suvargusi, pilna abejonių; grumiasi dėl to, kad nemokėjo apsaugoti vos pražydusių savo jaunystės pumpurėlių nuo gegužės šalnų.

Prie to prisideda dar kartūs vėliau ar anksčiau atbudusios sąžinės prikaišiojimai ir baimė dėl kūniškų ar dvasiškų prakeikto darbo pasėkų. Dabar

tik galima suprasti, kodėl tokio jaunikaičio sielą nuolatos gaubia juodi nuliūdimo ir abejonių sparnai. O šis pasigailėjimo vertas žmogus gyveno dar tik aštuoniolika ar dvidešimt metų. Taip, jau čia žemėje įvyksta šv. Rašto žodžiai, kalbą dar tik apie ano gyvenimo bausmes: „Paleistuviams... jiems dalis bus tvenkinyje, degančiame ugnimi ir siera“. (Aprš. 21, 8).

Perskaityk atsidėjęs šį vieno jaunikaičio laišką, parašytą jojo draugui:

Dideliam mano nuliūdimui tu esi tiek daug gero man padaręs ir stebiesi, kad aš negaliu rasti paguodos. Bet baisiausio dalyko, kuris man atsitiko, tu dar nežinai. Jau daug kartų norėjau tau jį pasakyti, bet lūpos būdavo lyg surakintos. Bet dabar klausyk ir — pasmerk mane! Mano Dieve! Aš turiu aprašyti tai, kas man atsitiko! Kai mane visi gerbė ir mylėjo, aš per tą savo nuodėmingą įprotį slaptai užsikrečiau. Štai mano liga! Juodas liūdnumas apsupo visą sielą. Visus kūno skausmus aš kęsčiau kaip bausmę už savo nuodėmes, bet kad mano dvasia pairusi! Tai yra baisiausia! Aš jau negaliu blaiviai mąstyti. Rimtas mokslo darbas man pasidarė didžiausia kankynė. Mintys lakioja kažkur po begalybę, vaizduotė tveria pamišimo vaizdus; nešvarūs paveikslai neduoda ramybės nei dieną nei naktį. Ir veltui aš šaukiu, dejuoju! Veltui vedu su jais kovą! Kaip giliai esu jau įbridęs! Žinau, tu man patarsi melstis. Taip, aš mielai tai daryčiau, bet — jau nebegaliu... Man jau nieks nebegali padėti. Jau daug kartų skyriau dieną, va-

landą ir vietą, kurioje baigsiu savo gyvenimą. Kulka turi užbaigti mano kančias. Bet visuomet man stodavo prieš akis namiškiai. Tėvai, broliai, seserys nė nenumano, kuo jų mylimas pavirto! Ak! Bet argi galiu padaryti jiems dar didesnio, tiesiog begalinio skausmo, kad jų sūnus — savižudys... Visa tai mane dar sulaiko. Ateik pas mane! Ne! geriau neik! Aš nesu to vertas. Melskis už mane, gal Dievas pasigailės manęs, jei dar esu kokio nors pasigailėjimo vertas". —

Jau dabar ir pats pamatei, kad aštuoniolikos metų moksleivis rengiasi nusižudyti dėl „persisotinimo gyvenimu". Tik aštuoniolikos metų — ir jau persisotinęs! Tik pamąstyk! Dar tik kūdikis, dar apie gyvenimą neturi gero supratimo, dar tik pradedąs bręsti ir pereiti į vyrą, — o jau pavargęs.

Nusižengimai prieš dorovę duoda išaiškinimą daugelio savižudybių. Kulka, paleista nusidėjėlio rankos, padaro galą nelaimingam jo gyvenimui. Bet klausyk, gal ne kartą girdėjai: jis buvo vienintelė paguoda, vargšės našlės globėjas ir maitintojas, tikras, stiprus būdo vyras. | Jis rimtai žiūrėjo į lengvapėdiškus savo draugus, kurie norėjo jį įtraukti į nuodėmę. Tikybos mokytojo žodžių ir pamokymų atsiminimas buvo jo ginklai. Bet sugedusieji draugai nerimo. Žinoma, nes, kas pats ligi kaklo įklimpęs į nuodėmes, tas stengiasi ir kitą įtraukti. Ir atėjo jie kartą pas šį nelaimingąjį, pradėjo saldžiai įkalbinėti, pajuokti jo drovumą, pradėjo jį drąsinti, — ir jis... sutiko!... Bet štai po neilgo laiko kūnas pasidarė kažkaip ištižęs, apsiblausęs: pasi-

rodė pirmieji baisios ligos ženklai. Jis buvo per silpnas pakelti tokią gyvenimo naštą ir ją numetė. Prie jo šono guli kortelė su parašu: „Motiña, atleisk man ir melskis už mane!“ Tai viskas, ką jis gerajai savo motinai galėjo palikti.

Žmonės apgailėjo nelaimingąjį, bet tu jau žinai, kad jis pats buvo savo pražūties kaltininkas. Jis norėjo skinti užgintas rožes, ir jų vietoj apvyniojo jo sielą laukinės lijanos[1]) ir ją pasmaugė. Jis pasikėsino prieš įstatymus, kuriuos pats Tvėrėjas įrašė žmogaus prigimtyje ir kurių nevalia nė vienam laužyti. Bet jis buvo suviliotas! Taip, bet kodėl visi smerkia tik suviliotąjį? Argi suviliotas nėra kaltas? Išganytojas pasmerkė ir tuos, kurie kitus papiktina.

* * *

Lieknas, į dangų stiepiąsis ąžuolas guli palaužtas. Įvairiaspalvė laumės juosta, žėrėjusi mėlsvuose dangaus skliautuose, išnyko. Žavintis, nujaučiamas ateities grožis dingo kažkur už tamsios uždangos. Mes pasiekėme patį gelmių dugną.

O, liūdnas likimas, baisi mirtis!

---

[1]) L i j a n o s — pietų krašto augalas, panašus į virvę; auga apsivyniojęs ant medžių.

KOVA SU SLIBINU.

„A š n o r i u! Tai galingas žodis. Tark jį pats sau tyliai ir rimtai. Žvaigždės krinta nuo dangaus, ištarus: a š n o r i u!“
(F r. H a l m).

Mano Drauge! Leisk pažiūrėti tau į akis... Taip, taip! Aš to ir tikėjaus! Pasiryžimo ugnys jose dar dega. Smarkiai plaka tavo širdis dėl tvirtų, šventų nusistatymų. Tavo lūpos dreba, šnibždėdamos sunkaus pasiryžimo žodžius. Visa tavyje aiškiai sako: Dievui padedant taip toliau nebedarysiu. Nors ir pasaulis griūtų ant mano galvos, nors ir žemė drebėtų po mano kojomis ir žvaigždės išklystų iš savo kelių, vis tiek — n e, n i e k u r, n i e k u o m e t!

Taip, mano Drauge! To iš tavęs ir telaukiau. Taigi tu jau nenori toliau taip daryti! Nenori dar prieš laiką, lyg sukirmijusis vaisius, nuo žmonijos medžio atkristi; nenori su netikusiu, aštriu įrankiu švelniame savo sielos sodelyj švaistytis; nenori toliau vengti tiriančios motinos žvilgsnio; nenori nešioti savyje baisių nuodų, supuvimo sielos, kuri gresia visam tavo gyvenimui; nenori būti pavojum kitiems žmonėms; nenori jauną savo kūną, kaip sunykusį mėsos gabalą ir bekrauję kaulų krūvą, visą

gyvenimą nešioti; nenori pražudyti sveikatą, būdą ir būti vargingiausiu iš visų žmonijos vaikų. Ne! Tu viso to nenori! Aš tai aiškiai matau iš tavo akių, kuriose spindi tvirtas nusistatymas ir gera valia!

Gerasis mano Drauge! Būk tik drąsus! Jeigu tavo valios stiprumas bus lygus šiems šventiems pasiryžimams, tikėk manim, atgal į pražūtį tu nebenugrimsi.

Yra kelias atgal!

Bet man atrodo, kad tavo akys labai susimąsčiusios. Tau baisu ir liūdna darosi, prisiminus praėjusį nuodėmingą gyvenimą. Mintis apie prakeiktą įprotį, kurį visai nežinodamas įgavai, laiko tave apglėbusi tūkstančiais rankų ir nenori nieku būdu paleisti. Aš visa tai matau; ir abejingą tavo kovą, ir tavo svyravimus, ir tavo nuliūdimą.

Bet prašau tave: neištark tik žodžio, kurio jaunuoliai turėtų visiškai nežinoti. Tu negali jo ištarti. Neištark to baisaus „pervėlu!" „Man jau pervėlu!" Suprantu, ką nori juo pasakyti. Bet tu klysti! Niekuomet nėra per vėlu! Ir, juo labiau esi pasivėlinęs, juo greičiau turi galvoti apie sugrįžimą. „Žmogaus gyvybė slepiasi rimtuose jo noruose, ir jų neįvykdytų lieka tik maža dalelė. O jei noras dar susijungia su reikalu, tuomet ir pats tobulumas žmogui nesunkus!" (Arco-Zinneberg).

Tur būt, atsimeni prilyginimą pražuvusio sūnaus. Girdėjai apie tėvą, kurio jaunesnysis sūnus

atsiėmė dalį, išėjo į svetimus kraštus ir ten ją išleido. Skurdo verčiamas turėjo net kiaules ganyti. Bet štai ateina jam į galvą laiminga mintis: aš noriu keltis ir eiti pas tėvą, gal jis manęs pasigailės. Ir žiūrėk, tėvas, kurį jis pirmiau taip nedėkingai paliko, pasitinka sūnų ištiestomis rankomis ir apkabinęs prispaudžia prie savo krūtinės.

Vienas tik stiprus noras, vienas pasiryžimas davė paklydėliui sūnui jėgos padaryti šitą žygį. Ir jį dvasios skurdas vis traukė gilyn, ir jo sielą apsupo nuodėmės galybė, ir jo pečius lenkė vargo našta, bet vienas vienintelis stiprus nusistatymas davė galybės atsikelti, išsilaisvinti iš varžančių nuodėmės pančių ir džiaugsmingai grįžti į tėvo namus.

Šventas pasiryžimas, stipri valia.

Mano Drauge, nors būtum jau ir seniai kūno vergas, bet tik nenustok drąsos. Pasakyk sau: dar nevėlu: aš noriu keltis ir eiti į savo tėvynę; noriu pasitikti gražesnę ateitį. Visuomet turėk prieš akis šiuos žodžius:

„Narsus tas, kuris nukauna liūtą,
Narsus, kuris pasaulį užkariauna,
Bet narsesnis kurs nuveikia pats save".
(Herder).

Žinau gerai ir todėl noriu ir tau pasakyti, kad juo sunkesnis bus atsikėlimas, juo labiau buvai į nuodėmes įbridęs. Dabar reiks sunkiai, labai sunkiai dėl savo laisvės kovoti. Nusiminimas puls tavo sielą, lyg laukinis žvėris, ir stengsis išplėšti

drąsą. Labai dažnai patirsi, kad patys karštieji tavo norai pasitaisyti nueina niekais. Ilgą laiką galop kovosi su įpročio galybe, visiškai jau nusiminęs ir netekęs vilties.

Taip, mano Drauge! Tavęs laukia sunki kova. Bet vėl pakartoju: tik nenusimink! Jei norėsi, tikrai būsi skaistus. Visos pragaro galybės tau nieko nepadarys, jei tik joms pats nepasiduosi. Ir kovoti turi tol, kol dega širdyje pasiryžimai laimėti. O ar gali jie kada nors jaunoje krūtinėje užgęsti? Tegu · tau pasiseks bent vieną savaitę, bent mėnesį išbūti be šios nuodėmės, — tu laimėjai. Tuo įsitikinsi, kad vis dėlto tavyje dar yra stiprios valios, reikalingos dar didesniems žygiams.

Mielas Drauge! Jeigu tavo siela dar nesutepta, atsiklaupęs dėkok Tvėrėjui ir visomis jėgomis gink šį brangiausią savo turtą. Bet, jei nelaimei, esi jau puolęs, tad prašau tave, kelkis tuoj ir drąsiai stok į kovą su devyngalviu neskaistybės slibinu. To reikalauja tavo sielos išganymas, tavo tėvynės ateitis. Ar gali būti dar kas nors didesnis?

Dėl tėvynės ateities.

Žinau, mano Drauge, kad esi geras savo tėvynės sūnus, kad didžiuojiesi savo kilme. Bet ar numanai, jog širdies nekaltybės niekintojas yra kartu ir tėvynės žudytojas? Ar jauti, kad mūsų tėvynės ir tautos gyvybė pareina nuo to, ar jaunuomenė atgims dvasia, ar ir toliau eis pražūtingu keliu į visišką sugedimą, į kurį traukia neskaistybės apaštalai, nedorų knygų platintojai, šlykštūs paveikslai, viso-

ki kūnu ir siela išsigimę jaunuoliai. Dabar ir draugijose, ir teatruose ir kinuose, ir knygose, ir laikraščiuose, — visur vedama aštri kova prieš skaistų mūsų tautos gyvenimą.

Jaunieji mano Draugai! Jeigu jus rūpina tėvynės ateitis, jeigu norite pakelti tautos gerovę, saugokite, kaip didžiausią brangenybę, savo širdies nekaltumą. Netieskite rankos prie veikalų tų žmonių, kurie nors ir mūsų kalba rašo, bet kurie yra didžiausi mūsų priešai. Kiekvienos sielos apsauga ir atspara yra josios dorovė. Jai žuvus, net ir galingas Rymas pateko į verguvę. „Demonas viešpatauja ant savo šalininkų" — skaičiau kartą vienose eilėse. Didžius darbus kiekvienas atlieka tik savomis jėgomis. Su pykčio dvasia eina kartu pavydas, girtuokliavimas, lošimas kortomis. Bet nugalėtojos palmę šėtonas visuomet atiduoda neskaistybės dvasiai. Jis sako jai: „Tu turi aštriausius ginklus ir baisiausius nuodus. Jais gali ištisas tautas sunaikinti!"

Ugninis gamtos kardas.

Gamta už išniekinimą keršina ugniniu savo kardu. Jau rymiečių istorikas Tacitas neišaikvotą jaunystę vadino tuo šaltiniu, iš kurio trykšta germanų tautų stiprumas. Ir tikrai. Ištisų kartų likimas pareinà nuo to, ar vyro ir moters santykiai bus pakilninti labiau, negu ligi šiol buvo, ar ir toliau žengsime pražūtingu keliu, kuriuo mus veda visoki nekrikščioniški ir neturį tėvynės meilės naujosios literatūros gamintojai.

Argi nematai, mano Drauge, kad suvargusi ir daug visokių sunkių bandymų pakėlusi mūsų tėvynė labai yra reikalinga taip dvasinės, taip lygiai ir kūninės jaunimo galybės. Kiekvienas jaunikaitis turi rūpintis nešti vaisių. Bet ar duos vaisių tas medis, kuris žiedų neturi? O tu, mano tėvynės jaunuomene, ar turi žiedų? Ar turi tų dorybių, kurios vienos gali apginti mūsų šalį? Grįžti iš karo be vienos rankos ar be kojos yra Dievui auka ir tėvynei garbė. Bet dėl neskaistybės nuodėmių virsti paliegėliu — tai sunkus nusikaltimas ir prieš Dievą ir prieš tėvynę. „Jaunikaitis, kuris myli savo tėvynę ir rūpinasi josios likimu", — rašo vienas gydytojas profesorius, — „turi taip galvoti: man reikia visas jėgas taip panaudoti, kad tapčiau naudingu visuomenės nariu. Kad tai įvyktų ir kad aš prieš laiką nepasenčiau, brendimo metais turiu išlaikyti visišką skaistybę, turiu grūdinti savo kūną, stiprinti valią, lavinti protą, praplėsti ir pagilinti savo pažiūras. Pagaliau turiu pasirinkti tokį užsiėmimą, kuris įstengtų tinkamai išlaikyti būsimą mano šeimą. Kai jau būsiu tai pasiekęs, vesiu, tikėdamasis savo tėvynei išauginti dorų ir naudingų piliečių".

Jūs, jaunieji, esate tėvynės ateitis! Jūs, kurie skaitote šią knygelę, kurie šiandie dar mokotės, bet rytoj poryt jau būsite tautos vadais; kurie kiekvienu darbu sėjate gera ar bloga, laimę arba pražūtį. Dabar jūs esate būsimos kartos dar tik diegeliai, bet galit išaugti mūsų tautos arba didvyriais, arba žudytojais.

Garbė jaunikaičiui, kad jis, skaisčiai praleidęs jaunystę, tapo sveiku, tvirto būdo vyru, kuris dabar savo ruožtu gali būti taip pat sveikos šeimos tėvu. Mūsų tėvynės ateitis kaip tik ir pareina nuo sveikų ir tvirto būdo šeimos tėvų. Gal dabar tau ir neaišku, bet tikėk manim, kad skaisti, sveika, kilni, darbšti ir linksma jaunuomenė tautai yra nepalyginamai svarbiau, negu gelžkelių ir telefonų tinklai, negu anglių ir geležies kasyklos, negu kolonijos, tankai, karo laivai, deimantų laukai ir pramonės centrai. Pralaimėtas karas ir tautos vergovė yra mažesnis blogumas, negu jaunimo dorovės praradimas. Toje milžiniškoje kovoje, kurią tautos veda dėl pirmenybės, nugalės tas, kuris bus tikras vyras, vyras tvirto, nepalaužiamo būdo. Bet nuodėmėse paskendusi jaunuomenė šios kovos nelaimės. Argi galimas daiktas, kad sugedusieji bailiai, ištižę jaunuoliai būtų tautos atspara ir apsauga, kurią įsiutę istorijos gaisrai visuomet stengiasi sunaikinti.

Dėl šventos gerovės.

Skaudžiu prityrimu pasaulis verčiamas pripažinti, kad vis dėlto Tvėrėjo planai yra geri. Ar tu šeštąjį Dievo įsakymą laikysi, ar ne — nuo to J a m nebus nei šilta nei šalta. Jo tikslai bus įvykdyti visai be tavo sutikimo, arba net — prieš tavo norą. Bet tau pačiam yra labai svarbu gyventi pagal Dievo įsakymus, nes nuo to pareis tavo ateitis ir visas amžinasis likimas. Pomirtinis tavo sielos gyvenimas ir šios žemės laimė pareina nuo to, ar

laimėsi kovą su devyngalviu neskaistybės slibinu. „Qui non assuescit virtuti, dum iuvenescit, a vitiis nesrit desriscere, quando senescit" (Kas jaunas būdamas neįgijo dorybių, tas ir senas nemoka ydomis nusikratyti).

Aš tave gerai pažįstu, mano Drauge! Tavo idealas — būti tikru vyru. Bet atmink, jog būdo tobulumas yra tik ten, kur tvirta valia, kuri geresniąją mūsų „aš" dalį padaro žemesniųjų geidulių karalium ir laimi su jais sunkią kovą. Jau žinai, kad lytiški jausmai pabunda daug anksčiau, negu galima eiti moterystėn. Čia tad ir yra tas kovos laukas, kuriame gali įgyti tikrai vyriškai stiprų būdą. Bet, jei nori tai pasiekti, visuomet žinok, jog ši brangenybė įgyjama tik per uolų ir sunkų darbą.

Čia taip atsitinka, kaip ir lipant į kalnus. Ant kaktos iššoka dideli prakaito lašai, kol pasieki viršūnę. Ir, juo kilnesnis tikslas, juo greičiau reikia imtis darbo. Bet kilnesnio tikslo, kaip išlaikyti skaistų, nesuteptą būdą, nebuvo ir nebus. Kilnesnio net ir jaunuolis negali įsivaizduoti. Ir kad jį pasiektum, turi stoti į žūtbūtinę kovą.

Gyvybė ar mirtis.

Čia yra tik du keliai: arba tau pasiseks tarp tūkstančių jaunystės pavojų išlaikyti nesuteptą savo sielą, pervežti ją nekaltą per brendimo laiko audras į kitą ramųjį krantą, kur tavęs laukia kilnus vyriškas gyvenimas, — arba toj audringoj jūroj suduši ir vilksi per visą gyvenimą, lyg kokį pra-

keikimą, išniekintą savo jaunystę, suterštą sąžinę ir gerą vardą.

Esu įsitikinęs, kad galvoji tik apie pirmąją galimybę. Antroji neateina tau nė į mintį. Nes pažiūrėjęs tau į akis, visuomet pamatau jose degančią tvirtų pasiryžimų ugnį ir nenugalimą norą laimėti. Taip, jau girdžiu tavo atsakymą: „E s u p a s i r e n g ę s k o v o t i. Noriu tik pasirinkti geriausius ginklus, su kuriais nugalėjimas būtų labiausiai užtikrintas".

Tai tiesa, mano Drauge. Kitame skyriuje mes apie juos kaip tik ir kalbėsime. Tik vieną daiktą norėčiau pastebėti: nenusimink, jei po daugelio puolimų pajusi, kad kova vis dar nesibaigia, kad po tūkstančio nugalėjimų vis dar tebestovi mūšio viduryje.

Žinok, kad devyngalvis neskaistybės slibinas iš naujo vis dar tavo sielą puola. Ir kol tavo gyslose tekės jaunas, karštas kraujas, tol jis tavęs nepaliks. Nukirsi jam vieną galvą, jos vietoj ataugs kita. Šiandie jį nugalėjai vienoj vietoj, bet rytoj, žiūrėk, jis jau kitoj pasirodė. Nuo 16 ligi 24 metų turėsi nuolat kovoti ir kovoti: ramybės šiuo laiku nebus. Vėliau pagundos suretėja, bet visiškai neišnyksta. Net ir tokiame amžiuje, kada rimtumas ir subrendusio vyro susivaldymas nuramina karštą kraują, net ir tada reikia budėti, kad neprarastum brangiausio savo turto. Visuomet atmink, kad trumpas nuodėmės smagumas nieku būdu negali susilyginti su savęs pagarba ir sąžinės ramybe, kurią nugalėtojas visuomet jaučia. Mintis, kad vi-

suomet turėsi pagundų ir kad jos tavęs nenugalės, jei tik pats nepasiduosi, suteiks tau naujų jėgų ir drąsos vesti tokiai įkyriai kovai. Tavo širdį tegu stiprina ta žinia, kad šios rungtynės niekuomet nėra be vilties. Jei siela dar skaisti, tad ir saugok josios nekaltybę, nors ir kažin kiek tau kaštuotų. O jei turėjai nelaimę suklysti ir patekti į nuodėmingo įpročio nagus, tad įtempk visas savo jėgas, pradėk kovą ir naujai atgimk. Kova su savim pačiu yra sunkiausia, bet užtat ir nugalėjimas puikiausias.

Atsispirk!

Apie tavo nusistatymus, žinoma, tuoj patirs tavo „draugai". Jie negali pakęsti, kad dorovinės tavo pažiūros yra visiškai kitokios, negu jų. Pats dabar esi jau nusistatęs griežtai pakeisti pirmykštį savo gyvenimą; tau jau nepatinka šėtoniški jų juokavimai; tau jau užtenka voliotis purvuose. Bet jiems — ne. Tad dabar, mano Drauge, būk ypatingai atsargus, nes tik dabar prasideda smarkiausias puolimas.

Pasakysiu atvirai: labai daug net ir gražiausių sumanymų ir kilniausių pastangų nueina niekais tik dėl to, kad negali pakęsti kitų pajuokos.

Dažnai išgirsi tyčiojantis: „Nemaniau, kad esi toks bailus! Bet gerai! Kas dar vaikas, tegu, geriau, užpakaly pastovi". — „Ką, aš bailys! aš vaikas!" — kyla tavo širdyje rūstus atsakymas! — „Aš einu! Einu drauge su jumis!"

Ir kiek daug nelaimingų jaunikaičių, kurių

atbudusieji geri norai tokiuose atsitikimuose vėl nuodėmėn atkrito. Antrą ar trečią kartą jie pajuokos negalėjo perkęsti ir vėl puolė.

Ypač rimtas pavojus pasidaro tada, kai gyvenimo sąlygos priverčia dažnai susieiti su tais draugais, kurių dorovinės pažiūros toli gražu ne tokios, kaip tavo. Kiek jaunuolių visus mokslo metus tvirtai saugoję savo nekaltybę, prarado ją atsisveikinimo ir išsiskyrimo puotoje. Kitiems moksladraugių pašaipos šį turtą išplėšė jau universitete. Mat, jie norėjo pasirodyti nesą „bailiai".

Tad, kad ir tau taip neatsitiktų, pasvarstyk, kur yra tikroji drąsa, o kur bailumas.

Kas yra bailys?

Argi dėl to esi vadinamas bailiu, kad nori būti skaistus? Tik pamanyk, kur reikia daugiau jėgos, daugiau geležinės valios: ar nepalaužiamu atsparumu pasipriešinti žemiems geiduliams, ar leisti save, lyg silpną nendrę, aistrų audrai šen ir ten lankstyti? Kuris geresnis jojikas? Ar tas, kuris, pasižabojęs žirgą, kreipia jį ten, kur nori, ar tas, kurį arklys neša pagal savo valią ir galop griovin nutrenkia?

Tau prikiša, kad esi mažas vaikas. Bet žinok, kad tikras vyras yra tik tas, kuris turi tvirtą valią ir kuris yra pats savo valdovas. Ir argi tokiu gali vadintis tas, kuris klauso kiekvieno geidulių paliepimo?

Ir kas sulaukia daugiau pagarbos iš jaunimo ir iš suaugusių, ar ne tas jaunikaitis, kuris turi ne-

palenkiamą, tvirtą būdą, kuris nepaiso savo „draugų“ pašaipos ir pasityčiojimų ir kuris eina tiesiu keliu, neklaidžiodamas šunkeliais ir tvirtai laikydamasis savo įsitikinimų. — Ir nors visi mano mokslo draugai būtų šios nuodėmės aukos, — aš nebūsiu. Už jokius pinigus nebūsiu! — Kiekvienas pamėgdžiojimas yra bezdžioniškumas. Tvirto būdo jaunikaitis yra tik tas, kuris turi drąsos ir prieš srovę plaukti. Ar atsimeni pasaką, kaip kartą gyvuliai susiėję tarėsi, kodėl tik vienas žmogus galįs vaikščioti iškėlęs galvą, o jie visi turį vis žemėn žiūrėti. Pagal jų nuomonę, tai esą baisiai sunku, ir žmogui verta dėl to tik užuojautos pareikšti. Taigi nemanyk, kad esi bailys, jei vengi piktų žmonių draugijos. Argi tai bailumas, jei žmogus stropiai saugojasi, kad neužsikrėstų maro ar choleros bakterijomis? Klausyk tik, ką stabmeldžių išminčius sako: „Daryk tai, ką manai turįs padaryti, ir nebijok tai atlikti visų akivaizdoje, nors minia ir kitaip manytų. Jei darai negerai, tave sugėdins pats darbas; o jei gerai, tad ko bijai, kad kitas tave peikia“ (Epiktetas).

Sakyk, kas lengviau: ar nugalėti geidulius, ar jiems pasiduoti? O vis dėlto kūnas ir siela turi dėl dorovės nors ir labai sunkiai kovoti. Kas kovą laimės, tas galės pasakyti, kad esąs tvirto būdo vyras. O kas tam neturi drąsos, kas neturi jėgos ginti savo nusistatymų, tas yra ne vyras, bet silpnutė nendrė, kuri vėjo lankstoma dejuoja, bet — tik dejuoja, o vienu dejavimu audros nenumalšinsi. Čia reikia drąsos ir tvirtybės.

Bėk nuo jų!

Gal būt tau nebeliks kitos išeities, kaip tik nutraukti santykius su savo draugais. Kartais gali pakakti ir to, kad nepritarsi jų kalboms ir juokavimams, Iš griežtų tavo veido bruožų jie tuoj supras, kad juos laikai tik puvėsių krūva, nors ir kvepalais jie apsilaistę. Arba gali tiesiog į akis jiems pasakyti, kad tokios jų kalbos užgauna dorovinius tavo jausmus. Tegu jie aiškiai pamato, kad tu jiems — ne bendradarbis. Pasakyk atvirai, kad nenori tokiais dalykais sutepti savo sielos ir paženminti savo būdo. „Kalbėkime apie kitokius daiktus. Dievo pasaulis yra neišmatuojamas, dvasios karalystė begalinė; yra daug svarbesnių klausimų, apie kuriuos galime dieną naktį kalbėti, visiškai neliesdami lyties srities".

Jei tavo draugas tokios aiškios kalbos nenorėtų suprasti, tada jam atvirai pasakyk, kad kilnus karaliaus sūnus negali nieko bendra turėti su mėšluotų bernu. Bėk nuo jo! Žinau, kad tai, gal būt, bus ir labai sunku. Bet atmink, jog toks draugavimas niekad nebus kilnus, jei žingsnis po žingsnio yra teršiami tavo gražiausi papuošalai ir įžeidžiami švenčiausi jausmai. Jis negali būti tavo draugas! „Draugiškumas galimas tik tarp gerųjų" — pasakė rymiečių kalbėtojas Ciceronas. Tokių žmonių sielos susilieja su viena kita, kaip vaizduoja šv. Raštas Dovydo ir Jonato draugavimą. Bet kaip gali dvi sielos pasidaryti viena, jei apie pačius svarbiuosius dalykus taip skirtingai mano?

Plutarchas pasakoja apie vieną išminčių, kuris paklausęs bėgantį jaunikaitį: „Nuo ko bėgi?“ — „Nuo žmogaus, kuris nori mane įtraukti į pikta!“ — atsakė jaunikaitis. — „Gėdinkis! Jis turi nuo tavęs bėgti!“ — Taip, mano Drauge! Reikia tik drąsos. Dažnai užtenka vieno rimto žvilgsnio, kad skaistybės priešui uždarytum burną, Bet esti atsitikimų, kur reikia įtempti visas jėgas, parodyti visą savo narsumą, kad kovą laimėtum.

Man tai nekenkia!

Nebūk kvailas, mano Drauge! ir nemėgink savo sąžinės išsikalbinėjimais, kad nedora knyga, gašlus paveikslas, erzinąs vaidinimas tau nekenkią. Tai liūdnas apsirikimas. Tu nepažįsti noro pamėgdžioti galybės, kuri glūdi žmoguje. Visa, ką tik mes darome, vis žiūrime — dažnai visai nė nemanydami, — ar ir kiti taip elgiasi. Noro pamėgdžioti visiškai nuslopinti negalima. Mūsų skaitymas, mūsų žvilgsniai, kalbos, draugystės — visa, visa daro mums labai didelės įtakos. Nė vienas žmogus negali visiškai nepasiduoti toms aplinkybėms, kuriose gyvena. Ir dar tu sakai, kad blogas pavyzdys tavęs netraukiąs! Kas prie mėšlo dirba, tas turi susitepti.

Vienintelis išsigelbėjimas.

Gal tarp tavo draugų yra ir tokių, kurie norės tave suvilioti, sakydami, kad nesą jokio pagrindo bijoti užsikrėsti, nes galima nusipirkti apsaugos priemonių. Taip pat daugelis gydytojų siūlosi tokias ligas labai lengvai išgydyti.

Bet aš tikiu, kad tave, mano Drauge, nuo nuodėmės sulaiko pirmoj eilėj ne baimė užsikrėsti, bet tavo doroviniai įsitikinimai. Taip pat žinai, kad gydytojų pasisiūlymai dar neužtikrina, jog tikrai neužsikrėsi arba užsikrėtęs lengvai pagysi. Draugų žodžiai yra ne kas kitas, kaip noras tave suvilioti. Vis tai yra panašu į bailų vaiką, kuris, būdamas tamsiam kambaryj, imtų švilpti, kad drąsos įgautų. Galimas daiktas, kad ilgu ir kantriu gydymu galima sumažinti šias ligas, bet tikras pasveikimas, apie kurį tau draugai pasakoja, pasitaiko labai retai. Dažniausiai tik pranyksta ligos ženklai, o pati liga sėdi kūne ir jį pamažu naikina. Argi tai bus sveikata, jei aš kvėpuosiu drugiu užkrėstu oru, jei drugio bakterijos gyvens mano kūne ir varys tolyn pražūtingą darbą?

Vienas žymus jaunas vyras, būdamas jau trisdešimt metų, gavo gerą vietą ir norėjo vesti. Prieš pat vestuves pasirodė baisios ligos ženklai. Iš kur ji galėjo atsirasti, jis nežinojo. Gydytojas irgi neišmanė, kaip, rodos, tokiame vispusiškai sveikame kūne galėjo atsirasti tokia liga. Galop jis jaunikaičiui pasakė, jog tai esą ankstybesnio nedoro darbo vaisiai. Su ašaromis prisipažino nelaimingasis, kad prieš šešiolika metų jis nusidėjo, bet tik tą vieną vienintelį kartą. Tada gydytojas paaiškino, kad ligos bakterija ta proga pateko į kūną ir tik dabar, po šešiolikos metų, pradėjo baisų savo darbą. Vargšas žmogus metė savo vietą, išardė sužieduotuves ir paliko savo tėvynę.

Mano Drauge! Yra tik vienintelė apsaugos priemonė: b ė k n u o n u o d ė m ė s.

Grynos gatvės.

Tu ir pats galėtum, mano Drauge, šį tikslą pasiekti. Ar žinai, kas yra boikotas? Tai noras pašalinti visa, kas nemėgiama. Ir kiek reikia darbo padėti, kad miestų gatvėse nebūtų visokių šiukšlių ir atmatų. Bet ne apie tokias „grynas gatves" mes čia kalbame. Nenuilstamu atsidėjimu turime stengtis knygynus apvalyti nuo sugedusios literatūros. Tai yra mėšlas, o vadinama menu, ir dėl šio gražaus vardo ji randa sau kelią į daugelio sielas. Tai yra mūsų laikų gėda! Tai didžiausias nenuoseklumas! Jei baudžiamas nuodinimas visokiais skysčiais, kodėl nebaudžiamas planingas sielos nuodinimas ištvirkusio turinio raštais.

Tai tiesiog nepakenčiama, jei gyvuliškų jausmų žmonės ir toliau varys šį biaurų darbą. Net ir patys gerieji didžiųjų kūrėjų veikalai esti sugadinami. Dėl ko gi mums stinga drąsos imtis ginklų, paskelbti boikotą visiems tiems, kurie meluoja mums į akis, kurie savo knygynų lentynas apkrauna visokiais šlamštais, biauriais atvirukais ir nuogomis statulėlėmis. Tai tikrai liūdna, kad nuodėmė yra galingesnė, negu dorybė. Mes turime teisės reikalauti, kad gatvės būtų apvalytos ne tik nuo purvo, bet ir nuo gašlių paveikslų ir nedorų knygų. Įstatymai žada mus saugoti nuo sužeidimų. Taigi mes ir reikalaukime, kad niekas nesikėsintų nei ant mūsų kūno, nei ant sielos. Bet jeigu kas gatvėj pradėtų taip daryti, kaip mato darant ant langų išstatytuose paveiksluose, tikriausiai patektų į policijos nuovadą. O kodėl mes leidžiame šimtams vaikų,

jaunikaičių bei mergaičių eiti kasdie pro begėdiškais daiktais apkrautus langus? Kodėl mes nešaukiame prieš tuos spekuliantus ir išnaudotojus? Boikotas visoms bendrovėms, kurios leidžia nedoras knygas! Boikotas visiems knygynams, kurie jas pardavinėja! Boikotas visiems tiems, kurie jas rašo, verčia ir skaito! Spauskime valdžią, kad ji įsikištų į šį reikalą, nes tai tautos gyvybės klausimas.

Mano Drauge! Nekelk nė kojos į tą krautuvę, kur parduodami sielos nuodai!

Prieš srovę!

Galimas daiktas, kad dėl šių įrodinėjimų tu tuoj panorėsi elgtis visai priešingai, negu dabar įprasta. Ir gerai! Nesiduok suviliojamas, drąsiai papeik tą, kuris tavo akyse norės paniekinti kitos lyties asmenį. Mes tikimės, kad ateis laikai, kada bus atsižvelgta į tą baisią priešingybę, kad visų niekinamas tas, kuris pasirodė neištikimas piniginuose reikaluose, o moters išniekintojams segamas didvyrio ženklas. Savo pavyzdžiu ir tu turi prisidėti prie anų laikų artėjimo ir pagreitinti šitų nuodėmingųjų žlugimą. Tu turi rūpintis, kad pasaulį valdytų dori žmonės, kad tik jie vieni duotų gyvenimui, kaip sakoma, toną ir nugalėtų tuos, kurių lūpos nuo ryto ligi vakaro yra teršiamos nešvarių žodžių.

Būk tvirtas ir kilniai mąstąs jaunuolis, kuris ir dviprasmiškuose posakiuose, lengvapėdiškuose pasakojimuose ir pastebėjimuose mato dorovės žeminimą.

Pasityčiojimų ugnyje.

Aišku, kad skaistūs ir puikūs tavo elgesiai dažnai bus pašiepiami ir išjuokiami. Žmonės, kurie nešvarius savo norus nešioja visuomet ant galo liežuvio, įžeis tavo įsitikinimus. Dažnai parausi dėl kiekvieno dorovę užgaunančio žodžio. Bet būk tvirtas! Būk didingas, didžiuokis savo užraudimais. Tai nėra tik „vaikiškumas" ar „davatkiškumas", bet neįkainuojama brangenybė, tai ginklas, duotas mums pačios prigimties, kad galėtume išsisaugoti nuo netyrų minčių. Gėdos jausmas yra didelis jaunuomenės turtas ir stipri uola prieš neskaistybės bangas, kurios mus puola iš visų pusių. Vienas rašytojas pasakė: „Tą dieną, kurią nebeparausime, pateksime į pačią baisiąją vergiją". Geriau pakęsti, jei tave žmonės vadina kvailiu, negu įsigyti jų pagarbos — su skriauda širdies nekaltumui. Bailys yra tas, kuris už savo šventus įsitikinimus negali pakęsti nemalonių kalbų. Jis turėtų pasimokyti iš tų kūdikių didvyrių, kurie buvo žvėrims metami dėl to, kad tikėjo į Kristų.

Įsitikinimai stiprėja tik kovoje. Jei kas nori netekti savo būdo, savo kilnumo, pražudyti asmenybę ir pakliūti į žemiausių geidulių verguvę, tas tegu vaikosi lytinius smagumus ir tegu jais džiaugiasi. Bet, kas nori vispusiškai išauklėti ir išlavinti savo dvasios galias, tas tebudi ir tebūna skaistus taip kūnu, taip siela.

Ne, tai netiesa!

Kas netiesa? Tas, ko griebiasi galų gale tavo draugai, matydami, jog visos jų pastangos nuėjo

niekais. Netiesa tas, ką jie, remdamiesi nesąžiningais gydytojais, tau kiekvieną dieną, kiekvieną valandą stengias įkalbėti: „nebūk kvailas“, — sako tau — „visos tavo pastangos susilaikyti ligi moterystės yra neprotingos ir negalimos. Jaunystę reikia naudoti, reikia raškyti gyvenimo rožes! Tik atsilikėliai reikalauja skaistybės! Bet jaunam, sveikam ir pilnam energijos žmogui visa tai yra tiesiog nepakeliama. Kaip reikalingas kvėpavimas, širdies plakimas, taip lygiai ir lytiški veiksmai. Jie atsiranda patys savaime, ir dėl to tu nesi kaltas. Tai ko dar krataisi? Su dideliu įtempimu begniaužda-mas savo geidulius ir laukdamas ligi moterystės, tik sugadinsi savo nervus — ir tiek. Štai šis ir anas buvo pas gydytoją, ir tas juos dar padrąsino. Tik, žinoma, reikia neužmiršti atsargumo...“

Štai, ką vadinau netiesa. Tai yra pats didysis melas! Netiesa, kaip pikti draugai moko, kad jaunystę reikią naudoti; netiesa, kad sveikas kūnas negalįs skaistybės išlaikyti; tūkstantį kartų netiesa, kad skaistus gyvenimas kenkiąs sveikatai!

Tai kas gi tiesa?

Nežaisk su ugnimi.

Tautiškame Berlyno muziejuje kabo įspūdingas paveikslas. Į jį pažiūrėjus, pradeda kilti kažkokios liūdnos mintys. Baisioj bedugnėj šniokščia kalnų upelis. Per pačią gelmę pertiestas lieptas, kuris, juo tolyn, juo eina siauryn. Per jį joja smarkiu

šuoliu raudonveidis, žibančiomis akimis jaunikaitis. Jis nepaiso bedugnės, nežiūri, jog lieptas vis eina siauryn; jo akys nukreiptos tik į vieną vietą: ten aukštai ant uolos moja jam kūniškų smagumų feja. Prie josios pririštas jo žvilgsnis, į ją jis veržiasi visa jaunystės ugnimi. O prie jo dešinės žengia mirtis su smėlio laikrodžiu rankoje. Tuoj išpuls pro siaurą vamzdelį paskutinė smiltelė... Raitelis artinasi prie siauriausios liepto vietos... Jis kris... Žirgas ir jojikas nugramzdės bedugnėn!. Po juo ūžia kalnų upelis, o toliau pragaras pamažu veria savo vartus.

Patekus į neskaistybės nuodėmes, vietoj stovėti negalima. Štai kas yra tiesa! Seneliai pasakoja apie nuostabų kalną, iš kurio eina traukiančioji jėga. Ir kai tik laivas esti audros, prie jo atvaromas, tuoj patenka į tą traukimo sritį, pribėga prie kalno ir sudūžta. Pasakojama ir apie sirenas, kurios širdį alpinančiomis dainomis prisivilioja jūrininkus ant savo salų ir ten juos pražudo. Tikrumoj nėra nei to kalno, nei tų sirėnų, bet gašlumo viliojimai yra daug pavojingesni ir už viena ir už kita. Jei jų paklausysi, tikrai pražūsi. Štai tiesa!

Taip pat tiesa, kad tavo draugų valia dabar nesiūbuotų, kaip vėjo pučiama nendrė, jei pat pradžioj būtų pasipriešinusi gašliems viliojimams. Gundymai pradžioj paprastai būna silpni ir tik nevejami galutinai paglemžia savo auką. Geiduliai nėra nenugalimi. Tik silpna valia negali jiems atsispirti, jei jau dirbtiniu būdu jie buvo sukelti ir suerzinti.

Panaudok jaunystę!

Taip, jaunystę reikia panaudoti, bet ne taip, kad duotum visišką savo aistroms laisvę. Turi suprasti, kad jauni metai yra skirti išugdyti tvirtam būdui ir pasiruošti tolimesniam gyvenimui. Mūsų aukštesnysis „aš", mūsų dvasia turi paimti valdžią ant visų mūsų palinkimų.

Dažnai girdi sakant, jog tu esi laisvas. Bet „laisvė", „savarankiškumas", tai labai apgaulingi žodžiai, ypač jaunimui. Iš tikrųjų, tu turi būti laisvas ir savarankiškas, bet taip pat protingas ir sumanus. Kaip gamtos dėsnių, taip ir dorovės įstatymų be bausmės peržengti negalima. Jei keliautum per Alpių kalnus ir sustotum prie staigios bedugnės kranto, tikrai negalėtum pasakyti, — o būtum visai „laisvas" ir „savarankiškas": „Ką tai reiškia ši kliūtis prieš mano laisvę!" Nes, jei šoksi, tikrai užsimuši.

Taip lygiai yra ir su dorovės dėsniais. Jaunystėj jie rodosi esą neperžengiamos kliūtys. Bet iš tikrųjų jie tik saugoja žmogų nuo pražūties. Taip, tu gali laisvai gyventi, gali jaunystę naudoti, bet dorovės įstatymų laužyti tau nevalia. Pažvelk į džiūstantį rožių krūmą. Jo gyvenimas labai panašus į tavo draugų prasme naudotą jaunystę. Daržininkas jau nekarpo nuo jo piktžolių; jis pats nebeturi jėgų sukrauti kvapų žiedą. Visos sultys išsekusios, o kas liko, tą panaudojo aplink apsivyniojusios piktžolės. — Mano Drauge, tu pats esi daržininkas ir prižiūrėtojas rožės krūmo, kuris dygsta iš tavo sielos.

Koks didelis skaičius jaunikaičių su baisiu skausmu keikia pasaulį ir tuos, kurie jų laiku neperspėjo nuo šios nuodėmės pasėkų. Tai turėjo būti padaryta dar prieš pirmąją nuodėmę! Ak, prieš pirmąją!..

Skaistybė ir sveikata.

Čia noriu pakalbėti apie tokius gydytojus, kurie iš savo lengvapėdiškumo — pasipelnymo tuo tarpu neturiu galvoj — pasakoja, kad, girdi, skaistybė kenkianti sveikatai. Žinoma, jaunimas mielai tiki tokiais žodžiais, nes tikisi tuo pateisinti savo nusikaltimus. Kad tokių gydytojų esama, tai aišku. Bet kad yra menki gydytojai, tai irgi aišku. Rimtesnieji jų draugai patys juos taip vadina. Parodykite man nors vieną veikalą, kurio autorius mokslo akivaizdoje drįstų ginti tas savo pažiūras, kurias jame yra išdėstęs. Parodykite gydytoją, kuris rimtai gydydamas ligonius, būtų užėjęs nors vieną ligą, kilusią dėl skaistaus gyvenimo. Tokio nerasite visame pasaulyj. Priešingai, yra tūkstančiai knygų, kurios rašo apie baisius palaido gyvenimo iškrypimus. Bet, nepaisant to, vis dėlto atsiranda „šundaktarų", kurie, pataikaudami jaunimui, drįsta pateisinti dorovinius prasižengimus. Bet didžiausi šios srities autoritetai mano visai kitaip.

Ką sako medicinos mokslas?

Kad būtų nenuobodu, paskaityk šitų pirmaeilių medicinos mokslininkų nuomones apie skaistybę ir sveikatą.

Dr. Seved Ribbing, Lundo universiteto Švedijoj profesorius sako: „Ilgametinėj savo praktikoj turėjau progos susidurti su daugeliu asmenų, pirmoj eilėj su jaunuoliais ir su jais pasikalbėti apie lytinius dalykus. Ateidavo pas mane šalininkų įvairių pažiūrų į dorovę, į tikėjimą; ateidavo vyrų, turinčių skaisčią praeitį, ir **niekuomet nė vieno** nesutikau, kuris sakytų, kad visiškas susilaikymas, turint gerų norų, yra negalimas (Ištrauka iš veikalo **„Sveikas lyties gyvenimas prieš moterystę“**).

Dr. Georg Buschan rašo: „Normaliai išaugusiems jauniems žmonėms, ypač, jei jie gyvena sveikose aplinkybėse, lytinis susilaikymas, be abejo, negali nė kiek pakenkti. Aš dvidešimt metų tyrinėjau nervų ligas ir priėjau tą pačią išvadą. (Ištr. **„Iš jaunikaičio į vyrą“**).

Dr. Stephan Apáthy, žymus Klausenburgo universiteto profesorius, savo knygoje **„Rasių higienos klausimai ir uždaviniai“**, sako: „Rasių higienos išeities punktas turi būti kova su tomis nuomonėmis, kurios pasitaikančius lyties srityj nusikaltimus ir iškrypimus ne tik nesilpnina, bet dar pagiria ir ugdo. Jos moko, kad noras patenkinti savo geidulius turįs pateisinimo ir kad susilaikymas esąs ne tik neprotingas, bet net ir kenksmingas, Ši erotiška kryptis yra pasiruošusi visuomenės gerovę paaukoti atskirų asmenų smagumams. Todėl reikia sudaryti sąjungą, kuri kovotų su šia pražūtinga pažiūra literatūroj, visuomenėj, teisėj ir kitose srityse, kur tik galima jos užtikti. Reikia sunaikinti jos darbo vietas, surasti veikalus

ir sudeginti. Neužmirškime, kad rasių higienai lygios svarbos yra sveika siela, ne tik kūnas. Kai bendroji higiena tenkinasi tik kūno sveikata, tuo tarpu rasių higiena pirmoj vietoj turi statyti sielos sveikatą ir bendrą dorovės pakėlimą. Žmonija tik tada pasieks aukštesnį tobulumo laipsnį, jei josios norai bus sveiki ir kūnui ir sielai".

Dr. Forel sako: „Normaliose aplinkybėse augančiam jaunikaičiui, kuris dirba ir protu ir kūnu, kuris nevartoja svaigalų ir nerūko, lytinis susilaikymas yra niekuo kitu nepavaduojamas".

Tarptautiniam sveikatos ir dorovės kongrese, įvykusiame 1902 m. Briuselyj buvo priimta tokia rezoliucija: „Reikia mokyti jaunuomenę, kad santūros gyvenimas ne tik nekenkia sveikatai, bet dar yra josios palaikytojas".

Dr. Surbled: „Skaisčiai gyventi nėra nė mažiausio pavojaus. Palaidas gyvenimas padaro daug blogo, skaistus — nieko. Tai aišku jau ir iš to, kad apie ligas, kylančias iš lytiško palaidumo, prirašyta daugybė storų knygų; tuo tarpu ligos, kylančios iš skaistaus gyvenimo, aprašytojo laukia ir vis negali sulaukti".

Christianijos universiteto fakultetas davė tokių paaiškinimų: „Naujaisiais laikais pradėta skelbti, kad santūros gyvenimas kenkiąs sveikatai... Mes gydytojai peržiūrėjome savo tyrinėjimus ir nerandame nė vieno atsitikimo, kuris patvirtintų anksčiau minėtas pažiūras".

Mantegazza, garsus italų fiziologas, taip giria skaistybę: „Visi vyrai, o ypač jauni, tuoj gali

patirti skaistybės naudą. Atmintis pasidaro lengva ir greita, mintys aiškios, valia stipri, būdas energingas: niekur nematyti ištižimo ir apsileidimo. Joks stiklas nerodo mums aplinkumos tokiose dangiškose spalvose, kaip skaistybė, kuri savo vaivorykštines spalvas skleidžia ant viso pasaulio be jokių šešėlių ar nublukimų".

Osterlen: „Jaunikaitis ir mergaitė tegyvena skaisčiai, kol ateis jų laikas. Tai jiems visai nebus sunku padaryti, jei visuomet atsimins, kad jų ateitis ir ypač moterystės laimė pareina nuo jaunystės gyvenimo. Galima drąsiai tvirtinti, kad sveikata, veiklumas ir vyriškumas yra susilaikymo vaisiai".

Dr. Emanuele Meyer rašo vienoje savo knygoje: **„Pasakymas, kad negalima nugalėti lytiškų palinkimų yra didžiausias melas, dėl kurio kenčia visa žmonija.** Lytiškas susilaikymas yra galimas be jokio pavojaus sveikatai. Tai tūkstančiai yra įrodę savo gyvenimu ir didžiausi mokslo vyrai patvirtinę".

Štai keletas ištraukų iš gydytojų veikalų. Pastatyk dabar šalia šių paaiškinimų tą begalinį skurdą, sugedimą, ligas, kurios eina paskui palaidą gyvenimą, ir pagalvok, kiek dėl vienos vienintelės kartais nuodėmės kenčia ilgus metus didžiausią gėdą ir skausmą, kiek žūsta kūnu ir dvasia — ir visa tai pasakyk savo draugams, kurie tau kalba apie susilaikymo kenksmingumą.

Dievas ir gamta.

Bet kitaip ir būti negali! Jau žinai, kad Dievas būtinai iš žmogaus reikalauja visiško susilaikymo ligi moterystės. Aš dar pridursiu, kad, jei toks Tvėrėjo įsakymas yra, tad apie sveikatą nereikia nė galvoti. Juk Dievas neįsakys to, kas pakenktų žmogui, nes tuo būdu Jis pats sau prieštarautų.

Ir dėl ko gamta taip skaudžiai baudžia dorovės įsakymų laužytojus, jei susilaikymas būtų kenksmingas. Gamta pati sau irgi neprieštarauja. Ir ji aiškiai sako, kad gyvulių tarpe lyties ligų nėra, nes šie toje srityje neperžengia nustatytų ribų. Tik laisvas žmogus yra liūdna išimtis! Taip pat nėra atsitikimas, o tikriausias daiktas, kad geriausia nuo šitų ligų apsauga yra visiškas susilaikymas ligi moterystės, o toliau moterystės ištikimybė.

Kas negali būti skaistus?

Dar vieną daiktą noriu tau, mano Drauge, pasakyti. Tas, kuris saugojasi nedorų išviršinių veiksmų, bet įsileidžia į savo sielą nedorų minčių ar jausmų, tas, sakau, neilgai bus ir iš viršaus skaistus. Šioje srityje ant vietos stovėti negalima. Siela ir kūnas daro įtakos vienas antram, ir širdies sugedimas užkrečia ir kūną.

Todėl labai ir labai svarbu turėti skaisčias mintis. Netyros mintys ar vaizdai sujudina ir suerzina visą mūsų organizmą: galvos smegens daro įta-

kos nugaros smagenims, o šie — geidulių organams. Sukelta aistra veržiasi, kad ją patenkintum. Tikiu, kad labai dažnai įsigalėjusios liepsnos jau nebegalima užgesinti. Bet kam vilkini, kai pasirodo pirmoji ugnelė? Tavo pareiga tuoj užgniaužti pirmutines kibirkštis, nes, kai jos išaugs į milžinišką gaisrą, jau nebežinosi, ką ir bedaryti.

Tavyje snaudžia piktas žvėris. Kam tau jis žadinti? Žinai, kad tavo prigimtis greitai užsidega, tad kam žaidi su ugnimi? Argi protinga prie parako sandėlio kaišioti žarijas? Kas mintimis nusideda prieš skaistybę, tas, manau, ir iš viršaus negali būti skaistus. Bet, kad jaunikaitis negalėtų turėti skaisčių minčių ir norų, tai netiesa, tūkstantį kartų netiesa.

GINKLAI.

„Gera tam, kuris toks stiprus, jog žemę pajudina; kuris visa pažįsta ir pavergia. Ir vargas tam, kuris nors vieną dieną užmiršo, kaip labai jis priklauso nuo tamsiųjų galių; kuris kovoja neatsargiai ir apsileidęs.

(Ch. Morgenstern).

Kovok drąsiai, būk didvyris!

Tas, kuris nugali pats save, yra stipresnis už visus nukariautojus. Didesnio narsumo nėra ir negali būti. Pakartoju, ką esu pirmame skyriuje sakęs: Mano Drauge! Nors tu turėtum ir labai aistringą prigimtį, nors geiduliai tave deginte degintų ir, lyg laukiniai liūtai, pultų tavo sielą, — jie nenugalės, jei tik pats nepasiduosi. Tavo būdas, tavo valia, tavo Išganytojas tave išgelbės.

Klausi: „Ką tad turiu daryti?"

Žinai, kad ten, kur paslėpti dideli turtai, ten durys stipriai užrakintos. Ir, juo didesnes brangenybes norime apsaugoti, juo rūpestingiau uždarome duris. Bet didžiausias tavo turtas yra skaistybė. Būk todėl geras savo durų sargas, pro kurias gali nejučiomis įšliaužti tavo priešai. Budriai saugok savo pajautas.

Rūpestingai sek savo mintis, savo žodžius, žvilgsnius, pasielgimus, o ypač saugokis pirmosios

klaidos: paskui pirmąjį puolimą eina dešimts kitų. — Žinai, kad tavo amžiuje, kada kraujas, rodos, degte dega, sunku išlaikyti pusiausvyrą. Bet supranti, kad nuo to pareina visa tavo ateitis. O pora karštos kovos metų užgrūdins ir tavo būdą ir atneš gražiausių vaisių.

Skaisčios mintys.

Žinau, esi jau pasiryžęs kovoti, nes nori, nežiūrėdamas kad ir kažin kiek tai kaštuotų, visur ir visuomet išlaikyti nesuteptą savo širdį. Nes, kaip švarumas yra sveiko kūno gyvenimo pagrindas (tu reikalauji švaraus buto, gryno oro, gerų drabužių, šviežio maisto), taip dorovė yra būtina tavo sielos gyvybės sąlyga.

Tegu būna skaistūs ne tik tavo žodžiai ir darbai, bet ir mintys. Nes, kas susitepa mintimis, tas išlupa iš trobesio, kuriame paslėptas turtas, kertinį akmenį ir tuo palengvina vagims priėjimą. Ir greit ateis laikas, kada visas tas trobesys grius. Skaistybė yra jautri, kaip taip vadinamas bolonėzinis stiklas, kuris sudūžta dėl mažiausio sukrėtimo. Prieš tave stovi du keliai: arba būsi skaistus net ir mintyse, arba pulsi, anksčiau ar vėliau, bet tikrai pulsi. Vidurio čia nėra.

Laisvai — nė vienos nuodėmės.

Daugiausia vargo, žinoma, ir turėsi su mintimis, nes jas mes ne labai galime suvaldyti. Todėl aš ir noriu į kai kuriuos dalykus atkreipti ta-

vo dėmesį, kad nereiktų tau kartais visai be reikalo vargti.

Už mintis mes atsakome tik tada, kai jos v i s i š k a i jau įeina į mūsų sąmonę. Anksčiau — ne.

Brendimo metais patirsi, kad visai netyčia — per pamokas, žaidimo metu, — iškyla kokia nors mintis, krypstanti į šitą pusę. Ir tuoj jautri tavo sąžinė bailiai klausia: ar tik neįžeidžiau čia savo skaistybės? Bet būk ramus! Kol į tas mintis nekreipi dėmesio, tol už jas ir neatsakysi. Tik, kai jos jau iškyla aiškiai, tada būk stiprus. Kuo greičiausiai pulk į savo minčių pasaulį ir išprašyk negeistinus svečius lauk.

Tad ką tau reikia tuomet daryti? Rūpinkis pirmiausia, kad vieton netyrų minčių ateitų tyros. Imk todėl įdomią knygą, išeik į laukus, šokinėk, bėgiok; kirsk malkas, dirbk bet ką, mokykis, melskis, — žodžiu, kuo nors užsiimk tol, kol nešvarūs vaizdai visiškai išnyks. — Žinok, kad šios mintys yra panašios į įkyrias muses: su jomis reikia kovoti per ištisą dieną. Nekreipk nė dėmesio, ar tau dešimt ar šimtą kartų jos ateis į galvą. Nesirūpink net, ar su jomis sutikai, ar ne. Tik neprarask drąsos! Jei jau pamanysi, kad toliau kovoti nebegali, viskas žus. Žinok, kad visiškai jomis nusikratyti niekuomet nebus galima. Bet juk dažni gundymai anaiptol dar nėra sugedimo ženklas. Argi tvirtovei blogas ženklas, jei priešas ją vis iš naujo puola ir puola? — Visa paguoda, kad viskas pareina nuo mūsų valios. Jei norėsi savo sielą ap-

. saugoti nuo sutepimo, nežiūrėdamas, kiek tai kaštuotų, turėsi ir kovą laimėti. O kas atsitinka be valios sutikimo, nesąmoningai, už tai žmogus neatsako. Tad visa, kas miego metu atsitiko, visoki sapnai, netikėti vaizdai — visa tai neturi tau sudaryti rūpesčio.

Pagrindinis dėsnis yra toks: n e p a k ę s k n e t y r ų m i n č i ų s a v o g a l v o j e n ė v i e n ą a k i m i r k s n į. Jeigu, vaikščiodamas sode, pajunti, kad ant rankos užkrito šlykšti kirmėlė, ar ne tiesa, jog ją kuo greičiausiai nužeri, kol ji tavęs dar neapteršė. Arba jei ant drabužių užsprogsta kibirkštis, ar lauki, kol jie ims liepsnoti? Taip elkis ir su nešvariomis mintimis: užgniaužk jas vienam akymirksny, nes tai yra pragaro kibirkštys.

Dar vieną dalyką noriu pastebėti, dėl kurio sąžiningi jaunikaičiai dažnai visai be reikalo kankinasi. Maždaug tarp septynioliktų ir aštuoniolikt metų žmogaus organizmas įgauna tam tikros medžiagos, nuo kurios kūnas paprastai miego metu pasiliuosuoja, sukeldamas kažin kokio smagumo. Bet visa tai nėra nei liga, jei pasitaiko ne dažniau, kaip kartą per savaitę, nei nuodėmė, bet tik kūno subrendimo ženklas. Šis reiškinys yra visai paprastas, kaip ir kvėpavimas ar širdies plakimas.

Bet ar su tuo surištas kūniškas smagumas nėra nuodėmė? Jis, kaip ir pats tas reiškinys, nėra jokia nuodėmė. Bet būk labai atsargus! Jis gali lengvai virsti nuodėme, jei tik laisvai juo džiaugsies, arba pats norėsi tą smagumą sužadinti. Jei šia proga nubustum, kas dažnai pasitaiko, nukreipk

savo mintis į kitus daiktus ir būk ramus, nes tavo siela liko nesutepta.

Dar kartą sakau: čia viskas pareina nuo tavo valios, nuo laisvo tavo sutikimo. Bet tavyje yra ir žemesnioji valia, arba geriau — geiduliai, kurie ne labai nori aukštesniosios valios klausyti. Metei, pavyzdžiui, žvilgsnį į gašlų paveikslą, ir žemi norai tuoj pabunda ir traukte traukia tave į nuodėmę. Bet visa tai nėra sąmoningas, nėra laisvas veiksmas, ir už jį todėl nesi atsakingas. Jei tik savo mintis nukreipsi į kitokius daiktus, nepadarysi nė mažiausios nuodėmės, nors gundymai būtų ir labai smarkūs. Kad būtų nuodėmė, reikia aiškaus pažinimo ir laisvo sutikimo.

Apsauga nuo užsikrėtimo.

Vaizduotė yra karo laukas, kur paprastai vedama kova už širdies nekaltybę. Žodžiai ir darbai yra upelis, kurio šaltinis yra žmogaus mintys. Taigi šeimininkas, savo minčių pasaulio valdovas, turi saugoti, kad priešai nemindžiotų jo gėlių darželio. Neužmiršk, kad dorinis užsikrėtimas daug greičiau plinta, negu maras ar cholera. O apsaugos priemonės yra tos pačios, kaip ir nuo visų užkrečiamų ligų, būtent: didelis švarumas. Kur pasirodo geltonasis drugys, cholera, ten tuoj išleidžiamos tam tikros apsisaugojimo taisyklės ir žmonėms įsakoma laikytis kuo didžiausio švarumo. Jie turi dažnai plauti rankas ir saugotis, kad į valgius nepatektų ligos bakterijų. Taip lygiai norėčiau ir kiekvienam jaunuoliui giliai sieloje įrašyti:

saugok dorinį švaˈrumą. Mano Drauge, stropiai saugokis tų bakterijų, kurios platina neskaistybę.

Tavo skaitymas.

Saugok savo akis! Niekur ir niekuomet nežiūrėk į tokius daiktus, kurie galėtų būti pavojingi tavo nekaltybei. Visados atmink, kad iš visų pusių esi apsuptas labai piktų priešų. Kiekviename žingsnyj, laikraščiuose, knygose, teatruose, gatvėje, — visur sutiksi daugybę daiktų, pilnų neskaistybės bakterijų. Todėl labai atsargiai rinkis savo skaitymo medžiagą. Ir apie tai noriu pasakyti keletą žodžių.

Daugelis knygų yra tik grynas pasityčiojimas ne tik iš dorovės, bet ir iš stiliaus ir iš kalbos. Aš tau labai patariu skaityti, nes tai būtina lavinimosi priemonė. Bet nieku būdu savo spintoje nelaikyk tokios knygos, kuri įžeistų dorovę arba bent vestų į lengvapėdiškumą šitoje srityj. Tokia knyga neturi vertės net ir literatūros atžvilgiu, ir ją skaityti — tai tik laiką veltui leisti. Tokia „literatūra“ neaugina kultūros, bet tik ruošia žmonijai kapus, ant kurių tėvai apverkia savo viltis, o jauni žmonės pražudytus idealus.

Yra, deja, daug talentingų apysakų rašytojų, kurie nesibijo gabią savo plunksną mirkyti dorinio supuvimo nuoduose ir garbinti palaido gyvenimo „grožį“, „malonumą“ ir „džiaugsmus“. Jie yra daug pavojingesni už tuos, kurie mirksta nedorybėse, nes puikus jų raštų stilius ir graži kal-

ba lengvai patraukia skaitančių širdis. Bet argi norėsi, mano Drauge, knistis purvuose, jeigu mes, dėkui Dievui, jau turime savo literatūroj ir labai gražių veikalų.

Dar kartą sakau! Būk labai atsargus, rinkdamasis medžiagą savo skaitymui. Nesek tuo, kuris skaito visa, kas tik patenka į rankas. Argi ne tiesa, kad tas, kuris v i s k ą valgo, sugadina vidurius?

Dar kartą knygos.

Čia turiu galvoj pirmoj eilėj visokių detektyvų (šnipų), kriminalistų ir indijonų romanus. Juos skaityti irgi nėra gera. Jie irgi per daug suerzina ir užnuodija vaizduotę, pripildo ją išsvajotų vaizdų; silpnina valią ir pagadina menišką skonį. Tavęs laukia didelė daugybė labai gerų knygų, taigi būtų tikra kvailybė gaišinti laiką šiems plepalams. Bet ypatingai čia turiu galvoj tas knygas ir brošiūras, kurias tavo draugai skaito pasislėpę, išraudę ir suerzinti. Manau, kad žinai, apie ką čia kalbama, ir kad tu tokias knygas tikrai sviesi šalin, jei kartais draugai tau jų pasiūlys ir norės supažindinti su savo paslaptimis.

Pasirenkant, knygas tebūna visuomet tavo vadovu jautri sąžinė. Ji parodys, ką reikia skaityti, o ko negalima imti nė į rankas. Jeigu skaitydamas knygą, nors ji būtų ir geriausia — net ir pats Šv. Raštas — užeisi vietą, kuri tau rodos bus pavojinga nekaltybei, būk vyras ir tokią vietą praleisk. O jei jų pasikartotų dažniau, padėk šią knygą į šalį. To niekuomet nesigailėsi!

Jei jau esi aukštesnėse gimnazijos klasėse, tad, be mokslo ir literatūros veikalų, turi skaityti ir tokių knygų, kurios lavintų tavo valią ir stiprintų būdą. Jas skaityk labai lėtai, apmąstydamas kiekvieną skyrių, stengdamasis viską iš pagrindų suprasti. Pamatysi, kad šis skaitymas daro labai geros įtakos tavo sielai. Bet šiam tikslui reikia imti tik pačias gerąsias knygas. Tokios, pav., yra: Naujasis Testamentas, ypač keturios Evangelijos, „Apie Kristaus Sekimą“, **šv. Pranciškaus Saliezičio** „Filietėja“, **Dosso** „Mintys ir patarimai jaunimo dvasiai kelti“ ir k. Nusipirk taip pat sau literatūrinį patarėją, kuris nurodytų, kaip reikia knygomis naudotis. Tokiu gali būti, jei moki vokiškai, **Krier-Vogelbacherio** „Studijos ir privatinis skaitymas“, arba **Hermano Acker'io** „Religija ir gyvenimas“ (Lietuviškai prasilavinusiems patariama įsigyti prof. **St. Šalkauskio** „Mokslo darbo metodikos pradai“ ir atsidėjus perskaityti tą skyrių, kur kalbama apie skaitymą ir knygų pasirinkimą. Vert.).

Visos šios knygos nebus lengva skaityti, nes jos pilnos kilnių ir gilių minčių. Bet, jei kasdie joms paskirsi 10—15 minučių, pamatysi, jog kasdieniniai tavo darbai žengia kartu su gyvenimo klausimų supratimu ir būdo stiprėjimu.

Laikraščiai.

Iš laikraščių išsirink irgi tik pačius geruosius. Bet tavo išsilavinimas nė kiek nenukentėtų, jei

gimnazijoj būdamas, laikraščių visiškai neskaitytum. Tam dar užteks laiko ir paskiau. Bet, kadangi dabar laikraščių skaitymas taip labai madoj, tad ir tu negali nežinoti laiko reikalavimų ir judėjimo. Jei turi laisvą valandėlę, perskaityk vieną kitą lapą, bet tik būk atsargus pasirinkdamas.

Daugelis dienraščių leidžiama tik pasipelnymo tikslu. Jų leidėjai visiškai nesirūpina, ar juose spausdinamos apysakos sutinka su dorovės dėsniais, ar ne. Novelės, romanai, eilėraščiai dedami be jokio pasirinkimo ir labai dažnai turi savyje neskaistybės nuodų.

Mano Drauge! Tu žinai savo pareigas. Rinkis tik geruosius laikraščius. O jei į tavo rankas pateks nedoras lapas — sviesk jį šalin kuo greičiausiai. Kokia bus tau nauda, jei nuo žalčio bėgsi tik tada, kai jis tave jau įkando?

Paveikslai.

Nemažiau atsargos reikia žiūrint į paveikslus, knygas, į krautuvių langus ir į visokius rinkinius. Meno kūriniu tik tada verta grožėtis, kai jis įstengia sužadinti žmoguje kilnių minčių. Bet tą akymirksnį, kada pajusi, kad tavo sielai grėsia pavojus, atsimink savo pareigą ir nukreipk akis nuo stebimo daikto, nors jis būtų ir garsioji Miloso Venera. O ką galima pasakyti apie tuos paveikslėlius, kuriuos studentai, prisidengę meno studijomis, savo tarpe platina? Jie labai dažnai jaunuolius nuveda į pačias sunkiąsias nuodėmes. Reikia neužmiršti, kad paveikslų gašlumas, nuogo

kūno vaizdavimas yra labai dažnai gera priedanga paslėpti savo nesugebėjimui sukurti ką nors geresnį ir norui pasipelnyti.

Teatras ir kinas.

Negalima praleisti nė scenos pavojų. Dienraštinė teatro kritika giria paprastai kiekvieną, kad ir menkavertį dalykėlį. Todėl reikia labai apsižiūrėti, ar tik veltui neišmesi pinigų ir ar nepakenksi savo sielai.

Rimti kritikai, kurie be prietarų žiūri į daiktus, mano, kad šiandieninis teatras su tikruoju menu dažnai neturįs beveik nieko bendra.' Tai gali ir pats pastebėti. Kokioje vietoje ir kada yra statomi klasiniai didžiųjų kūrėjų veikalai? Beveik niekur. Priešingai, diena po dienos eina visoki „moderniški" šlamštai, pilni aiškaus supuvimo ženklų. Miniai jie patinka ir rengėjams duoda nemaža pelno. B e t t u į t o k į t e a t r ą n e k e l k n ė k o j o s!

Pirmiau teatras buvo priemonė kelti kultūrai, ir jį žmonės lankė, kad atsikvėptų po kasdieninių darbų ir užmirštų visas aistras. Šiandie jie dažnai yra tik gadinimo vieta, kur tos aistros dar labiau suerzinamos. Kaip dažnai jau patys plakatai ir parašai kelia kūniškumo jausmus. Tad argi ne tiesa, kad naujoji literatūra yra iškrypusi iš sveikų kelių?

Dar blogiau, kai rimti, turtingi teatro veikalai paviršutiniškų kritikų ujami kaip netikę, niekam neverti šlamštai. Prieš tokį scenos piktnaudžiojimą protestuoti ir ugdyti krikščioniškai teatro kultūrai Vokietijoj buvo susitvėrusi „L i a u d i e s t e-

atro Sąjunga" (Bühnenvolksbund). Darbuokis su jos paskleistomis mintimis, krikščioniškoji jaunuomene.

Jei kokį nors „modernišką" veikalą skaitai ar jo žiūri, visuomet atsimink, kad geidulių erzinimas, nesąžiningas idealų teršimas — nors tai būtų daroma ir dėl meno — dar toli gražu nėra tikrosios kultūros ženklas. Tai yra tik žmonijos dorovinių turtų plėšimas. Rašytojas, kuris tokį šlamštą rašo ir leidžia, menu prisidengęs skelbia neskaistybę, nes atvirai to pareikšti vis dėlto nedrįsta. Nemanyk, kad atsiliksi kultūroje ir mene, jei rinksies, ką skaityti ir ko žiūrėti. Dažnai jau iš pačio pavadinimo matyti, koks yra tokio veikalo turinys. Tikiu, kad tokio tu neskaitysi ir neisi žiūrėti!

Netikėk tais, kurie sako: „Dievas sutvėrė žmogaus kūną, taigi ir nėra nuodėmės į jį žiūrėti". Taip, Dievas sutvėrė kūną. Jis nėra blogas, bet tik pavojus gresia dėl dorovinio mūsų silpnumo. Menininkas turi elgtis, kaip ir visi. Jei jis sukuria paveikslą, statulą arba kinematografo filmą, žadinančią nuodėmingus norus, — jo veikalas nėra meniškas. Nes tikrasis menas kelia sielą aukštyn ir neerzina žemųjų palinkimų.

Šokiai.

Šiame skyriuje norėčiau paliesti ir šokius. Nors tai nėra jokia sveika pramoga ištisas valandas sukinėtis dulkinam ir prirūkytam ore, vis dėlto aš nesu visų šokių priešininkas. Tinkamu laiku ir

tinkamoj vietoj ir šokiai gali būti tvirtabūdžio jaunikaičio pasismaginimu.

Gal tu nustebęs paklausi: kaip galima toj pačioj vietoj kalbėti apie būdą ir apie šokius. Bet niekur kitur geriau nepasirodo, kas yra tvirto būdo, o kas ištižėlis, kaip šokant. Silpnabūdis žmogus šokiuose ieško tik kūniškumo erzinimų, o tvirtas neužmiršta, kad jis yra savo šokėjos r i t e r i s. O riteris kaip tik ir saugoja savo damą ne tik nuo išorinių užgavimų, bet pirmoj eilėj nuo nežabotų savo prigimties palinkimų. Jis tvirtai valdo savo žemesniuosius norus, nuvydamas net ir menkiausias neriteriškas mintis.

Tas jaunikaitis, kuris saugoja mergaitę ne tik nuo skersvėjo, bet ir nuo savo būdo išsišokimų; kuris kreipia dėmesio ne tik į pasisukimus, bet ir į savo kalbą bei vidujinius norus, — tas gali būti tikras, kad nesuklups nei ant slidaus parketo, nei moralinėj srityj. Silpnabūdis, priešingai, žiūri tik, kad neparpultų ant grindų, o apie dorovinius paslydimus nė negalvoja.

Esu įsitikinęs, kad laikymasis jaunikaičio šokių metu yra geriausias įrodymas jo būdo tvirtumo ir jo riteriškumo.

Jei tai visa atminsi, gali retkarčiais padoriuose šokiuose ir dalyvauti. Bet yra šokių, kurie mina po kojomis dorovės dėsnius. Tokių, žinoma, tu nelankysi.

Riteriškumas.

Argi nesužavi tavęs, mano Drauge, didieji istorijos karžygiai? O vis dėlto nėra didesnio karžy-

gio, didesnio galiūno pasaulyj už tą, kuris savo geismus priverčia griežtai klausyti dvasios nurodymų. Ir priešingai, didžiausias žmogaus pažeminimas, sunkiausia verguvė yra patekti į aistrų valdžią. Pagalvok apie tai pavojingose valandose, ir tau bus lengviau laimėti kovą.

Būk pasirengęs parodyti moterims riterišką savo dvasią ne tik iš viršaus, bet ir viduje. Tai patardamas, turiu galvoj ne nesveikų ir sentimentalių žmonių saldžiažodžiavimus, bet tą viduramžio riterių dvasią, kurie buvo pasirengę kiekvienam vargšui ištiesti ranką ir ginti kiekvienos moters garbę. Bet tikras riteris yra tik tas, kuris pirmoj eilėj moterį saugo nuo savo pačio netvarkingų geismų. Tik tą vadinu tikru riteriu, kuris kiekvienoje moteriškėje, net ir puolusioj, mato savo motinos ar sesers draugę, kuris nesiartina prie jos su nedorais tikslais, bet jai pagelbsti, lyg pagelbėtų savo motinai ar seseriai.

Moterų draugijoje.

Ši kilni moterų pagarba pasireikš kiekvieną kartą, kai tik turėsi progos su jomis susitikti. Bet juo mažau norėsi jaunaisiais savo metais tokiose draugijose dalyvauti, juo labiau apsisaugosi nuo nereikalingų susierzinimų ir visokių pavojų. Kilnios pažiūros į moterį yra laidas, kad tavo elgesys yra geras. Nei žodžiuose, nei žvilgsniuose, nei žaisluose, žodžiu, niekur nepamiršk riteriškų savo pareigų. O kai kartais pastebėsi, kad koks nors

žaidimas jau v[illegible]ta keliu į nuodėmę, tuoj pakreipk jį į kitą pusę.

Sąžiningai žiūrėk, kad vyriškas tavo būdas per moterišką švelnumą ir pats nesuminkštėtų. Plieninė valia, nepalaužiamas tvirtumas, iš kilnių veiksmų kylanti jėga tebūna tau tie daiktai, kurie tave sužavėtų ir uždegtų jauną tavo širdį.

Todėl jaunikaičiai, kol dar rimtai apie moterystę nemąsto, tegu neieško moteriškių draugijos. Per ją jie tik sumoteriškės, daugiau nieko. Jei jų būdas bus auklėjamas tokiose sąlygose, jis nustos vyriškų bruožų. Meilė anaiptol nėra vaikų žaislas, ir jaunystė ne tam, kad kvailų nuotykių ieškotum.

Skaisti tavo sužieduotinė.

Kai jaunystėj prislėgia tave gyvenimo vargai, tavo mintys vis krypsta į nekaltą, skaisčią mergaitę, kuriai kartą turėsi prisiekti amžiną meilę ir ištikimybę, paimti ją savo globon, saugoti ją ir gražiausią josios papuošalą širdies tyrumą. Ji irgi laukia, ilgisi ir svajoja apie būsimąjį nepažįstamąjį riterį.

Ar tu esi tas riteris, mano Drauge?

Ar tavo širdis yra verta tos mergaitės?

Ar tavo mintys skaisčios ir nekaltos?

Būsimos tavo sužadėtinės paveikslas, lyg gerasis angelas, stovi nuolat tau prieš akis ir saugoja skaisčią širdį, iš kurios pamažu turės išsprogti gražiausi meilės gėlelė. Dabartinis nekaltas tavo gyvenimas yra būsimosios laimės pagrindas.

Brangiausias kraitis yra nekaltas kūnas ir skais-

ti siela, o tikras vyras nieko daugiau nenori gauti, tik savo gyvenimo draugę.

Žinai, kad moterystė negali būti laiminga, jei prieš ją skaisčiai negyvenai. Iš to išeina, kad draugystės ir artimesnės pažintys su mergaitėmis tinka tik tada užmegsti, kai jų tikslas — moterystė — jau gali būti pasiekiamas. Visa kita yra tik tuščias, pavojingas žaislas.

Širdies nekaltybės veidrodis.

Noriu duoti tau dar vieną paprastą patarimą: būk švarus ir iš viršaus. Išviršinis tvarkingumas ir bendrai visa išorinė išvaizda daug ką pasako apie vidaus gyvenimą ir daro labai didelės įtakos žmogaus dvasiai. Tuo nenoriu pasakyti, kad kiekvieno „dabitos" siela yra tvarkoj. Ne! Bet vis dėlto siela atsispindi išviršiniuose dalykuose. Jaunas žmogus, nešiojąs netvarkingai plaukus, suteputus drabužius, paprastai greičiau linksta ir į nešvarias mintis, žodžius ir darbus, negu tas, kuris yra švarus. Neretai išviršinis švarumas yra vidujinės skaistybės atspindys.

Valios lavinimas.

Bet už viską svarbesni yra patarimai, kaip išlavinti savo valią ir užgrūdinti kūną.

Dorovės srityj puola paprastai pirmiausia tie, kurie nemoka pasipriešinti kūno geismams ir tuo būdu virsta aklų aistrų žaislu. Į šias aplinkybes ir norėčiau atkreipti tavo dėmesį. Pripratink savo kūną prie mažų neprieteklių ir pasiaukojimų; at-

sisakyk kartais sau tai, kas nėra uždrausta, bet kas labai patinka savo jausmams. Dažnai tyrinėk, ar dar gali susivaldyti; negerk, pv., valandėlę, nors troškulys labai kankintų. Paduoda tau ne visai tinkamai pagamintą valgį, pav., apdegusį, imk ir valgyk, nesakydamas nė žodžio. Neprikaišiok savo motutei, jei, sugrįžęs iš mokyklos, neradai dar pietų ant stalo. Kai paduoda tau valgyti, nepulk prie valgio su laukiniu godumu, bet lukterėk valandžiukę ir suvaldyk savo norą. Nors ir labai smagu būtų rytmetį pasivartyti lovoj, bet nusigalėk ir šok iš jos, kai tik ateina laikas. Eini pro krautuvę, ir pinigai, rodos, lipte lipa iš kišenės. Bet nusigalėk ir šiuo tarpu nepirk. Jei padėjęs ko nors neberandi, nepulk smarkiai ieškoti, bet susivaldyk ir ramiai susirask. Į pajuokas ir pasityčiojimus išmok visiškai neatsakyti. Atsidarė durys, — nežiūrėk tuoj, kas atėjo; lukterėk, ateis ir pats. Gavai laišką, neplėšk tuoj, bet trupučiuką palauk, suvaldyk savo smalsumą. Išmok pertraukti skaitomą knygą pačioje įdomioje vietoje; pasiskirk kasdie po truputį skaityti ir skaityk tik tiek, kiek pasiskyrei, nors toliau ir labai įdomu būtų.

Pasakysi, kad visa tai esą tik mažmožiai. Taip! Iš tikrųjų, tai yra tik mažmožiai. Bet juk ir dideli daiktai susideda tik iš mažų. Didžiausi Nevjorko namai pastatyti iš nedidelių plytelių. Šie kasdieniški mūsų nusigalėjimai sustiprins pasitikėjimą savimi ir įpratins nenusigąsti ir didžiausių gyvenimo sunkenybių. Kas drąsiai kovojo pats su savimi ir nugalėjo, tas bus ir gyvenimo kovų valdovas.

Apie tokį galima tikrai pasakyti, kad tai t v i r t o b ū d o v y r a s. Mažiausi nusigalėjimai, kuriais užgrūdinsi savo kūną ir kurie padės tavo dvasiai, brendimo metais turi neapsakomos reikšmės. Jie tau parodys, kaip dvasia turi nugalėti medžiagą. Kilnus darbas yra išsaugoti skaisčią savo jaunystę. Bet į tokias aukštumas mes galime įkopti tik sunkiai dirbdami ir įtempę visas savo jėgas. Būdas pats neateis, jį reikia įsigyti.

Bendrai, pasielgsi labai išmintingai, jei kovą su geiduliais pradėsi tuč tuojau. Nemąstyk ilgai apie tokius daiktus, — jie to neverti, — bet tuoj vyk juos iš savo minčių. Prieš visokius savo įpročius ir silpnybes tuoj stok į smarkią kovą. Ir, juo dažniau nugalėsi savo nepunktualumą, tingėjimą, juo lengviau bus apsidirbti ir su nekantrumu ir su plepumu, ir galop su žemesniaisiais naturališkais palinkimais. Kas nemoka atsakyti sau to, kas leidžiama, iš to sunku laukti, kad jis galės atsakyti, kas neleidžiama. Valios sustiprinimas m a ž a i s nusigalėjimais bus d i d e l ė apsauga prieš neskaistybės nuodėmes. Ir, juo dažniau mes nusigalėsime, juo labiau įprasime susivaldyti, juo daugiau patrisime vidujinio džiaugsmo, kuris kyla iš dvasios viešpatavimo.

Kas, būdamas dešimties metų, mokės atsisakyti nuo gardaus kąsnelio, tas, sulaukęs šešiolikos metų, nugalės ir kūniškumo audrą.

Visa tai įgyjama tik dideliu darbu ir įtempta kova. Bet šitie vargai yra surišti su dideliais

džiaugsmais. Ar ne tiesa, kad jaunuoliai yra linkę į visokias lenktynes, kuriose gali parodyti savo jėgą ir vikrumą. Ir, kas jose laimi, tas susilaukia pagarbos ir pagyrimo. Štai ir čia yra progos parodyti savo valios jėgą, ją padidinti ir dar labiau sustiprinti. Bet už tai rimtai imkis mažų nusigalėjimų, apie kuriuos jau buvo kalbėta; imkis ne šiandie, ne ryt, bet t u o j a u. Jau tik viena ši kova duos tau džiaugsmo ir pasitenkinimo. O kaip labai būsi laimingas pajutęs, kad visi prieštaraujantieji tavo dvasiai norai yra nugalėti, kad tavo nuotaika klauso proto nurodymų, o kūnas eina pagal valios įsakymus. Kas šitų džiaugsmų patyrė bent kartą, tas esti pasirengęs dar didesnėms kovoms ir yra daug laimingesnis už tą, kuris lenkiasi, lyg silpnutė nendrė, prieš kiekvieną kūno norą.

Nemanyk, kad, taip būdėdamas, apkartinsi savo gyvenimą. Anaiptol! Už valios lavinimo darbus vėliau tau bus gausiai užmokėta. Kas turi silpną valią, kas kiekviename žingsnyj turi saugotis ir drebėti, to gyvenimas yra tikra kankynė. O pastoviai lavindamas savo valią, prieisi prie to, jog ji tavęs klausys kiekvieną akymirksnį ir kovos su viskuo, kas yra nuodėminga.

Didžiausias tavo darbo užmokestis bus tas, kad stipri valia, lyg koks geležinis šarvas, saugos brangiausią tavo turtą — širdies tyrumą.

Sportas ir užsigrūdinimas.

Grūdink ir stiprink savo kūną, kiek tik gali. Pamėk kiekvieną sportą, jei tik jis nėra kenksmin-

gas tavo sveikatai. Ilgai sėdėti negera, nes kraujas tada negauna laisvai tekėti. Tebūna tau taisykle ši mintis: Kiekvieną dieną reikia kūną tvarkingai nuvarginti. Bet nesportuok dėl pačio sporto, arba kad didelius raumenis išsiaugintum, bet tik ta mintimi, kad sveikas, gerai išmiklintas kūnas gali labiau atsispirti pagundoms, negu ištižęs. Tvirtas, užgrūdintas ir įpratęs dirbti organizmas yra prigimta apsauga nuo nuodėmės ir sugedimo.

Žmogus, kuris gyvenimo nepatogumus neša griežda mas dantimis, tikrai yra nevertas vyro vardo. Visa reikia dirbti kilniai ir iš to įgytas jėgas panaudoti aukštesniam gyvenimo tikslui pasiekti.

Kentėk.

Mokykis taip pat drąsiai pakęsti taip kūno taip ir sielos skausmus. Jei tau skauda dantis, jei esi ligotas, jei šiaip kas nors nesiseka; jei patiri nedėkingumo, nepagarbos, neužtarnautų bausmių, — niekuomet neprarask drąsos ir nenusimink.

Nemanyk, kad kentėdamas užtemdysi saulėtas savo jaunystės dienas. Priešingai, skausmų pagalba nusikaldinsi šarvus, kurie ateityj apsaugos tave nuo visokių smūgių.

Mokykis atleisti, nors tai ir sunkiai tau duotųsi. Saugok savo kūną, bet jo nelepink. Elkis su juo, kaip šv. Pranciškus Asyžietis, kuris jį vadino „broliu asilu“. Taip, brolis, bet ne priešas! Gyvenimo kelionės draugas, didelis turtas, kaip ir asilas Italijos keliautojui. Bet vis dėlto jis yra asi-

las, o ne ponas. Jis sutvertas ne įsakyti, bet klausyti.

Išmintingas gyvenimo būdas.

Labai gerai pasielgsi, jei, kiek galima, protingiau sutvarkysi ir savo maitinimąsi. Net ir šiuo būdu gal pasiekti tai, kad kūniški norai tavyje pasidarys ne toki dažni. Nevalgyk, ypač vakare, daug tokių valgių, kurie turi daug baltymo, pav., mėsos, kiaušinių . Maitinkis geriau daržovėmis, vaisiais ir pieniškais valgiais. Neik gulti po valgio, bet palauk dar bent vieną dvi valandas.

Nuo svaiginančių gėrimų visiškai susilaikyk. Daugiausia nedorų darbų pasitaiko pasigėrus. Jau senovės rymiečiai sakydavo, kad kur svečiuojasi Bakchas (vyno dievas), ten bus ir Venera (neskaistybės dievaitė). Ir kiek daug yra tokių jaunikaičių, kurie, ilgus metus taip ištikimai ir stropiai saugoję savo nekaltybę, pražudė ją apsvaigę alkoholiu ir netekę valdžios ant žemesniųjų kūno norų.

Bendrai, niekados neužmiršk, kad per didelis rūpinimasis kūnu jį išpaikina ir išugdo gyvuliškus jo pageidimus. Gyvulys žmoguje pabunda kaip tik tada, kai per daug apie jį šokinėjama.

Tavo guolis tebūna todėl daugiau kietas, negu minkštas, daugiau vėsus, negu šiltas. Minkšta ir šilta lova yra didžiausia lyties geidulių erzintoja. Miegodamas rankas laikyk viršuje antklodės, o žiemą, kada dviem užsikloji, — jųjų tarpe. Rytą nesitvarstyk nubudęs, bet tuoj šok ir renkis. Kas

nemiegodamas lovoj ilsisi, tas ilsisi ant velnio p.ie-galvės. Tai yra labai svarbi ir atmintina taisyklė, ypač atostogų metu, kada tavęs nelaukia joki darbai. Jei neturi jokių pareigų, miegok, kol gali. Bet nubudai — tuoj šok iš lovos. Prauskis šaltu vandeniu, jei galima tai ir visą kūną, ir šluostykis šiurkščiu rankšluosčiu. Visa tai bus labai naudinga tavo sveikatai.

Nebūk be darbo!

Ne veltui sakoma, kad tinginystė yra visokių nuodėmių motina. Ir aš tau labai labai patariu visuomet turėti kokį nors darbą, net ir atostogų metu. Juk daugeliui šventės ir atostogos buvo puolimo proga, nes jie turėjo daug laiko, o nežinojo, ką veikti. Kas nieku neužsiima, tą tuoj užpuola piktos mintys, paskui atsiranda dar piktesni norai, vėliau darbai ir galop visiškas sugedimas. Darbštumas yra gyvenimo druska, saugojanti jį nuo supuvimo. Todėl paskandink savo geidulius darbuose!

Kiekvienas jaunuolis turi turėti kokį nors mėgiamą užsiėmimą. Vienas mėgsta rinkti gražius augalus ir vabzdžius, kitas — daryti fizikos tyrimus, trečias — fotografuoti, ketvirtas — globoti gyvulius, šeštas — mokytis svetimų kalbų, muzikos ir t. t. Bet, žodžiu, kiekvienas vis turi šį tą nuolat dirbinėti.

Gamtos meilė.

Dabar klausiu tave: „Ar tu myli gamtą?"

Kiekvienas žmogus gamtoje gali rasti neišse-

miamą džiaugsmų šaltinį. Bet kieno siela gali labiau džiaugtis gamtos grožiu, kaip skaistaus jaunuolio, šio gražiausio žmonijos žiedo? Ar mėgsti pilna krūtine kvėpuoti gryną miškų orą? Ar mėgsti gulėti žalioj pievelėj ir gaudyti akimis pavasario saulės spindulius? Juk kaip gražu žiūrėti į tyras jūros gelmes ir mąstyti: „Štai tokia yra ir mano siela!“ Ar mėgsti savo mintis supti pagal ūžiančio upelio ritmą? Ar mėgsti lipti ant aukštų kalnų viršūnių ir nuo ten išdainuoti visam pasauliui savo jaunos širdies jausmus? Ar džiaugiesi galėdamas lenktyniauti su šiltu vėjeliu? Kur randi daugiau džiaugsmo, ar gamtoj, ar sugedusiame miesto ore?

Mokslo žmonių gyvenimas yra surištas su nuolatiniu sėdėjimu. Tai ne retai pakenkia ir sielai. Todėl, kai tik gausi progos, tuoj išeik kur nors į miškus, į pievas ar į kalnus.

Gal ir pats patyrei, kad mokytis yra lengviau, kai pakvėpuoji miško oru, kai savo širdį ir nervus atgaivini tamsiuose pavėsiuose. Tada sustiprėja ne tik kūnas, bet ir siela, o pats prisirenki naujų jėgų tolimesniems darbams.

Man daug labiau patinka tas jaunikaitis, kuris linksmai dainuodamas traukia per mišką, negu tas, kuris vaikščioja miesto gatvėmis arba sėdi prie lango ir Dievas žino, ką mąsto. Mano idealas yra sveikas, linksmas, iš širdies linksmas jaunikaitis, savo širdį ir mintis nukreipęs į kilnius dalykus. Taip, puikiai doroviškai mąstąs ir jaučiąs jaunikaitis!

Tėviškas draugas.

Paklausyk ir šio patarimo. Niekuomet nesikreipk į savo amžiaus draugus, kad jie tau paaiškintų apie lytinius dalykus. Jei aklas ves aklą, tuoj abu duobėn įkris. Ar gali tokius sunkius klausimus išaiškinti tas, kuris pats apie juos nieko neišmano ir visą savo mokslą semia iš nedorų knygų? Toki „prityrusieji" draugai moka labai riebiai kalbėti net apie švenčiausius daiktus. Jei jų klausysi, siela paliks dar neramesnė, klausimai dar neaiškesni, o vaizduotė bus užteršta nedorų paveikslų.

Neieškok atsakymo nė taip vadinamose mediciniškose knygose. Jos dažnai esti labai menkos vertės ir tik dar labiau suerzina jau ir taip degančius jaunuolio geidulius. Jau sakiau, kad kovą šioje srityj galima laimėti ne žinojimu, bet valia. Galima puikiausiai žinoti visus šiuos dalykus, galima žinoti gresiančius pavojus, ir vis dėlto įpulti į baisias nuodėmes ir vesti palaidą gyvenimą, jei tik neturima tvirtos valios.

Bet rimtai tau sakau: nepasilik vienas su savo abejonėmis. „Jei vienas krinta,, antras jį paremia. Deja vienam, nes puldamas neturi, kas jį pakeltų" (Pamoksl. 4, 10).

Kur tad reikia ieškoti atsakymo? Pirmoj eilėj eik pas savo tėvą ar motiną, arba pas savo tikybos mokytoją. Bet jei tėvai labai užimti, arba jei jiems nedrįsti visko pasakyti — daugelis vaikų tikrai to negali — tada eik pas savo tikybos mokytoją, dvasios tėvą, arba pas bet kurį kitą kunigą ir išdėstyk jam savo sunkenybes. Nemanyk, kad jis

tavęs nesupras ir tavo kalbą pajuoks. Ne! Jis nepaniekins tavo kovos. Jis labai gerai *žino, kad* tu šiame amžiuje esi lyg paklydęs keleivis, einąs tamsią naktį per didelį mišką. Ir ką nori žinoti, jis pasakys. Bet, ką iš jo išgirsi, nieku būdu nesakyk savo draugams. Tai yra didelis turtas, kurio negalima kitiems rodyti. Tai aštrus peilis, kuris nieko nedaro tau, nes moki su juo apsieiti, bet kuris gali labai lengvai sužeisti tavo draugus.

Du gyvenimo šaltiniai.

Katalikui dar yra viena labai svarbi priemonė gyvenimo kovoje — tai išpažintis ir komunija. Nenoriu čia kalbėti apie išganomą atgailos įtaką savęs auklėjimui. Man užtektų, jei tu apie atgailos sakramentą manytum taip, kaip protingam ir rimtam jaunikaičiui pridera apie jį manyti. Kūdikiai paprastai bijo maudytis. Dvasios nuskurdėliams panašai pagaugos nueina per kūną, kai tik pamano apie išpažintį. Bet iš tavęs aš laukiu ko kito: manau, kad išpažintimi pasinaudosi protingai, nes tai yra pati svarbioji auklėjimosi priemonė. Ir, juo dažniau tave puls pagundos, juo dažniau priimk šį sakramentą.

Bet eik išpažinties tvirtai pasiryžęs pasitaisyti. Kokios gilios versmės atsiveria tavo sieloj, kai klūpodamas prie klausyklos, atidarai kunigui savo širdį. Jam papasakoji slapčiausias savo aistras, pragaištingus nuodėmių darbus, pašėlusią pagundų

audrą, sielos žaizdas, — viską viską tu jam pasakai. O jis imasi gydyti tavo skausmus ne tik sekdamas Kristaus pavyzdžio švelnumu, ne tik tave mylėdamas ir tavęs gailėdamasis, bet ir aukštesnės pasiuntinybės galybe. Kilnus Tėvas Walburg-Zeil geidė, kad jo karstą atlankytų du maldininkai: „Vienas, kad padėkotų už mano žodžius, kad pasiliko nekalta jo siela, antras, kad palaimintų mane už sukeltą nuoširdų gailestį. Tada galėsiu jau ilsėtis, nes žinosiu, kam gyvenau, kam palikau pasaulį ir dėl ko siekiau aukštesnių dalykų".

Tai yra nuomonė tikro išpažinčių klausytojo. Argi galėtum juo nepasitikėti?

„Štai, tėve! Aš nusidėjau, aš dažnai puoliau, bet dabar jau noriu keltis. Ką tad turiu daryti? Nuo ko pradėti? Kokiu būdu išsilaisvinti?" — ir išgirsi prityrusio sielų valdovo atsakymą ir atsikelsi nuo klausyklos visas nušvitęs ir ramus. Širdis bus laisva, nes jos jau neslėgs nuodėmių našta. Garbė Dievui! Daugiau jau tuo keliu nebeeisiu! Ne, Niekuomet! Poetas Klemensas Brentano puikiai nupiešė išpažinties įtaką savo eilėraštyj „Rožių vainikas": „Laimingas tas, kuris pajuto šį išganymą, kuris nuodėmingą savo širdį šventu gailesčiu atgaivino. O begalinis pasigailėjime! Aš jaučiu tave visai arti! Tu mane nešioji ant savo rankų, ir aš jau matau Dievo veidą. Artinasi nusidėjėlis prie klausyklos, vilkdamas ištisą numirusį pasaulį, o grįžta kaip kūdikis, šokinėdamas žieduotose pievose".

O koks didelis skaičius išpažinties ir komunijos pagalba išsilaisvino iš nuodėmės vergijos! Tikrasis religingumas yra geriausia priemonė išsaugoti savo širdies nekaltumui. Dažnai žiūrėki Nukryžiuotajam Išganytojui į akis, kaip žiūri alkanas paukštelis į su maistu atskrendančią savo motiną. Tegyvena tavyje Kristus, ir pamatysi, kaip lengva būti skaisčiam. Ne be religijos vargiai galima jaunystėj skaistybę išlaikyti.

Jei esi kitokio tikėjimo ir negali naudotis nepavaduojama išpažinties pagalba, tad visuomet atmink šeštąjį Dievo įsakymą. Neužmiršk, kad Dievas pareikalaus apyskaitos ne tik iš darbų, bet ir iš žodžių ir iš mažiausių minčių. Jis mato ten, kur nekas nemato; mato tamsiausiuose kambariuose, sodo tankumynuose; girdi visas kalbas ir supranta visas mintis.

Mano Drauge! Ar norėtum paskutinio teismo dieną pasirodyti visų akivaizdoj su suteptu kūnu ir siela? Ne! Tikrai ne! Tad būki žemėje nekaltas!

NUGALĖJIMAS IR TAIKA.

„Ar yra gražesnis veidas, skaistesnės akys už tas, kuriose kuklumas, drovumas, pasitikėjimas ir meilė — Dievo Dvasia gyvena? Ar yra grakštesni sąnariai ir judesiai už tuos, kurie kasdie yra tepami malonia nekaltybe, lyg kokiu džiaugsmo aliejumi?“ (H e r d e r).

Tris daiktus mums Viešpats paliko iš Rojaus laikų: gėles, žvaigždes ir nekaltas kūdikio akutes. Iš visų trijų paskutinis yra gražiausias. Ypač gražu, kai jaunas žmogus nekaltomis akimis žiūri į pasaulį. Skaisčios širdies jaunikaitis yra didvyris, tikras didvyris, kurio kovos praneša kruvinų karų baisumą, kurio nugalėjimai nesuteršti priešo krauju, bet auksinami žmogaus sielos didybės spindulių. Tai yra tikroji šviesa, šviesa einanti iš sąžinės ramybės. Tinkamas kūno ir sielos sugyvenimas apsupa visą žmogų kažin kokia nepaprasta šviesa, kurios spinduliai trykšta iš kiekvieno veido suvirpėjimo, iš kiekvieno jauno žvilgsnio. Saulėta sielos laimė savo malonumu maitina jaunikaičio akis.

Kilniausias nugalėjimas.

Kilniausias nugalėjimas yra nuveikti p a t į s a v e. Taip manė ir senovės stabmeldžiai, dideliai gerbdami tuos, kurie įstengdavo suvaldyti že-

muosius savo geidulius. Kiek tik siekia raštija, visur užeinama, kad skaistybė labai gerbta ir senovėje. Ryme prieš vaidilutes eidavo liktoriai, lygiai kaip ir prieš patį konsulą. O jei vaidilutė eidama sutikdavo nuteistąjį mirti, bausmė jam būdavo dovanojama. Kaip vaidilutės Ryme, taip buvo gerbiami druidai Galijoj ir Nilo kunigai Aigipte. Net ir šiandie dar lenkiamasi prieš tuos, kurie įkūnija skaistaus gyvenimo idealą. Skaistaus jaunikaičio įtaka yra tokia didelė, jog priversti esti net ir nusidėjėliai nesityčioti iš dorovės. Ir niekur pasaulyj negalima rasti didesnės vertybės kaip ten, kur susieina religinės — dorovinės pažiūros į vieną vyrišką būdą. Brangiausias žmogaus — karaliaus vainiko akmuo yra skaistus jaunikaitis. Jis yra ir stipriausia visuomenės apsauga, nes, gendant jaunimui, genda ir visuomenė. Jis yra gražesnės ateities laidas, šviesi vilties žvaigždutė.

O, kokia graži yra skaisti giminė!

Šiandie daug kalbama apie žmogaus kūno grožį. Tikrai, žmogus yra viso tvėrimo apvainikavimas, bet ne tiek dėl kūno grožio, kiek dėl dorovinio dvasios kilnumo ir galingumo. Nes kokia graži yra garbanuota kūdikio galvutė, kokios skaisčios jo akutės, kaip gražiai žydi raudoni veideliai, jeigu žinome, kad šiame skaisčiame kūnelyj yra Dievo šventykla, kad už šių šypsančių akių, už šio spindinčio veido Didysis Dievas yra pasistatęs sau altorių! Sena patarlė sako: akys yra sielos veidro-

dis. Bet joks kitas gražumas neatsispindi žmogaus akyse taip puikiai, kaip jaunuolio nekaltybė.

Tik įsižiūrėk nors kartą į šitą gyvenimo džiaugsmą, į šitą galingą pasiryžimą, į šitą sprogstantį pavasarį, šviečiantį iš nekaltų akių! Jaunystės metais renkasi daug žadančios jėgos; slaptinga energija duoda jaunikaičiui didybės pakilti į kilnių idealų sritis. Skaisti jaunystė yra begalinis energijos ir veiklumo šaltinis, kuris stumia žmogų į kūrybinį darbą, į vykdinimą didžių planų, didžių pasiryžimų. Ar tai nėra įrodymas, kad lytinis susilaikymas — tai patvirtina ir didžiųjų kūrėjų patyrimas — daro paslaptingos ir labai geros įtakos dvasios stiprėjimui ir veikimui. Skaisčiame žmoguje pavasaris dainuoja savo dainas apie grožį, apie meilę ir viltį. Kai puolusieji jo draugai braidžioja po dorovinio supuvimo pelkes, pavirtę gyvenimo atmatomis, apverkdami savo liūdną praeitį, — jis tuo tarpu džiaugiasi gyvenimu kupina širdimi. Jo akys žiba, lyg padangių žvaigždelės; jo jėgos veržiasi prie kilnių ir aukštų tikslų, kurių pasiekti jis ir atėjo į šį pasaulį.

O puikus jaunystės žydėjimas! Palaimintas amžinojo gyvenimo ilgesys! O kokia graži nesutepta giminė!

Laisvė, apie kurią aš galvoju.

Laisvė sužavi jaunuolį. Gerai! Taip ir turi būti. Bet ar yra dar laisvesnis žmogus už tą, kuris šventoje nekaltybėje saugoja savo širdį ir laiko pažabojęs žemesniuosius geidulius? Ir ar yra ne-

laimingesnis vergas už tą, kurį surišo akli gašlumo pančiai?

Kaip daug jaunikaičių su užsidegimu šaukia: „Laisvė! Laisvė!“ Bet tikrąją laisvę turi tik skaisčios širdies žmonės. Jie tik vieni žino, kad tikrai laisvė yra širdies laisvė!

Angelo skaistumas.

Kūdikio žvilgsnis turi tiek kilnumo, tiek žavinčio nekaltumo, jog patys didieji menininkai, kai norėdavo nupiešti angelą, piešdavo kūdikio veidą. Bet ir skaistaus jaunikaičio veide matyti dangiško grožio. Jau graikų išminčius Platonas sakydavo: „Ko reikia, kad pamatytume Dievo veidą? — Skaistybės ir mirties!“ — Nei melsvi dangaus skliautai taip nesijuokia, nei vidurnakčio žvaigždės taip nespindi, nei rytmečio rasos, nei kalnų upelio bangos taip neblizga, kaip šviečia nekalto jaunikaičio veidas. Gal tik angelas būtų į jį panašus, jei pasirodytų žmogiškame kūne. Angelo siela, apvilkta pavasario gėlių drabužiu, žvelgia iš nekaltų akių. Ir jeigu jau nesąmoninga kūdikio nekaltybė mus taip džiugina, tad ką bekalbėti apie jaunikaitį, kurio dorybės įgytos tik per sunkią kovą. Žinomi yra didelio vokiečių poeto Goethės žodžiai: „Mes turime iš Dievo prašyti tik skaisčios širdies ir didžių minčių“ (ištrauka iš jo romano „Wilhelmo Meisterio kelionių metai“ I knygos 10 skyr.). Taigi prašykime!

Nieko nėra šventesnio šiame pasaulyj už skaisčią jaunikaičio širdį, kuri nepažino nuodėmės.

Būk ištikimas!

Paskutinis mano žodis, kuriuo kreipiuosi į tave, mano Drauge, tebūna šis: ištikimai saugok didžiausią savo turtą — nekaltybę. Žinau, brendimo metais tai daug kaštuoja. Vienas iria savo laivelį pro pavojingas uolas lengviau, bet kitas turi grumtis ir su labai didelėmis audromis. Gal būt ir tu esi pakliuvęs į didelius pavojus ir jau pradedi manyti, kad negalima būti skaisčiam. Ne! Mano Drauge! Tikėk manim — tai netiesa! Juk jau žinai, jog ligi moterystės reikia išlaikyti nesuteptą kūną ir skaisčią sielą. Tai yra galima, nors, tiesa, ir daug kaštuoja. Bet reikia tik tikro noro, didelio atsargumo ir ištesėjimo. Tau, kaip ir šv. Povilui, padės Dievo malonė. „Aš visa galiu tame, kurs mane stiprina".

Bet šis tikslas vertas vargo. Ir, juo sunkesnė kova, juo kilnesnis laimėjimas. Dorovinės jėgos, kurių prisirinksi jaunystės metais, vėliau pripildys tavo gyvenimą džiaugsmo ir ramybės. Ir pasekęs šios knygutės patarimais, niekuomet nesigailėsi. Kai atvės tavo karštas kraujas, juos maloniai prisiminsi. Užmirši ir pavadinimą ir autorių, bet būsi dėkingas jam už tai, kad tave apsaugojo nuo pirmosios klaidos ir visiško tolimesnio sugedimo.

Mielasis mano Drauge! Daug metų gyvenau jaunuomenės tarpe, mačiau tvirtų, lyg į dangų kylą ąžuolai, jaunuolių, bet, deja, mačiau ir tik ką pražydusių žmonių, apipultų biaurių vabzdžių, kurie čiulpė jų gyvybės syvus ir artino mirtį. Daug, labai

daug mačiau puolusių, bet kaip maža pasikėlusių! Ir vis dėlto daugelis jų pirmą žingsnį nuodėmės keliu žengė tik per nežinojimą. Nebuvo kas juos perspėja, pamoko, ir todėl jie puolė. Bet tikiu, kad ši knygutė daugeliui pagelbės. Josios perskaitymas tebūna nusikratymas nuodėme ir pradžia naujo, skaistaus, jauno gyvenimo.

O tu gražiausias sielos papuošale, kilniausias širdies nekaltume! Nugalėk tūkstantgalvį neskaistybės slibiną ir švelnia, nors galinga jėga priversk mūsų tautos jaunuomenę tau tarnauti. — Jaunime, priekin! Teplevėsuoja balta nekaltybės vėliava! Nuo jūsų pareina likimas visų mūsų, mūsų tautos ir tėvynės!

„Šventasis noras".

Kinijoj yra gražus paprotys, kad mirus mergaitei giminės turi teisės jos'os pagerbimui pastatyti vartus su parašu: Schoeng Dsche — „Šventasis noras". Šie vartai reiškia, kad mergaitės noras buvo eiti skaisčiais keliais. Šis šventas noras yra vienintelis kiekvieno jaunuolio ginklas, kuriuo jis brendimo metais gali apginti savo nekaltybę nuo tūkstančių atvirų ir slaptų užpuolikų. Toks jaunuolis yra vertas, kad jam būtų pastatyti garbės vartai, nes jo gyvenimas buvo kovo, kova už kilniausią laimėjimą — už skaisčią sielą.

Pasakyk, mano Drauge! ar yra tavo širdyje šis „šventasis noras", noras, kuris duos tau jėgų su

ištesėjimu kovoti nekaltųjų būryje, kurie, šventais idealais užsidegę, neša baltas vėliavas ir eina kovoti su visokia nedorybe, su viskuo, kas tik niekina nekaltybę.

Tu turi būti stiprus! Budria akimi turi žiūrėti ir saugoti savo skaistybę. Ar ne tiesa? Tu turi toks būti!

Iš širdies atsisveikindamas su tavim, žiūrėdamas į tavo liūdnas akis ir matydamas tolumoj renkantis debesis ir kylant audrą, aš meldžiuosi už tave: „Tu esi kaip gėlelė, toks gražus, toks skaistus, toks tyras! Žiūriu į tave ir bijausi. Man rodos, kad dedu ranką tau ant galvos ir prašau Dievą, kad toliau jis tave laikytų tokį gražų, tokį nekaltą ir tyrą“ (Heine).

Mielasis mano Drauge! Paduok man ranką, pažvelk į mano akis ir pasakyk: aš einu į nekaltųjų būrį! Aš noriu būti skaistus! Dieve, man padėk!

PABAIGA.

(Vysk. Ottokaro Prohaskos)

Gyvendami mes nuolat turime tikėti į kilnų gyvenimą, į idealus, į dorinę pasaulio santvarką, į įstatymus ir jėgas. Kas tiki, tas bus laimingas, tai yra, gyvens amžinai.

Mes tikime į Dievą, į Kristų, į kilnesnius idealus, kuriuos Jis pats nurodė ir kurie mus prie Jo veda.

Kaip žemė ir visos planetos, skriedamos aplink saulę, yra pasinėrusios josios spinduliuose, taip ir mes turime pasinerti idealų šviesoje, kuri trykšta iš Visagalinčio Dievo. Mūsų tikslas čia žemėje — b ū t i k o v o j a n č i a i s, b u d i n č i a i s ir k i l n i a i s K r i s t a u s k a r ž y g i a i s.

Gyvenimo prasmė yra gyvenimas kas kartą vis aukštesnis, turiningesnis ir darnesnis. Didžiųjų tikslų eilė kiekvienam krikščioniui stato prieš akis vidujinio gyvenimo idealą. Negyvoji medžiaga palaiko augalų gyvybę, šie gyvulių, gyvuliai dvasinę, o dvasia, galop, yra valdoma irgi tam tikrų dėsnių, auklėjama tam tikrų idealų, kurių Kristus savo gyvenimu mums yra nurodęs. Žmoniškumas reiškia kovą ir laimėjimą, bet taip pat reiškia ir darbą, ir geidulių pavergimą bei aistrų pažabojimą. Jis yra

matas ir ritmas, o gyvenimo sveikata ir grožis yra jojo atspindys.

Jei mes pamilsime šį gražų, kilnų gyvenimą, būkime tikri, kad nepulsime ir nesugesime. Stokime į vidurį tarp idealo ir įstatymo, tarp darbo ir kovos! Idealai ir įstatymai anaiptol nežudo gyvybės. Jie nori tik sieloje uždegti šventąją ugnį.

Skaistybė ir susilaikymas nėra gyvenimui priešingos jėgos, nėra šablonas ir negyvos formulos, bet yra pats žydįs gyvenimas. Mylėkime šiuos idealus! Mylėkime juos garbinga ir ištikima meile! Atiduokime jiems tai, ko jie reikalauja! O jie reikalauja daryti tik tai, kas yra gera mums patiems, kas duoda mums džiaugsmo ir gyvybės. Ir kur rasime didesnį norą gyventį, kaip trokštant gaiviai, sveikai ir dieviškai gyventi! Ir kur viešpatauja tiek darnumo, tiek džiaugsmo, kaip susilaikyme, įstatymuose ir ištikimybėj idealams? Dievas darbuojasi su matu ir saiku, o gyvenimas — su matu ir įstatymu.

Kas Dievo matu matuoja ir pagal gyvenimo įstatymus gyvena, to gyvenimas bus pati forma ir matas, pats grožis ir džiaugsmas.

Ottokar Prohaska,
Štulveisenburgo vyskupas.

A. M. D. G.

TURINYS

pusl.

ĮVADAS ... 3
Jaunasis mano Drauge! ... 7
Du ežeru ... 9
TVĖRĖJO PLANAI ... 11
Pirmoji žmonių pora ... 12
Tvėrėjo planai ... 12
Gyvybės šaltinis ... 13
Nuodėmingi darbai ... 15
Šventoji paslaptis ... 16
KRYŽKELĖJ ... 18
Į kurią pusę eiti? ... 18
Iš vaiko į vyrą ... 21
Kūnas bręsta ... 22
Kaip svetima dvasia ... 23
Naujos mintys, nesuprantamas ilgesys ... 24
Pirmoji meilė ... 25
Brendimas yra Tvėrėjo noras ... 26
Būk atsargus! ... 27
Audroj ir varguose ... 28
Į BEDUGNĘ ... 32
Klaidingu keliu ... 33
Krizis ... 33
Šventyklos išniekinimas ... 34
Pažeminimas ... 36
Kelyje į visišką sugedimą ... 38
Mozūrų pelkės ... 40
BEDUGNĖJ ... 42
Džiūstąs ąžuolas ... 43
Tik kartą ... 44
Pirmoji klaida ... 45
Baisi būklė ... 46
Dvasinis suirimas ... 47
Netikintis mokinys ... 50
Ar tai yra laimė? ... 52
Graužiamas medis ... 53
Kūno bausmė ... 54
Gyvo kūno puvimas ... 57
Baisus atsakingumas ... 59
Vargšai kūdikiai ... 60
Mokinys savažudys ... 61
KOVA SU ŠLIBINU ... 65
Yra kelias atgal! ... 66
Šventas pasiryžimas, stipri valia ... 67

pusl.
Dėl tėvynės ateities 68
Ugninis gamtos kardas 69
Dėl šventos gerovės 71
Gyvybė ar mirtis 72
Atsispirk! 74
Kas yra bailys? 75
Bėk nuo jų! 77
Man tai nekenkia 78
Vienintelis išsigelbėjimas 78
Grynos gatvės 80
Prieš srovę 81
Pasityčiojimų ugnyje 82
Na, tai netiesa! 82
Nežaisk su ugnimi 83
Panaudok jaunystę 85
Skaistybė ir sveikata 86
Ką sako medicinos mokslas? 86
Dievas ir gamta 90
Kas negali būti skaistus? 90
GINKLAI 92
Kovok drąsiai, būk didvyris 92
Skaisčios mintys 93
Laisvai — nė vienos nuodėmės 93
Apsauga nuo užsikrėtimo 96
Tavo skaitymas 97
Dar kartą knygos 98
Laikraščiai 99
Paveikslai 100
Teatras ir kinas 101
Šokiai 102
Riteriškumas 103
Moterų draugijoje 104
Skaisti tavo sužieduotinė 105
Širdies nekaltybės veidrodis 106
Valios lavinimas 106
Sportas ir užsigrūdinimas 109
Kentėk 110
Išmintingas gyvenimo būdas 111
Nebūk be darbo 112
Gamtos meilė 112
Tėviškas draugas 114
Du gyvenimo šaltiniai 115
NUGALĖJIMAS IR TAIKA 118
Kiliniausias nugalėjimas 118
O, kokia graži skaisti giminė 119
Laimė, apie kurią aš galvoju 120
Angelo skaistumas 121
Būk ištikimas 122
„Šventasis noras" 123
PABAIGA 125